

**SCRIPTIE GRONDIGE STUDIE
VAN HET GERECHTELIJK PRIVAATRECHT**

Sophie DELAERE

Stamnummer: 20016496

Bjorn KETELS

Stamnummer: 20001131

Jaar: derde licentie rechten, optie burgerlijk en strafrecht (voltijds)

Academiejaar: 2004 – 2005

Datum: dinsdag 17 mei 2005

**BETEKENINGSPERIKELLEN IN
BURGERLIJKE ZAKEN**

Haute couture of prêt-à-porter?

De nationale en internationale betekeningsregels geëvalueerd.

Prof. Dr. P. Taelman

VOORWOORD

Hierbij wensen we een oprecht woord van dank te richten aan iedereen die heeft bijgedragen tot de verwezenlijking van deze scriptie.

Eerst en vooral willen we Professor Doctor Piet Taelman bedanken voor de wetenschappelijke begeleiding en de interessante toelichtingen die hij verschafte bij dit werkstuk. Professor Taelman bood ons de kans om aan terreinverkenning te doen in het gerechtelijk recht door onze vrije keuze voor het onderwerp te respecteren. De algemene doelstelling van deze scriptie bestaat erin om een denkoefening te maken en tevens een voorbereiding te zijn op ons toekomstig beroepsleven. Voor ons was het een perfect hulpmiddel om onze kennis aan de praktijk te koppelen en tevens een unieke kans om eens in contact te komen met practici.

Steevast begonnen we onze vragenuurtjes met het uiteenzetten van de wettelijke bepalingen. Nadien werd ons meer dan eens gevraagd: “*Kent U de praktijk, beste studenten?*”. Het schijnboksen kon beginnen. In de ene hoek de theorie in de boeken, vertegenwoordigd door ons, studenten en in de andere hoek de praktijk uit het echte leven, vertegenwoordigd door de gerechtsdeurwaarders. Op onze zoektocht bleek er heel wat kennis te zijn die alleen bekend is bij de praktijkmensen. We hadden op bepaalde momenten het gevoel dat we ons als een illegaal op vreemd kennisterrein bevonden. In ons verhaal spelen gerechtsdeurwaarders de hoofdrol. Gelukkig konden zij ons de nodige bagage bieden en daarvoor bedanken we hen oprecht.

In het bijzonder willen wij mevrouw Isabelle Bambust, verbonden aan de nationale kamer van gerechtsdeurwaarders, in de bloemetjes zetten. Zonder haar voortreffelijke medewerking was het ons nooit gelukt om inzicht in deze moeilijke materie te verwerven. Zij zorgde voor een zeer hartelijk en warm onthaal waarvoor we haar danken. Ze blijft ons, ook na het afwerken van de scriptie, zeer genegen.

Ook een handvol prominente gerechtsdeurwaarders verdient een woord van dank voor de beantwoorde vragen. Hun praktijkervaring betekende een grote verrijking voor ons onderzoek. In het arrondissement Brugge: H. Geiregat, R. Lievens en P. Maryns; in het arrondissement Gent: J. Delva en J. Vanquatem; in het arrondissement Kortrijk: F. Loysen

en medewerkers (in het bijzonder C. DEJANS); in het arrondissement Luik: D. SCHMITZ, J.-P. DELHOUGNE en E. GALAND; in het arrondissement Tongeren: P. JANSSEN en in het arrondissement Antwerpen: P. VAN NOTEN, C. ONSEA, B. GEETS en M. BEERTEN. Ook alle gerechtsdeurwaarders die ons telefonisch of via elektronische post te woord stonden, krijgen een bedankje.

Tenslotte willen wij graag onze ouders bedanken voor de morele en financiële steun die ons toegelaten heeft onze studies aan te vatten en te voltooien.

Sophie DELAERE en Bjorn KETELS,

29 april 2005.

CITEERWIJZE

Gelet op de omvang van de scriptie en de talrijke verwijzingen kozen we er bewust voor om alle bronnen, met uitzondering van de rechtspraak, verkort te citeren.

Om de bronnenconsultatie voor de lezer te vereenvoudigen, vermeldden we in de bibliografie vóór elke verwijzing de verkorte citeerwijze.

INLEIDING

1. **Algemeen** – “In het jaar onzes Heren 1654 ontdekte een gerechtsdeurwaarder in Dordrecht dat een molenaar de belasting op het meel trachtte te ontduiken. Hij confronteerde de molenaar met diens gesjoemel. De molenaar werd woest, maakte de gerechtsdeurwaarder uit voor “halfgehangene” en riep gerechtsdeurwaarder en schuldeiser toe: «ik beschijt U beiden gaer van ’t hoofd tot de voeten»”.¹

Het is een publiek geheim dat de gerechtsdeurwaarder weinig vrienden heeft. Zijn bezoeken worden meestal niet op gejuich onthaald en vaak wacht hem bij de verschillende debiteurs geen warme ontvangst. Voor mensen met schulden is de klopp van de gerechtsdeurwaarder nooit veraf en de meeste schuldenaars zijn dan ook zeer vindingrijk om hem te hinderen in de volbrenging van zijn taak. Uit onze scriptie zal blijken dat de gerechtsdeurwaarder vaak van het kastje naar de muur gestuurd wordt. Een steekproef bij mensen uit de praktijk bevestigt onze stelling.

De gerechtsdeurwaarder is er echter niet om de duivel de daver op het lijf te jagen maar wel om een wettelijke opdracht te vervullen. Zijn functie wordt in de huidige maatschappij steeds belangrijker. Crediteurs zien hem vaak als de *deus ex machina* van het gerecht: een belangrijk toevluchtsoord indien ze op een onwillige tegenpartij stuiten. De gerechtsdeurwaarder vormt een cruciale brug tussen schuldeiser, schuldenaar en justitie en vervult een onontbeerlijke schakelfunctie op het terrein. Hoewel hij een toonaangevende actor is, blijft hij in de uitoefening van zijn ambt veelal de heraut van minder aangenaam nieuws.

2. **Betekening** – Het zou ons te ver drijven om stil te staan bij alle bevoegdheden van de gerechtsdeurwaarder. Één van de belangrijkste taken van het ambt is de betekening van exploit.² Onder het begrip “betekening” verstaat het Gerechtelijk Wetboek de afgifte, bij gerechtsdeurwaardersexploot, van een eensluidend afschrift van de akte die de gerechtsdeurwaarder moet betekenen.³ Die afgifte kan op verschillende manieren gebeuren en de

---

¹ R. BOONE, 2003, 8.

² Art. 516, eerste lid Ger.W.; M. STORME en R. DE CORTE, 1973, 76; R. VANCRAENEBROECK, Art. 516, 3-4.

³ Art. 32, eerste lid, 1° Ger.W.; Cass. 21 oktober 1976, *Arr. Cass.* 1977, 227; Cass. 27 mei 1977, *Arr. Cass.* 1977, 996, concl. E. KRINGS; Cass. 3 juni 1982, *R.W.* 1983-84 (verkort), 677, verwijzende noot; Cass. 26 oktober

gerechtsdeurwaarder moet bij de betekening een in de wet bepaalde hiërarchie in acht nemen.⁴ Het doel dat het exploit de bestemming zou bereiken, blijft telkens onveranderd.⁵

De betekeningsproblemen zijn bijzonder boeiend omdat het vraagstuk één van de fundamenteën van het burgerlijk proces raakt.⁶ In een geschil vormt de communicatie een rode draad. Het is noodzakelijk dat partijen wederzijds geïnformeerd worden over gerechtelijke stukken. De gerechtsdeurwaarder is hierbij de sleutelfiguur: als ministerieel ambtenaar betekent hij per exploit.⁷ Hij schippert voortdurend tussen de belangen van opdrachtgever en debiteur en probeert grotere drama's te vermijden.

3. *Verscholen bestemming* – Soms vallen aanmaningen met de regelmaat van de klok de bus binnen en verschuilt de schuldenaar zich effectief achter de schuldenberg. Anonimiteit wordt zijn beste vriend. “*Wij komen meestal pas op de proppen als het kalf al lang verdronken is*” zegt gerechtsdeurwaarder Jan DELVA. “*Debiteurs hebben dan niets meer te verliezen en gaan soms tot het uiterste om een betekening te verhinderen*”. Een debiteur kan niet alleen feitelijk maar ook juridisch onvindbaar zijn, zoals bij het voorlopig bewind. Voor de gerechtsdeurwaarder wordt het dan zeer moeilijk om een exploit af te leveren.

4. *De stem van de opdrachtgever* – Naast de debiteurs leggen ook advocaten of andere opdrachtgevers de gerechtsdeurwaarder het vuur aan de schenen.⁸ Gerechtsdeurwaarders

---

2000, *Arr. Cass.* 2000, 1659; Vred. Marchienne-au-Pont 30 oktober 1996, *J.L.M.B.* 1996 (verkort), 1669; A. SMETS, Art. 32, 2-3; C. VAN REEPINGHEN, 1964, 53-54; E. GUTT en J. LINSMEAU, 1980, 441; G. DE LEVAL, 2003, 104; J. LAENENS, K. BROECKX en D. SCHEERS, 2004, 326; J. PETIT, 2000, 156; J. VAN COMPERNOLLE e.a., 2002, 441; M. DONNAY, 1969, 41 en 43; P. ROUARD, 1979, 313; R. VAN LENNEP, 1969, 70.

⁴ Art. 33 e.v. Ger.W.; Brussel 8 januari 1991, *J.L.M.B.* 1991 (verkort), 718; A. FETTWEIS, A. KOHL en G. DE LEVAL, 1983, 133; A. KOHL, Art. 35, 5; B. MAES, 2001, 129; G. DE LEVAL, 2003, 105; J. VAN COMPERNOLLE e.a., 2002, 443; M. CASTERMANS, 2004, 203; P. TAELEMAN, 2002-03d, 15; P. VANLERSBERGHE, 2000-01, 741-744.

⁵ Rb. Brussel 6 december 1996, *R.W.* 1998-99 (verkort), 164; C. VAN REEPINGHEN, 1964, 54; K. KERAMEUS, 2002, 117; P. ROUARD, 1979, 314; P. VANLERSBERGHE, 2000-01, 741.

⁶ A. FETTWEIS, 1981, 405; C. VAN REEPINGHEN, 1964, 54; M. DONNAY, 1969, 42; P. ROUARD, 1979, 314. De betekeningproblematiek kan nooit los gezien worden van de nietigheidsleer van de artikelen 860 tot 867 Ger.W., zie A. FETTWEIS, 1981, 405.

⁷ P. ROUARD, 1979, 315.

⁸ Zie bijvoorbeeld Beslagr. Gent 16 januari 2001, onuitg.

krijgen steevast de zwarte piet toegeschoven als de betekening faalt.⁹ Ze figureren in een steeds concurrentiëler wordende omgeving en niets belet de opdrachtgevers om een andere collega te contacteren. Samenwerking is in deze context zeker niet vanzelfsprekend en loopt soms moeilijk. Na conflicten kan de gerechtsdeurwaarder de bruggen echter nooit opblazen want uiteindelijk heeft de opdrachtgever alle touwtjes in handen. Dit heeft tot onaangenaam gevolg dat gerechtsdeurwaarders geen volledige gegevens meer durven eisen. Ze moeten vaak zelf ontdekken dat de verkregen informatie foutief of slechts partieel is. Sommigen beweerden dat er in de advocatuur een duidelijk verschil merkbaar is tussen een “oudere” generatie en de “jongere” en dit vooral op het vlak van de identificatie van de te dagen partij. Jonge advocaten werken af en toe als een oude computer: hun basisconfiguratie volstaat niet om de software-“gerechtsdeurwaarder” te draaien. Ze delen enkel het absolute minimum mee, net voldoende om een opvraging bij het rijksregister mogelijk te maken: naam, voornaam en geboortedatum. Andere gerechtsdeurwaarders spaarden kool noch geit en beweerden dat hun tussenkomst de dagvaarding zelfs zuivert van procedurefouten. Het lijkt stilaan een gewoonte het falen van de opdrachtgever af te wentelen op de gerechtsdeurwaarder. Er is een duidelijk afsprakenkader nodig over dit gerechtelijk primaat.

Terecht klinkt de vraag of gerechtsdeurwaarders en advocaten niet aan dezelfde kant van het recht staan. Zij mogen niet met elkaar in competitie treden. In een ideale wereld vormen ze een prima tandem. De gerechtsdeurwaarder heeft nood aan informatie van de advocaat en omgekeerd levert de gerechtsdeurwaarder het maatwerk voor de meester. Uitgangspunt van de wetgever was dat men de debiteur zo snel en efficiënt mogelijk op de hoogte zou brengen.

Toch mogen we niet overal een punt van maken en moeten we durven stellen dat advocaten ook afhankelijk zijn van de informatie van hun eigen cliënt. Vaak weet de cliënt zelf amper welke persoon hij wil dagen en beperkt hij zich tot het doorgeven van een roepnaam...

5. *Afbakening van het onderwerp en behandelde inhoud* – Het is onmogelijk alle betekeningssperikelen aan bod te laten komen. Het risico de lezer te verliezen in een mengelmoes van informatie en details loert steeds om de hoek. We moesten ons noodgedwongen beperken tot enkele relevante problemen waarbij de instrumenterende gerechtsdeurwaarder vaak tussen hamer en aambeeld zit. In het algemeen merken we op dat er

---

⁹ J. LAENENS, 1976-77, 2454; J. LAENENS, 1982-83, 1426-1427.

hierover slechts bitter weinig (systematische) inkt is gevloeid. We probeerden dan ook onze uiteenzetting zoveel als mogelijk te toetsen aan de ervaringen van rechtspractici.

Ons werkstuk start met een schets van de problemen in het nationaal recht. We blijven even stilstaan bij de betekening aan onbekwamen, de woonplaats, de procureur des Konings en aan stakers en krakers. In een tweede deel nemen we de Betekeningsverordening onder de loep. We bekijken de invloed van deze internationale regelgeving in de praktijk. Waar mogelijk doorspekken we de theorie met een aantal voorbeelden. We gaan na of de betekeningregels *haute couture* zijn (en onwerkbaar voor de gerechtsdeurwaarders) of *prêt-à-porter* (en makkelijk hanteerbaar voor practici).

DEEL 1: NATIONALE BETEKENINGSPERIKELEN

HOOFDSTUK 1: BETEKENING IN HET KADER VAN VOORLOPIG BEWIND

Literatuurselectie – CHEVALIER, D., 2004, 179-180; GERLO, J., 2000, 342 p.; MAERTENS, S., 2001, 36-41; PINTENS, W., 2004, 176 p.; PINTENS, W. en VERBEKE, A., 1991-92, 169-180; VERRYCKEN, M., 2004, 208 p.; VIEUJEAN, E., 1996, 374 p.; WYLLEMAN, A., Art. 488*bis*, e), 3 p.; WYLLEMAN, A., Art. 488*bis*, k), 1 p.; WYLLEMAN, A., 1994, 548 p.

Afdeling 1. Voorlopig bewind

6. Beschermingsstatuten – Beschermden meerderjarigen genieten in ons recht een bijzondere positie. De wet verschaft hen een apart en eigensoortig statuut.¹⁰ Het leek ons niet opportuun om het volledige gamma aan beschermingsmaatregelen te overlopen. De praktijk leert dat de overgrote meerderheid van de onbekwamen onder het voorlopig bewind vallen.¹¹ Daardoor wint dit statuut maatschappelijk en juridisch aan belang.¹²

7. Voorlopig bewind – Meerderjarigen die geheel of gedeeltelijk (zelfs tijdelijk) niet in staat zijn hun goederen te beheren, kunnen met het oog op de bescherming van hun bezittingen een voorlopige bewindvoerder toegewezen krijgen voor zover ze nog geen wettelijke vertegenwoordiger hebben.¹³ De onmogelijkheid om de goederen te beheren moet het gevolg zijn van de gezondheidstoestand.¹⁴

De toevoeging van een bewindvoerder verloopt volgens een eenvoudige procedure voor de vrederechter.¹⁵ De voorlopige bewindvoerder heeft tot taak de bezittingen van de beschermden

---

¹⁰ S. MAERTENS, 2001, 36.

¹¹ J. GERLO, 2000, 336-337; W. PINTENS, 2004, 3; W. PINTENS, B. VAN DER MEERSCH en K. VANWINCKELEN, 2002, 5.

¹² S. MAERTENS, 2001, 38.

¹³ Art. 488*bis*, a) B.W.; X, 2005a, 14.

¹⁴ J. GERLO, 2000, 337; J. ROODHOOF, 2004.

¹⁵ D. CHEVALIER, 2004, 179; W. PINTENS en A. VERBEKE, 1991-92, 169; W. PINTENS, B. VAN DER MEERSCH en K. VANWINCKELEN, 2002, 6.

persoon “als een goed huisvader”¹⁶ te beheren, waarbij hij hem in alle rechtshandelingen en procedures als eiser en verweerder vertegenwoordigt.¹⁷

Afdeling 2. Betekening in het kader van voorlopig bewind

I. REGEL EN PROBLEEMSTELLING

8. Regel – Alle betekeningen die het vermogen van de onbekwame treffen¹⁸, moeten aan de woon- of verblijfplaats van de voorlopige bewindvoerder gebeuren.¹⁹ Hiermee beoogt de wetgever dat het exploit in handen komt van de voorlopige bewindvoerder en niet van de onbekwame.²⁰ Daar wringt het schoentje...

9. Probleemstelling – Gerechtsdeurwaarders zijn gespecialiseerd inzake oproepingen.²¹ Ze staan er garant voor dat adres en verdere gegevens van de bestemming nauwkeurig zijn, dat de ontvanger de juiste hoedanigheid bezit en dat de kennisgeving tijdig gebeurt. Doorgaans verkrijgen zij via het rijksregister alle gegevens in verband met de identiteit en het adres van natuurlijke personen.²²

Gerechtsdeurwaarders kunnen in de praktijk echter nergens in een databank controleren of de betekende al dan niet onder voorlopige bewindvoering werd geplaatst. Ook het rijksregister brengt op dat punt geen soelaas. De aanstelling of opheffing van een voorlopige bewindvoerder verschijnt wel in het Belgisch Staatsblad dus iedereen wordt geacht hiervan kennis te hebben.²³ We vernemen echter uit alle monden dat het dagelijks consulteren ervan moeilijk haalbaar is. Het is ondenkbaar dat gerechtsdeurwaarders bij elke betekening op voorhand reflexmatig het Staatsblad zouden raadplegen. De digitale versie bevordert in grote mate de toegankelijkheid maar dit biedt enkel een oplossing voor recentere documenten.

---

¹⁶ J. GERLO, 2000, 339.

¹⁷ Art. 488bis, f) B.W.

¹⁸ E. VIEUJEAN, 1996, 265.

¹⁹ Art. 488bis, k) B.W.; A. WYLLEMAN, Art. 488bis, k), 1; D. CHEVALIER, 2004, 180; E. VIEUJEAN, 1996, 264; M. VERRYCKEN, 2004, 3.

²⁰ Antwerpen 17 mei 2000, A.J.T. 2000-01 (verkort), 697.

²¹ De tegensprekelijkheid moet immers gegarandeerd worden, zie J. LAENENS, K. BROECKX en D. SCHEERS, 2004, 320.

²² Art. 5, 4° Rijksregisterwet *juncto* art. 1 K.B. Rijksregister.

²³ Art. 488bis, e) B.W.; A. WYLLEMAN, Art. 488bis, e), 2; E. VIEUJEAN, 1996, 243; M. VERRYCKEN, 2004, 2.

Daarmee zijn trouwens niet alle problemen van de baan. Aanvankelijk stelde men voor, zo blijkt uit de parlementaire stukken²⁴, om geen enkele ruchtbaarheid te geven aan de aanstelling van een voorlopige bewindvoerder.²⁵ Bepaalde vrederechters en vooral de familieleden van beschermde personen achtten dergelijke publicatie niet wenselijk en zelfs een inbreuk op de privacy.²⁶ Dit werd naderhand genuanceerd. Alleen indien de voorlopige bewindvoerder slechts een beperkte opdracht krijgt, kan de rechter afwijken van de regel zijn beslissing in het Staatsblad te publiceren²⁷ en ze louter meedelen aan de personen die hij aanwijst.²⁸ Verbazend is de praktijk waaruit blijkt dat tien procent van alle vrederechters de wet niet slaafs volgt en nooit de aanwijzing van een voorlopige bewindvoerder laat publiceren.²⁹ Sommige rechters beslissen dus naar eigen goeddunken over het al dan niet openbaar maken van de beschikking.³⁰ Die methode doet het nodige stof opwaaien.³¹

De ganse discussie is niet louter academisch want de gevolgen van een ongeldige betekening kunnen rampzalig zijn³²: het exploit is mogelijks nietig maar in elk geval ongeldig.³³ De juridisch doorwinterde lezer begrijpt meteen de verregaande implicatie: de akte sorteert geen enkel effect. Dit is een flinke domper op de mogelijkheid om een geldige proceshandeling te stellen. Verder heeft het als onaangenaam gevolg dat de gerechtsdeurwaarder in die situatie voor de kosten moet opdraaien.³⁴ Na een nietige dagvaarding kan opnieuw gedagvaard worden maar indien de vordering aan termijnen is gekoppeld, komt de aansprakelijkheid van de gerechtsdeurwaarder mogelijks echt in het gedrang. Of deze stringente visie na de invoering van het normdoel in artikel 867 Ger.W. nog gehandhaafd kan worden, valt ernstig te betwijfelen. Indien het exploit de betrokkene bereikte en die partij voor de rechter

---

²⁴ Zie de discussie daaromtrent in het Wetsontwerp Voorlopig Bewind, 70-77.

²⁵ E. VIEUJEAN, 1996, 243; W. PINTENS en A. VERBEKE, 1991-92, 173.

²⁶ M. VERRYCKEN, 2004, 3.

²⁷ S. MAERTENS, 2001, 38.

²⁸ Art. 488*bis*, e), §2 B.W.; A. WYLLEMAN, Art. 488*bis*, e), 3; A. WYLLEMAN, 1994, 156; E. VIEUJEAN, 1996, 243-244; M. VERRYCKEN, 2004, 2.

²⁹ M. VERRYCKEN, 2004, 2-3.

³⁰ A. WYLLEMAN, 1994, 156.

³¹ A. WYLLEMAN, 1994, 156; M. VERRYCKEN, 2004, 3.

³² Brief d.d. 10 december 2003.

³³ Antwerpen 17 mei 2000, *A.J.T.* 2000-01 (verkort), 697; E. KRINGS, 1977, 999; E. VIEUJEAN, 1996, 264-265; M. VERRYCKEN, 2004, 3.

³⁴ Art. 866 Ger.W.

verscheen kan er immers geen sprake zijn van nietigheid.³⁵ Deze problematiek komt verder nog uitvoerig aan de orde.³⁶

II. OPLOSSINGEN

10. Algemeen – Voor het vlotte rechtsverkeer en in het belang van de te beschermen persoon zelf, lijkt het aangewezen de gebrekkige publiciteitsregeling te hervormen. Vanuit de nationale kamer van gerechtsdeurwaarders werden daartoe verschillende contacten gelegd met de overheid. Het beschermingsstatuut is voor derden moeilijk te achterhalen en dat vormt een ernstig probleem.³⁷ Vier oplossingen komen voor de geest maar slechts één kan volgens ons de confrontatie met de praktijk doorstaan.

11. Identiteitskaart – Net zoals de verlengde minderjarigheid³⁸, zou men de maatregel op de keerzijde van de identiteitskaart kunnen vermelden. Gerechtsdeurwaarders hebben immers de mogelijkheid om het legitimatiebewijs te controleren.³⁹

Dit systeem kan ons echter niet bekoren. Vooreerst brengt dergelijke aanpassing enkel heil indien het exploit aan de persoon kan worden betekend. Bovendien mag de gerechtsdeurwaarder het voorleggen van de identiteitspapieren niet *manu militari* afdwingen en kan hij de persoon niet fouilleren. Een weigering wordt ook nergens gesanctioneerd.⁴⁰ Eventueel kan de gerechtsdeurwaarder de bijstand van de politie vorderen⁴¹ maar ook dit brengt vaak geen soelaas.⁴² “*De politie is talrijk aanwezig als de Tour de France door het dorp passeert maar als gerechtsdeurwaarder heb je de grootste moeite om de arm der wet op te vorderen*” sneerde Jan DELVA.

---

³⁵ R. DE CORTE en K. SEYEN, 1994, 22.

³⁶ Cf. *infra*, nr. 12.

³⁷ S. MAERTENS, 2001, 36.

³⁸ Art. 487*sexies*, vierde lid B.W.

³⁹ Art. 1, derde lid K.B. Identiteitskaarten; G. DE LEVAL, 2003, 105; J. LAENENS, 1982-83, 1427; P. Taelman, 2002-03d, 15. Ze bezitten dit recht sinds 1981, zie A. FETTWEIS, A. KOHL en G. DE LEVAL, 1983, 134 en P. ROUARD, 1981, 499. Een wetgevend ingrijpen was noodzakelijk om de gerechtsdeurwaarder toe te laten zijn taak behoorlijk uit te voeren, zie A. FETTWEIS, 1981, 405-407.

⁴⁰ De gerechtsdeurwaarder vermeldt deze weigering op het origineel, zie A. SMETS, Art. 33, 2-3.

⁴¹ A. FETTWEIS, 1982b, 69; A. FETTWEIS, A. KOHL en G. DE LEVAL, 1983, 135; A. SMETS, Art. 33, 3.

⁴² Zie de pertinente opmerkingen van A. SMETS, Art. 33, 3 (voetnoot 1) en G. DEPUIS, 1982, 402.

12. Bereiken van het normdoel – Een bijzonder interessante uitspraak werd geveld door de vrederechter van Doornik.⁴³ De vrederechter meent dat de actuele publiciteitsmaatregelen ondoeltreffend en zelfs onbestaand zijn. De rechter zet op die manier een belangrijke stap richting gerechtsdeurwaarders.

In casu betekende de gerechtsdeurwaarder de gedinginleidende dagvaarding aan de beschermde partij en niet aan de voorlopige bewindvoerder. Niettemin overhandigde de onbekwame hem het document onmiddellijk. De vrederechter spreekt de nietigheid niet uit en verklaart de dagvaarding geldig.

Eerdere rechtspraak had wel de gemene nietigheidsleer toegepast.⁴⁴ Een processtuk kan niet nietig zijn zonder een uitdrukkelijke wettekst.⁴⁵ De wet schrijft weliswaar voor dat betekeningen aan de woon- of verblijfplaats van de voorlopige bewindvoerder moeten gebeuren⁴⁶ maar koppelt hieraan geen enkele sanctie.⁴⁷ De vermelding van naam, voornaam, woon- of verblijfplaats en hoedanigheid van de bestemming van het exploit is daarentegen wel op straffe van nietigheid voorgeschreven.⁴⁸ In het kader van het voorlopig bewind is die bestemming uiteraard de voorlopige bewindvoerder.⁴⁹ Elk exploit gericht aan de onbekwame zelf schendt een op straffe van nietigheid voorgeschreven vorm. Het aantonen van belangenschade is vereist om de nietigheid daadwerkelijk uit te spreken.⁵⁰ Indien uit de gedingstukken blijkt dat de voorlopige bewindvoerder tijdig kennis kreeg van de betekening zijn de rechten van verdediging van de beschermde persoon gevrijwaard. Indien dit niet het geval is, kan er belangenschade zijn.⁵¹ VIEUJEAN gaat echter nog een stap verder dan de gemene nietigheidsregeling en stelt dat “*c’est la signification (...) qui parfait l’acte, et,*

---

⁴³ Vred. tweede kanton Doornik 30 december 2003, onuitg.

⁴⁴ Zie ondermeer Antwerpen 17 mei 2000, *A.J.T.* 2000-01 (verkort), 697.

⁴⁵ Art. 860 Ger.W.; J. LAENENS, K. BROECKX en D. SCHEERS, 2004, 137; M. CASTERMANS, 2004, 332-334; P. TAELMAN, 2002-03d, 61-63; P. VANLERSBERGHE, 2000-01, 742.

⁴⁶ Art. 488*bis*, k) B.W.

⁴⁷ Vred. tweede kanton Doornik 30 december 2003, onuitg.

⁴⁸ Art. 43, eerste lid, 3° Ger.W.; M. CASTERMANS, 2004, 198; R. DE CORTE en K. SEYEN, 1994, 21.

⁴⁹ Art. 488*bis*, f) en k) B.W.

⁵⁰ Art. 861 Ger.W.; Cass. 12 mei 1986, *Arr. Cass.* 1985-86 (verkort), 1228; Cass. 27 mei 1991, *Arr. Cass.* 1990-91 (verkort), 953; Cass. 30 september 1993, *Arr. Cass.* 1993 (verkort), 781; Cass. 12 mei 1997, *Arr. Cass.* 1997 (verkort), 541.

⁵¹ Antwerpen 17 mei 2000, *A.J.T.* 2000-01 (verkort), 697.

puisqu'elle n'a d'autre but que d'instruire le destinataire, elle n'est pas valable si elle est impropre à le faire".⁵² Daaruit kunnen we afleiden dat zelfs het bereiken van het normdoel de wonde niet kan zalven. Een flinke opdoffer voor de gerechtsdeurwaarder...

De vrederechter van Doornik overstijgt als het ware de strijd tussen de gemene nietigheidstheorie en de theorie van de nietigheid ten gronde en past op algemene wijze het mechanisme van het normdoel toe. Een proceshandeling die het doel bereikt dat de wet ermee beoogt, mag niet nietig verklaard worden.⁵³ *In casu* was het normdoel bereikt omdat de beschermde persoon duidelijk de draagwijdte van de betekende dagvaarding begreep én deze onmiddellijk aan de voorlopige bewindvoerder overhandigde.⁵⁴ De vrederechter meent dat het onredelijk zou zijn de dagvaarding nietig te verklaren. Het ontbreken van een afdoend publiciteitssysteem is het mikpunt van niet mis te verstane kritiek. De wetgever loopt spitsroeden want de vrederechter haalt scherp uit en verwijt hem de uitvoering van artikel 488 k) B.W. onmogelijk te maken.

Spijtig genoeg is deze schakering slechts een fragmentarisch antwoord op een concreet probleem. Het valt af te wachten of de revolutionaire uitspraak weerklank zal vinden in het rechtsgebeuren. Een concretere wettelijke betonning van deze jurisprudentiële dekkingsmogelijkheid zou volgens de doctrine een aanzienlijke stap vooruit zijn.⁵⁵ Artikel 867 Ger.W. formuleert weliswaar in algemene bewoordingen een correctiemechanisme maar de wetgever had beter uitdrukkelijk voorzien in de mogelijkheid om betekeningen die aan de onbekwame zelf zijn gedaan, toch geldig te verklaren indien de voorlopige bewindvoerder er tijdig kennis van kreeg.⁵⁶ Naar onze mening biedt dit nog steeds geen praktisch antwoord voor de gerechtsdeurwaarders. Vooreerst blijft de rechtsonzekerheid bestaan want hoe bewijst de tegenpartij dat de onbekwame het stuk *tijdig* overmaakte aan zijn voorlopige bewindvoerder? Bovendien is het een tijdrovende en omslachtige procedure omdat een rechterlijke tussenkomst nog steeds vereist is.

---

⁵² E. VIEUJEAN, 1996, 264-265.

⁵³ Art. 867 Ger.W.; J. LAENENS, K. BROECKX en D. SCHEERS, 2004, 141-143; M. CASTERMANS, 2004, 341; P. VANLERSBERGHE, 2000-01, 743; R. DE CORTE en K. SEYEN, 1994, 22.

⁵⁴ Zie ook Vred. Doornik 23 mei 2000, *Div. Act.* 2000, 154.

⁵⁵ D. CHEVALIER, 2004, 180.

⁵⁶ *Ibid.*

13. Gegevensbank – In gerechtsdeurwaarderskringen gaan stemmen op om, naar analogie met de beslagberichten en de collectieve schuldenregeling⁵⁷, een centraal bestand van voorlopig bewind bij te houden.⁵⁸

Dit lijkt op het eerste gezicht aangewezen maar er zijn geen rozen zonder doornen. Een gegevensbank is vooreerst een verregaande maatregel die de privacy van de beschermde persoon kan schenden en moet dus zo efficiënt en “zuinig” mogelijk gebruikt worden. De nationale kamer van gerechtsdeurwaarders legt de nadruk op de finaliteit van de toegang tot die gegevens. Het is niet aangewezen dat de gerechtsdeurwaarder systematisch ellenlange lijsten van personen onder voorlopig bewind kan raadplegen. Dit hoort niet want het volstaat dat de gerechtsdeurwaarder te weten komt dat de persoon aan wie hij moet betekenen, beschermd is. Die archivering is bovendien niet nuttig want alle informatie wordt gedecentraliseerd en niet gecentraliseerd binnen het rijksregister zodat het risico nog steeds bestaat dat informatie verloren zal gaan. Verder loert ook een kostenplaatje om de hoek: wie moet opdraaien voor de oprichtingskost van dergelijk gegevensbestand?

Er waren al eerdere voorstellen en initiatieven. Suzanne MAERTENS bijvoorbeeld pleitte ervoor een databank ter griffie van een rechtbank of op de Federale Overheidsdienst (FOD) Justitie in te richten.⁵⁹ De Gentse arrondissementskamer van gerechtsdeurwaarders beschikt over een bediende die het Staatsblad uitpluist. Dit mondt uit in een geactualiseerd lokaal bestand met bruikbare informatie voor de plaatselijke gerechtsdeurwaarders. De notarissen behelpen zich al geruime tijd met een aparte, informele database, C.A.P.A. genaamd.⁶⁰

Belangrijk is de recente aanpassing van de wetgeving op het voorlopig bewind.⁶¹ De burgers kunnen nu zelf, via een verklaring, een voorlopige bewindvoerder aanwijzen die hun goederen mag beheren wanneer zij hiertoe niet meer in staat zouden zijn.⁶² Ze kunnen hun

---

⁵⁷ Een groot deel van de Wet Centraal Bestand is nog niet in werking getreden, zie J. LAENENS, K. BROECKX en D. SCHEERS, 2004, 674.

⁵⁸ Brief d.d. 10 december 2003.

⁵⁹ S. MAERTENS, 2001, 40.

⁶⁰ Brief d.d. 20 januari 1998.

⁶¹ Wet Wijziging Voorlopig Bewind en K.B. Centraal Register; L. COPPENS, 2005. Deze wetgevende aanpassing wordt in de rechtsliteratuur niet op veel bazuingschal onthaald, zie D. CHEVALIER, 2004, 179-180.

⁶² D. CHEVALIER, 2004, 179; W. PINTENS, 2004, 5; X, 2005a, 14.

wilsbeschikking bij de vrederechter of de notaris deponeren.⁶³ De verklaringen zullen gecentraliseerd worden in een register beheerd door de Koninklijke federatie van het Belgisch notariaat.⁶⁴ De griffiers van de vredegerechten zullen het register voeden. Pierre NICAISE, de voorzitter van de Koninklijke federatie, stelt dat de wetgever de toegang niet verleent en “*een notaris dit register [dus] in geen geval [mag] consulteren*”.⁶⁵ Een bijzondere goedkeuring door de Privacycommissie is daartoe vereist. Die toelating werd aangevraagd, zowel voor het gebruik door de federatie als voor individueel gebruik door de notarissen. Op 26 februari 2004 adviseerde de Commissie op gunstige wijze wat de toegang door de notarissen betreft maar weigerde zij dat men hierbij het rijksregisternummer als sleutel zou gebruiken zonder voorafgaande machtiging.⁶⁶ Naar gewoonte steekt de Commissie dit laatste nummer in de zilverkast. De nationale kamer van gerechtsdeurwaarders ondernam nog geen concrete stappen met het oog op een eventuele raadpleging van dit register. Een dergelijke toegang zou trouwens deels een slag in het water zijn. Veeleer zou de nationale kamer opteren voor een “signaalkoppeling” tussen het nationaal rijksregister en het bestand van de beschermde personen.

14. *Rijksregister* – Jaren geleden gingen stemmen op om alle informatie omtrent het voorlopig bewind toegankelijk te maken via het rijksregister. Met die koppeling zou de overheid de rechtszekerheid en de proceseconomie ongetwijfeld een grote dienst bewijzen.⁶⁷

De huidige regeling is als volgt. De griffier betekent de beschikking inzake het voorlopig bewind aan de burgemeester van de verblijfplaats van de meerderjarige.⁶⁸ De burgemeester tekent dit aan in het bevolkingsregister en verstrekt een uittreksel met de naam, het adres en de staat van bekwaamheid aan die onbekwame zelf of aan elke derde die een belang aantoonst.⁶⁹ Hij kan de gegevens overmaken aan het rijksregister dat voorziet in een informatietype.⁷⁰ Eenmaal de informatie via de griffie en de burgemeester bij het register

---

⁶³ Art. 488*bis*, b), §2, eerste lid B.W.; D. CHEVALIER, 2004, 179; W. PINTENS, 2004, 4; X, 2005a, 14.

⁶⁴ Art. 488*bis*, b), §2, tweede lid B.W.; X, 2005a, 14.

⁶⁵ X, 2005b. Zie ook X, 2005a, 14.

⁶⁶ Artt. 3 en 5 Advies Privacycommissie, 2004.

⁶⁷ D. CHEVALIER, 2004, 180.

⁶⁸ Art. 488*bis*, e), §1, vierde lid B.W.; W. PINTENS, 2004, 16.

⁶⁹ *Ibid.*

⁷⁰ Art. 3, derde lid Rijksregisterwet; S. MAERTENS, 2001, 39.

belandt, wordt ze geklasseerd onder een bepaalde code.⁷¹ Ze behoort echter niet tot de dertien wettelijke gegevens.⁷²

De wens van de gerechtsdeurwaarders impliceert dus onvermijdelijk een aanpassing van de wetgeving op het rijksregister.⁷³ Indien de gerechtsdeurwaarder het register consulteert, zou hij één of ander signaalcode moeten kunnen aantreffen waarbij hij met een speciale sleutel “achter de deur” kan kijken om te zien of de persoon in kwestie bekleed is met onbekwaamheid. De gerechtsdeurwaarder raadpleegt het rijksregister om de betekende partij te identificeren en te lokaliseren en indien blijkt dat het om een beschermde persoon gaat, zou hij aldus een waarschuwing krijgen. Door de automatische koppeling tussen het rijksregister en het bestand van de beschermde personen zou hij kunnen nagaan wat er aan de hand is. Bij voorkeur gebeurt dit aan de hand van het identificatienummer van het rijksregister. Tot op heden blijft dit echter een groot probleem. Gerechtsdeurwaarders krijgen immers wel toegang tot het rijksregister maar mogen helaas het identificatienummer niet gebruiken.⁷⁴

De mogelijkheid om die informatie aan het rijksregister te koppelen, bestaat dus wel⁷⁵ maar de realisatie ervan stuit op politieke bezwaren. Het probleem werd al verschillende keren aangekaart en de nationale kamer van gerechtsdeurwaarders betreurt dat het opentrekken van dit discussieforum weinig zoden aan de dijk bracht. Uit briefwisseling blijkt dat de bescherming van het privé-leven in deze discussie als speerpunt fungeert.

III. KRITISCHE BEDENKINGEN

15. *Privé-leven* – Privacy is een van de meest fundamentele persoonlijke rechten. We kunnen niet ontkennen dat het een delicate materie betreft want gerechtsdeurwaarders zouden beschikken over zeer persoonlijke gegevens. Het privé-leven verdient een bedachtzame benadering maar toch is de huidige volgens ons niet de meest gepaste.

Uiteraard moet de gerechtsdeurwaarder de nodige voorzichtigheid aan de dag leggen maar het is toch perfect mogelijk de toegang tot dergelijke gevoelige informatie te beperken met een

---

⁷¹ S. MAERTENS, 2001, 39.

⁷² Art. 3, eerste lid Rijksregisterwet.

⁷³ W. PINTENS en A. VERBEKE, 1991-92, 173 (voetnoot 61).

⁷⁴ S. BRIJS, 2001, 12; Brief d.d. 20 juni 2002.

⁷⁵ Art. 488bis, e), §3 B.W.

soort code? Eventueel misbruik van gegevens kan een belangrijk bezwaar vormen in de redenering. Dit argument kan enkel opgaan voor de voorlopige bewindvoering met een beperkte strekking. Het “algemeen” voorlopig bewind wordt in de regel gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad dat voor iedereen vrij toegankelijk is. Bovendien moeten we onder ogen zien dat gerechtsdeurwaarders zich meestal laten omringen door een loyale staf want ze zijn persoonlijk aansprakelijk voor alle aanvragen die in hun kantoor gebeuren.

Het hoogste recht is ook het hoogste onrecht. Moet de wetgever niet eerder een evenwicht zoeken tussen het recht op privacy en het recht op informatie? De gerechtsdeurwaarder dient naar onze mening een hoger doel als beschermengel van derden te goeder trouw. Het gezond verstand laat aanvoelen dat de eerbiediging van de privacy geen vrijbrief is waarachter de betekende zich mag verbergen. Het kan nooit de bedoeling van de wetgever zijn dat bepaalde debiteurs aan de greep van het recht zouden ontsnappen.

16. Conclusie – Betekenen aan beschermde personen is de dag van vandaag geen sinecure meer. Het zal je als gerechtsdeurwaarder maar overkomen dat de rechter met de nietigheidssanctie zwaait. Boosdoener is de vigerende publiciteitsregeling. Gebrekkige bekendmaking leidt tot rechtsonzekerheid en dit past niet in een democratische rechtsstaat. De actuele situatie biedt geen waarborgen voor een passende bescherming van derden én van de personen onder voorlopig bewind. Bepaalde rechtspraak neigt in de goede richting maar het is voorbarig om uit één uitspraak een algemene regel af te leiden. Een zwaluw maakt nog geen zomer. Wij pleiten daarom voor een transparante en afdoende publiciteit.

17. Kritiek – Gerechtsdeurwaarders lijken soms buiten het toepassingsgebied van gunstige wetgeving te vallen. Is enige politieke haarkloverij niet de ware toedracht? De remedie is immers gekend maar onbemind. Politici willen soms brood en spelen want stemt dat hun achterban niet tevreden? Gevoelige informatie koppelen aan het rijksregister om zo toegang te verschaffen voor de loopjongen van het gerecht, is naar onze mening geen populaire beslissing. Gerechtsdeurwaarders zijn zelden geliefde boodschappers. Hopelijk krijgt dit muisje nog een staartje...

HOOFDSTUK 2: OP ZOEK NAAR DE WOONPLAATS

Literatuurselectie – DE CORTE, R. en SEYEN, K., 1994, 21-24; FETTWEIS, A., 1978, 214-215; KOHL, A., 1987, 258-261; ROUARD, P., 1978, 214-215; SMETS, A., Art. 35, 14 p.; SMETS, A., Art. 36, 4 p.; SMETS, A., Art. 38, 10 p.; VAN WIELE, S., 1997; VANLERSBERGHE, P., 2000-01, 741-744.

Afdeling 1. Algemeen

18. Algemeen – De woonplaats is niet alleen een stulp die beschutting biedt tegen neerslag en wind maar ook een veilige schuilplaats; een soort muskietennet. De gerechtsdeurwaarder is dan de mug die we het liefst buiten houden. Daarin zijn sommigen trouwens bijzonder vindingrijk.

19. Woonplaats – De gerechtsdeurwaarder moet het exploit in eerste instantie aan de persoon betekenen.⁷⁶ Volgens de wet kan hij dit op iedere plaats waar hij de betekende aantreft.⁷⁷ Indien hij daar niet in slaagt, geschiedt de betekening aan de woonplaats van de geadresseerde of, bij gebreke daarvan⁷⁸, aan de verblijfplaats.⁷⁹ Als de wettelijk bepaalde personen het exploit niet in ontvangst kunnen nemen, betekent hij rechtsgeldig door het achterlaten van een afschrift aan de woon- of verblijfplaats.⁸⁰ Onder woonplaats begrijpt de

---

⁷⁶ Art. 33 Ger.W.; A. FETTWEIS, 1982b, 69; E. GUTT en A.-M. STRANART-THILLY, 1973, 127; E. GUTT en J. LINSMEAU, 1980, 441; J. LAENENS, K. BROECKX en D. SCHEERS, 2004, 321; J. PETIT, 2000, 157; J. VAN COMPERNOLLE e.a., 2002, 443; M. DONNAY, 1969, 43; P. VANLERSBERGHE, 2000-01, 741.

⁷⁷ Art. 33, tweede lid en art. 40, derde lid Ger.W.; Rb. Brussel 12 oktober 1994, *T.B.B.R.* 1995 (verkort), 340; A. FETTWEIS, A. KOHL en G. DE LEVAL, 1983, 133; A. KOHL, Art. 32, 5; J. VAN COMPERNOLLE e.a., 2002, 443; M. CASTERMANS, 2004, 203; P. Taelman, 2002-03d, 16. Dit uiteraard met art. 47 Ger.W. in het achterhoofd, zie A. SMETS, Art. 47, 1-6 en M. DONNAY, 1969, 44.

⁷⁸ A. FETTWEIS, A. KOHL en G. DE LEVAL, 1983, 142; A. KOHL, 1987, 258; J. PETIT, 2000, 158; M. DONNAY, 1969, 44; M. CASTERMANS, 2004, 204.

⁷⁹ Art. 35 Ger.W.; Cass. 29 november 2002, *R.W.* 2003-04 (verkort), 346, noot P. SCHOLLEN; Brussel 23 december 1992, *P.&B.* 1993 (verkort), 22; A. KOHL, Art. 43, 15; E. BREWAEYS, 2003, 5; E. GUTT en A.-M. STRANART-THILLY, 1973, 128; G. DE LEVAL, 2003, 107; J. VAN COMPERNOLLE e.a., 2002, 444; P. SCHOLLEN, 2003-04, 347.

⁸⁰ Art. 38, §1 Ger.W.; Cass. 20 januari 1989, *Arr. Cass.* 1988-89, 613, concl. E. KRINGS; A. SMETS, Art. 38, 5-6; E. CHEVALIER, 1988, 543-544; E. KRINGS, 1988-89, 613; G. DE LEVAL, 1985, 726; G. DE LEVAL, 2003, 110-111; J. LAENENS, 1985-86a, 1524; J. PETIT, 2000, 161; J. VAN COMPERNOLLE e.a., 2002, 446; M. DONNAY, 1969, 45; P. Taelman, 2002-03d, 16.

wetgever de plaats die een persoon als hoofdverblijf in het bevolkingsregister laat inschrijven.⁸¹ De verblijfplaats is dan elke andere vestiging.⁸²

Bij elk van bovengenoemde betekeniswijzen is de woonplaats cruciaal. Betekenen aan het verkeerde adres kan ongeldig zijn.⁸³ Bovendien loopt de gerechtsdeurwaarder het risico dat het exploit in de verkeerde handen terechtkomt. Hij kan zich in dergelijke gevallen niet verschuilen achter de gesloten omslag of de navolgende aangetekende zending op een correct adres om de bedreiging voor zijn beroepsaansprakelijkheid af te wenden.⁸⁴

20. *Probleemstelling* – De carrière als gerechtsdeurwaarder blijkt meer dan eens een *loopbaan*. Alle adresgegevens worden via het rijksregister of de bevolkingsdiensten van de gemeente gecontroleerd. Vervolgens moet de gerechtsdeurwaarder op zoek naar de woning van de betekende partij. In de praktijk is dit helemaal geen eenvoudige klus. Tussen de wettelijke voorschriften en de realiteit blijkt een grote discrepantie te bestaan.⁸⁵

21. *Overzicht* – Achtereenvolgens komen in dit hoofdstuk de volgende praktische besognes aan bod: de straatnamen, de huisnummers en de brievenbussen. We trachten werkbare oplossingen te formuleren die het onderduiken of camoufleren van de debiteur kunnen tegengaan zodat het voor iedere belanghebbende instantie duidelijk is waar iemand woont.

Afdeling 2. Regel en probleemstellingen

22. *Straatnamen* – Het aanbrengen van straatnamen is een louter gemeentelijke bevoegdheid. De borden moeten duidelijk zichtbaar, gemakkelijk vindbaar en goed leesbaar

---

⁸¹ Art. 36, eerste lid Ger.W.; Luik 20 juni 1973, *J.T.* 1974 (verkort), 100; A. FETTWEIS, 1978, 215; A. FETTWEIS, A. KOHL en G. DE LEVAL, 1983, 139; A. SMETS, Art. 36, 2; E. GUTT en J. LINSMEAU, 1980, 442; E. VIEUJEAN, 1985, 485; G. BAETEMAN en J. GERLO, 1981, 777; M. BRIERS, 1986, 70; M. DONNAY, 1969, 45; P. VANLERSBERGHE, 2000-01, 741; R. DE CORTE en K. SEYEN, 1994, 22.

⁸² Art. 36, tweede lid Ger.W.

⁸³ Luik 22 december 2000, *J.T.* 2001 (verkort), 683; Rb. Nijvel 29 maart 1988, *T.B.B.R.* 1990 (verkort), 88; Jeugdrb. Dinant 19 februari 1974, *Pas.* 1974 (verkort), III, 39; E. GUTT en J. LINSMEAU, 1980, 442; P. ROUARD, 1978, 214.

⁸⁴ Uit de praktijk is immers gebleken dat de meeste aangetekende zendingen terugkeren met de vermelding “*niet afgehaald*”, zie E. KRINGS, 1988-89, 614 en M. BRIERS, 1986, 40.

⁸⁵ S. VAN WIELE, 1997.

zijn.⁸⁶ Uit onze rondvraag blijkt dat er hier weinig problemen zijn. In diverse gemeenten voorzien politiereglementen immers in de plicht van de eigenaar om op de gevel van zijn gebouw borden te laten plaatsen door het gemeentebestuur.⁸⁷

23. Huisnummers – Bij de huisnummers ligt de bal eveneens in het kamp van de gemeentelijke overheid.⁸⁸ Een ministeriële omzendbrief bevat een aantal nauwkeurige richtlijnen.⁸⁹ Elk gebouw dat bewoond of bewoonbaar is, moet een apart nummer krijgen tenzij het om bijkomende gebouwen, garages, bergplaatsen of schuren gaat.⁹⁰ De gemeenten werken die aanbevelingen verder uit in verordeningen.⁹¹ Politiereglementen kunnen in sancties voorzien.⁹² Meestal gaat het om administratieve geldboetes omdat de gemeenten dan de handhaving in “eigen beheer” houden.

Het gebeurt vaak dat huisnummers alleen op de woning zijn aangebracht en daardoor vanaf de weg slecht zichtbaar zijn. Bovendien laten gemeenten soms na een uniforme huisnummering aan te brengen. Er zijn ook debiteurs die dit tijdsloos visitekaartje “vergeten”, vooral in kansarme buurten. De moeilijkheden nemen nog toe wanneer de bewoners verzuimen een afgefallen huisnummer opnieuw te bevestigen of zelfs een fout huisnummer plaatsen. In tegenstelling tot de postbode, kent de gerechtsdeurwaarder zijn “ronde” vaak niet goed genoeg om de woonplaats te vinden. Dit ligt natuurlijk anders bij “gewoontebestemmingen”. Het probleem is zonder twijfel het grootst in de centrumsteden, Antwerpen op kop.⁹³ Het duikt echter ook op in de kleinste gemeenten.⁹⁴

---

⁸⁶ Dit voorschrift steunt op art. 135, §2, tweede lid, 1° Nieuwe Gemeentewet.

⁸⁷ Zie bijvoorbeeld afdeling 12, eerste lid *juncto* hoofdstuk 1 van het politiereglement De Panne, art. 4.2 *juncto* art. 17.1 van het politiereglement Overijse, art. 4.2 *juncto* art. 18.4, tweede lid van het politiereglement Hoeilaart en art. 54 *juncto* hoofdstuk 6 van het politiereglement Merelbeke.

⁸⁸ Art. 17M1 Omzendbrief 1992; Brief d.d. 5 juni 1997.

⁸⁹ Omzendbrief 1992.

⁹⁰ Art. 17M1 Omzendbrief 1992.

⁹¹ Art. 119 Nieuwe Gemeentewet.

⁹² Art. 119*bis* Nieuwe Gemeentewet.

⁹³ S. VAN WIELE, 1997.

⁹⁴ Zo blijkt de Veldstraat in ons eigen dorp Pittem een gigantisch doolhof. Recent werd aan de oproep tot meer duidelijkheid een positief gevolg gegeven, zie Gemeentelijk infoblad Pittem-Egem 2005, 7.

24. Brievenbussen – De reglementering op de postdienst schrijft voor dat de bestelling van briefwisseling alleen verzekerd wordt aan woningen die voorzien zijn van één of meer brievenbussen⁹⁵ die beantwoorden aan een aantal parameters.⁹⁶ De brievenbussen moeten vrij, gemakkelijk en zonder gevaar toegankelijk zijn.⁹⁷

Sommige pedante personen lappen die plicht aan hun laars. Hun stalen onwil is vaak hardnekkig en doelbewust om de gerechtsdeurwaarder te bezuren. Een verzuim brengt hen niet in de problemen want er is toch geen controle. Alleen de gerechtsdeurwaarder verkeert hierdoor in een lastig parket.

De kwestie is niet beperkt tot woonhuizen maar strekt zich vooral uit tot appartementsblokken en campings. Zo blijken de campings in het Luikse toeristische gebied *la Vallée de l'Ourthe* vermaard om hun “*résidences autorisées*”. Geen straatnamen, geen huisnummers en zelfs geen brievenbussen. De eerlijkheid gebiedt onze Waalse landgenoten te zeggen dat het probleem niet het grootst is in de sociale woonwijken. De Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn voeren daar immers een nauwkeurige controle op de naleving van de reglementering.

Afdeling 3. Oplossingen

25. Straatnamen – Het voorzien van naamborden op de beide kanten van de straat, minstens in het begin en op het einde, zou de taak van de gerechtsdeurwaarder aanzienlijk verlichten. Dergelijke aanpassingen zijn eveneens interessant voor hulpdiensten, transportbedrijven en doorgaand bestemmingsverkeer. In bepaalde gemeenten zal daarvoor nog wat lobbywerk nodig zijn.

Gelukkig speelt de moderne technologie in op de behoefte: routeplanners en GPS-software in de wagen zijn een absolute *must*.

---

⁹⁵ Art. 83, §2 K.B. Postdienst.

⁹⁶ Art. 84 en art. 85 K.B. Postdienst.

⁹⁷ Art. 84, tweede lid K.B. Postdienst.

26. Huisnummers – Indien huisnummers van op afstand waarneembaar zijn, vermijdt men “zoekgedrag” en dat spaart de gerechtsdeurwaarder veel tijd.⁹⁸ Voorgesteld wordt om het huisnummer zwart op wit en voldoende zichtbaar aan te brengen.

Het afdwingen van zo'n nummering kan niet moeilijk zijn. In de meeste gemeenten is in het plaatselijk politiereglement de verplichting van de eigenaar en de bewoner opgenomen om op ieder pand, duidelijk leesbaar en zichtbaar vanaf de straat, het huisnummer aan te brengen op straffe van een boete.⁹⁹ Nu blijkt dat velen deze verplichtingen in de praktijk met de voeten treden.¹⁰⁰ Het is volgens ons aan te raden dat de gemeenten zelf op een uniforme wijze het nummer aanbrengen en dat onwilligen effectief een boete oplopen indien dit “verdwijnt” zonder dat de gemeente daarvan werd ingelicht.¹⁰¹

Momenteel is er echter geen wettelijke bepaling die de overheid toelaat gemeenten een eenvormig systeem op te leggen. De voorzitter van de nationale kamer kaartte de problematiek aan bij de minister van Justitie die zich op zijn beurt richtte tot zijn collega van Binnenlandse Zaken. Heel betreuenswaardig is diens politieke antwoord: hij meent dat het niet opportuun is tussen te komen in een autonome gemeentelijke bevoegdheid, gelet op de specificiteit van de lokale situaties.¹⁰² Men zou de Vlaming inderdaad in het diepst van de ziel raken door uniformiteit te vereisen.

In Antwerpen spoort de raad van de plaatselijke arrondissementskamer de stad met zachte dwang aan de huisnummering in het oog te houden.¹⁰³ Gerechtsdeurwaarder Johan VANQUATEM vertelde ons dat ook de gemeente Oosterzele de huisnummerproblematiek de laatste jaren efficiënt aanpakt. Andere arrondissementen vergen van de gerechtsdeurwaarder wat meer creativiteit. Hij moet vaak een grondig onderzoek voeren om nuttige informatie te

---

⁹⁸ Brief d.d. 18 april 1997.

⁹⁹ Zie bijvoorbeeld de Verordening Knokke-Heist.

¹⁰⁰ Brief d.d. 6 maart 1997.

¹⁰¹ De Panne nam een soortgelijke bepaling op in afdeling 12, tweede tot vierde lid *juncto* hoofdstuk 1 van het politiereglement De Panne. Zie ook art. 4.1 *juncto* art. 17.1 van het politiereglement Overijse, art. 4.1 *juncto* art. 18.4, tweede lid van het politiereglement Hoeilaart en art. 55 *juncto* hoofdstuk 6 van het politiereglement Merelbeke.

¹⁰² Brief d.d. 5 juni 1997.

¹⁰³ Brief d.d. 3 juli 1997a.

bekomen. Het blijft oppassen want de privacy steekt opnieuw de kop op. De gerechtsdeurwaarder maakt hier een belangrijke afweging. Soms rest hem geen andere keuze dan het uithoren van de buurman of het snuffelen tussen andere briefwisseling van de betekende partij om het adres te verifiëren. Dit blijkt echter niet altijd mogelijk. Betekenen is balanceren op een slappe koord want gerechtsdeurwaarders voelen recent de hete adem van de Wet Minnelijke Invordering in hun nek.

27. *Brievenbussen* – Gerechtsdeurwaarders eisen een striktere naleving van de postreglementering. Sommigen gaan zelfs nog een stap verder en stellen voor om de brievenbussen verplicht te voorzien van de naam van alle meerderjarige bewoners. De FOD Binnenlandse Zaken vindt die maatregel geen haalbare kaart. Volgens de bevoegde minister tast hij de privacy aan.¹⁰⁴

In afwachting van een peremptoire regeling moet de gerechtsdeurwaarder voortdurend van aas veranderen, een tactiek waarvan alleen de oude vissers zich nog bedienen. Sommige gerechtsdeurwaarders schuiven het exploot onder de deur of laten het achter in de dichtstbijzijnde brievenbus in de hoop dat het de geadresseerde bereikt. Bij appartementsgebouwen kleven anderen het afschrift op de gemeenschappelijke voordeur. Gerechtsdeurwaarder Hugo GEIREGAT brengt zelfs een geknutselde brievenbus mee en plant deze desnoods eigenhandig in de voortuin. In het slechtste geval zal de gerechtsdeurwaarder zijn omslag moeten deponeren achter de omheining van een door honden beschermd erf.¹⁰⁵ Die technieken overstijgen de strikte wettelijkheid maar wie een dikke kont heeft, moet een wijde broek dragen...

Afdeling 4. Kritische bedenkingen

28. *Bepalingen* – We zien dat de wetgever voor al deze problemen een aantal wettelijke bepalingen voorschreef. Om de één of andere reden worden die soms verwaarloosd. Sommige gemeenten zetten hierbij de toon om een uniforme huisnummering voor te schrijven.

29. *Controle* – Natuurlijk is de kous niet af door louter een politieverordening op te maken en te veronderstellen dat inwoners zich daar spontaan aan zullen houden. Het oog van

---

¹⁰⁴ Brief d.d. 5 juni 1997.

¹⁰⁵ M. BRIERS, 1986, 40.

de meester maakt het paard vet. Een scherpe en stelselmatige controle door de verschillende gemeentediensten is dus noodzakelijk. Uiteindelijk is dit niet meer dan een invulling van voorgeschreven bepalingen. We zijn er zelfs van overtuigd dat er, zodra de bal aan het rollen gaat in de ene (deel)gemeente, een sneeuwbaaleffect kan ontstaan naar de andere (deel)gemeenten toe, een soort *peer pressure* van de vergelijkbare groep. Als er één schaap over de dam is, volgen er altijd meer...

HOOFDSTUK 3: BETEKENING EN TERHANDSTELLING AAN HET PARKET

Literatuurselectie – SMETS, A., Art. 38, 10 p.; SMETS, A., Art. 40, 20p.; VANHEUKELEN, C., 2001, 1489-1491.

30. Regel – Soms zal de gerechtsdeurwaarder zich tot de procureur des Konings moeten wenden.¹⁰⁶ Dit doet zich voor als het materieel onmogelijk is om tot betekening over te gaan¹⁰⁷ (bijvoorbeeld omdat het huis afgebrand¹⁰⁸, onbereikbaar¹⁰⁹ of onbewoonbaar is), indien de geadresseerde zijn woning klaarblijkelijk verlaten heeft zonder dat hij de overbrenging van woonplaats heeft gevraagd¹¹⁰ of indien de betekende geen woonplaats of gekende verblijfplaats heeft (bijvoorbeeld na ambtshalve schrapping¹¹¹).¹¹² De wet schrijft voor dat het parket de nodige maatregelen treft om de betrokkene binnen de kortst mogelijke tijd het afschrift te bezorgen.¹¹³

---

¹⁰⁶ Art. 38, §2, eerste en tweede lid en art. 40 Ger.W.; A. FETTWEIS, A. KOHL en G. DE LEVAL, 1983, 149; A. SMETS, Art. 38, 6; A. SMETS, Art. 40, 8-9; B. MAES, 2001, 131; E.B., 2004, 1062; G. DE LEVAL, 2003, 112 en 116-117; J. LAENENS, K. BROECKX en D. SCHEERS, 2004, 324-325; R. DE CORTE en K. SEYEN, 1994, 24.

¹⁰⁷ M. BRIERS, 1986, 39.

¹⁰⁸ J.-F. DEPUIS, 1989, 230.

¹⁰⁹ Bijvoorbeeld door overstroming, oproer, versperring, ...

¹¹⁰ Cass. 22 mei 1980, *Pas.* 1980 (verkort), I, 1168; Beslagr. Brussel 17 november 1988, *Ann. dr. Liège* 1989 (verkort), 226, noot J.-F. DEPUIS; C. VANHEUKELEN, 2001, 1489; J. PETIT, 2000, 162; M. BRIERS, 1986, 70.

¹¹¹ Cass. 14 februari 1995, *Pas.* 1995 (verkort), I, 178; A. SMETS, Art. 40, 9; J. PETIT, 2000, 162.

¹¹² G. DE LEVAL, 1985, 727; J. LAENENS, 1995-96, 1176. We zijn er ons van bewust dat er een terminologisch onderscheid bestaat tussen de terhandstelling op grond van artikel 38, §2 Ger.W. en de betekening op grond van artikel 40 Ger.W. We gebruiken hier echter de generieke term betekening, zie C. VAN REEPINGHEN, 1964, 53.

¹¹³ Art. 38, §2, derde lid Ger.W.; J. LAENENS, 1985-86a, 1524.

31. *Probleemstelling* – De spelregels worden op een speelveld al eens met de voeten getreden... Betekenen aan de figuur van de procureur zorgde in de praktijk al voor veel heisa en het euvel is op onze zoektocht meermaals aangeklaagd.

Uit rondvraag bleek dat sommige parketten nauwelijks optreden in betekenisproblemen. Het Openbaar Ministerie heeft op bepaalde plaatsen immers de handen vol met de vervolging van de “echte” criminaliteit. Daardoor geeft het vaak geen gehoor aan het verlangen van de gerechtsdeurwaarder. De civiele betekening behoort niet tot het strafrechtelijke dada van het parket en de wettelijke regeling is veeleer een salontheorie. Vaak neemt een bediende de akte in ontvangst hoewel de betekening eigenlijk moet gebeuren aan de procureur of één van zijn substituten.¹¹⁴ Terecht wijzen sommige gerechtsdeurwaarders op de nood aan responsabilisering van het apparaat.

De situatie verschilt sterk naargelang de verscheidene gerechtelijke arrondissementen. De Vlaamse arrondissementen zijn grotendeels enthousiast over de positieve contacten die voortvloeien uit de samenwerking met de procureur des Konings. In het arrondissement Gent hebben de gerechtsdeurwaarders het gevoel dat er wel stevast naar de betekende partij wordt gezocht en meestal krijgen ze zelfs officieel respons, ook indien men de persoon niet vindt. Het parket vestigde in Gent een uniek record: binnen de twee dagen volgde een officieel bericht. “*Gerechtsdeurwaarders weten op die manier tenminste dat er werk van gemaakt wordt*” vertelde gerechtsdeurwaarder Johan VANQUATHEM ons. De collega’s in West-Vlaanderen komen grotendeels tot dezelfde conclusie. Wat een verschil met Wallonië. Zo wees een Luikse gerechtsdeurwaarder erop dat betekenen aan de procureurs des Konings slechts in allerlaatste instantie gebeurt¹¹⁵ en dan nog enkel om zich wettelijk in te dekken, dus altijd in combinatie met een andere betekeniswijze. “*Signifier au procureur du Roi, c’est signifier à la poubelle*” fulmineerde zijn collega. “*Ik kan me niet herinneren dat er in twintig jaar al één document is teruggekeerd*” gaat hij verder. Dit spook waart ook door het arrondissement Brussel. Een officieel antwoord ontvangen de gerechtsdeurwaarders vaak niet; enkel op informele wijze, via vriend of kennis als “*inhouse-operator*”, kunnen ze de stand van zaken vernemen.

---

¹¹⁴ Cass. 14 mei 1974, *Pas.* 1974, I, 945; A. SMETS, Art. 40, 8-9; E. GUTT en J. LINSMEAU, 1980, 447; E. KRINGS, 1977, 998; J. PETIT, 2000, 165.

¹¹⁵ Zie ook Besl. Brussel 11 juli 1996, *P.&B.* 1997 (verkort), 116.

32. Oplossing – Bovenstaande voorbeelden geven alvast aan dat het parket niet bepaald nauwgezet omspringt met de wettelijke voorschriften. Concrete oplossingen om deze logge en soms onwillige administratie te lijf te gaan, zijn schaars.

Al zit in die beweringen een diepe grond van waarheid, we mogen zeker niet uit het oog verliezen dat het Openbaar Ministerie de betekenisproblemen vaak niet kan oplossen. Niet onwil maar een loutere onmogelijkheid om de bestemming van het exploitatietoestel bij de kraag te vatten is daarvan de hoofdoorzaak. Het is soms makkelijker om de ziekte van de patiënt vast te stellen dan de gepaste behandeling te zoeken. De onderbemanning van de parketten versterkt dit element natuurlijk in grote mate. In vele gevallen wil de debiteur niet gevonden worden en dat maakt de taak van het O.M. er niet makkelijker op.

Volgens ons ligt het beste wapen in een nauwere samenwerking tussen de verschillende diensten. Indien wijkagenten de situatie ter plaatse controleren en correcte informatie doorgeven en de administratie op haar beurt vlot het rijksregister inlicht¹¹⁶, zouden veel minder betekeningen aan de procureur nodig zijn. De tussenkomst van het parket is dan slechts noodzakelijk bij een materiële onmogelijkheid.¹¹⁷

HOOFDSTUK 4: BETEKENING AAN STAKERS EN KRAKERS

Afdeling 1. Betekening aan stakers

Literatuurselectie – PETIT, J., 2000, 708 p.; Taelman, P., 2002-03e, 34 p.; VAN EECKHOUTTE, W., 2001, 494 p.; WAGNER, K., 2001, 560 p.; WAGNER, K., 2003, 225 p.

33. Begrip – Staken is het opzettelijk niet verrichten van de bedongen arbeid door een grote groep van werknemers met het oog op het bereiken van een bepaald doel.¹¹⁸ Naast de sociale gevolgen geeft een staking vaak aanleiding tot vele juridische problemen.

34. Regel – Staken is een recht¹¹⁹ maar in bijzondere omstandigheden kan de rechter interveniëren.¹²⁰ Soms ontstaat een conflict tussen het stakingsrecht en andere rechten, zoals

---

¹¹⁶ A. SMETS, Art. 38, 8.

¹¹⁷ Zie voor een scherpe analyse C. VANHEUKELEN, 2001, 1489-1491.

¹¹⁸ W. VAN EECKHOUTTE, 2001, 108.

het recht op arbeid van de werknemers, het eigendomsrecht van de werkgevers en de vrijheid van handel en nijverheid.¹²¹ Werkgevers krijgen dan in kort geding een beschikking om elke niet-werkwillige van de eigendom te verwijderen onder verbeurte van een dwangsom.¹²²

De rechtbanken zijn bevoegd om bedreigde of geschonden subjectieve rechten te vrijwaren na collectieve arbeidsconflicten.¹²³ Omdat stakers situaties kunnen veroorzaken die zó dringend zijn dat er zich een onmiddellijke regeling opdringt, wordt de procedure gevoerd voor de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg. De voorzitter doet in spoedeisende gevallen en bij voorraad uitspraak in alle zaken behalve deze die de wet aan zijn bevoegdheid onttrekt.¹²⁴

De zaak kan, afhankelijk van de situatie, op verschillende manieren worden ingeleid: in kort geding of in geval van volstreekte noodzakelijkheid bij eenzijdig verzoekschrift.¹²⁵ Bij een staking is de dagvaarding niet meteen het meest geschikt instrument omdat men te maken heeft met een wisselende groep qua grootte en samenstelling.¹²⁶ Gerechtsdeurwaarders weten immers niet welke personen ze moeten dagvaarden. In geval van volstreekte noodzakelijkheid kan een procedure bij wijze van éénzijdig verzoekschrift aanhangig worden gemaakt.¹²⁷ De rechtspraak oordeelde dat de situatie uitzonderlijk dringend is indien stakingsposten de toegang voor werkwillige werknemers, klanten, transporteurs en onderaannemers onmogelijk maken.¹²⁸ De toestand komt dan in feite neer op een volledige lamlegging van het bedrijf. Het

---

¹¹⁹ Wetsvoorstel Stakingsrecht, 4; Cass. 21 december 1981, *Arr. Cass.* 1981-82 (verkort), 541; *Arbrb. Bergen* 19 maart 1985, *J.T.T.* 1985 (verkort), 377; Kort Ged. Rb. Luik 3 januari 1996, *J.L.M.B.* 1996 (verkort), 311.

¹²⁰ Kort. Ged. Rb. Brussel 9 juni 1992, *J.T.* 1993, 315; Kort Ged. Rb. Nijvel 23 april 1997, *J.L.M.B.* 1997 (verkort), 1256; K. WAGNER, 2001, 311-313; K. WAGNER, 2003, 180; W. VAN EECKHOUTTE, 2001, 109-112.

¹²¹ Kort Ged. Rb. Luik 3 januari 1996, *J.L.M.B.* 1996 (verkort), 311; Kort Ged. Rb. Nijvel 23 april 1997, *J.L.M.B.* 1997 (verkort), 1256.

¹²² K. WAGNER, 2001, 311-313; K. WAGNER, 2003, 42.

¹²³ Kort Ged. Rb. Brussel 12 mei 1992, *J.T.T.* 1992, 412; Kort. Ged. Rb. Brussel 9 juni 1992, *J.T.* 1993, 315.

¹²⁴ Art. 584, eerste lid Ger.W.; Kort Ged. Rb. Luik 3 januari 1996, *J.L.M.B.* 1996 (verkort), 311; P. Taelman, 2002-03b, 20.

¹²⁵ Art. 584, derde lid Ger.W.; Kort. Ged. Rb. Brussel 9 juni 1992, *J.T.* 1993, 315; M. CASTERMANS, 2004, 399.

¹²⁶ Voorz. Rb. Luik 18 juni 1998, *J.T.T.* 1998 (verkort), 447; K. WAGNER, 2003, 43.

¹²⁷ Cass. 25 februari 1999, *Arr. Cass.* 1999, 279; M. CASTERMANS, 2004, 395; P. Taelman, 2002-03b, 20; P. Taelman, 2002-03e, 25-30; W. VAN EECKHOUTTE, 2001, 117. Deze werkwijze staat al een tijdje ter discussie, zie Wetsvoorstel Stakingsrecht, 5.

¹²⁸ Voorz. Rb. Hasselt 14 februari 1996, *Limb. Rechtsl.* 1996 (verkort), 39.

gebruik van een eenzijdig verzoekschrift is rechtmatig indien de gewone rechtspleging in kort geding geen tijdige beslechting van het geschil kan verzekeren of indien het niet mogelijk is de verweerders op een precieze, zekere en exhaustieve manier te identificeren.¹²⁹

In een procedure op eenzijdig verzoekschrift kan een dwangsom opgelegd worden.¹³⁰ Het is een middel om de staker te dwingen tot het betalen van een geldsom voor het geval hij aan de hoofdvordering niet voldoet.¹³¹ Zo kan de rechter bevelen om aan werkwillige werknemers de vrije toegang tot de ondernemingslokalen te verlenen onder verbeurte van een dwangsom.¹³² De rechter kan geen dwangsom opleggen om de uitvoering van arbeidsovereenkomsten af te dwingen.¹³³ Indien de rechterlijke uitspraak het recht op arbeid wil garanderen en het stakingsrecht niet wil verbieden, regelt de rechter niet meer de uitvoering van een arbeidsovereenkomst¹³⁴ maar beoogt hij een respect voor de subjectieve rechten van anderen.¹³⁵ De dwangsom garandeert dan enkel de uitvoerbaarheid van die beschikking.¹³⁶

35. *Probleemstelling* – De dwangsom is slechts eisbaar vanaf de betekening.¹³⁷ Een bijzondere moeilijkheid doet zich net voor bij de betekening van de algemene op eenzijdig verzoekschrift gewezen beschikking. Enerzijds bezitten vakbonden slechts een beperkte, functionele rechtspersoonlijkheid die hen beschermt tegen gerechtelijke aanspraken.¹³⁸

---

¹²⁹ Wetsvoorstel Stakingsrecht, 5-6; Cass. 25 februari 1999, *Arr. Cass.* 1999, 279; Kort Ged. Rb. Brussel 12 mei 1992, *J.T.T.* 1992, 412; Kort. Ged. Rb. Brussel 9 juni 1992, *J.T.* 1993, 315; Kort Ged. Rb. Nijvel 23 april 1997, *J.L.M.B.* 1997 (verkort), 1256; Voorz. Rb. Luik 18 juni 1998, *J.T.T.* 1998 (verkort), 447. Zie voor een bijzonder omstandig gemotiveerde beschikking Kort Ged. Rb. Luik 3 januari 1996, *J.L.M.B.* 1996 (verkort), 311.

¹³⁰ Benelux Hof 29 november 1993, *R.W.* 1993-94, 705, concl. G. D'HOORE.

¹³¹ Art. 1385*bis*, eerste lid Ger.W.; P. Taelman, 2002-03f, 43.

¹³² Kort Ged. Rb. Brussel 12 mei 1992, *J.T.T.* 1992, 412.

¹³³ Art. 1385*bis*, eerste lid *in fine* Ger.W.; J. Laenens, K. Broeckx en D. Scheers, 2004, 604; J. Petit, 2000, 202; P. Taelman, 2002-03f, 43-44; W. van Eeckhoutte, 2001, 117.

¹³⁴ K. Wagner, 2001, 311-313; K. Wagner, 2003, 180.

¹³⁵ Kort Ged. Rb. Brussel 12 mei 1992, *J.T.T.* 1992, 412; Kort. Ged. Rb. Brussel 9 juni 1992, *J.T.* 1993, 315; Kort Ged. Rb. Luik 3 januari 1996, *J.L.M.B.* 1996 (verkort), 311; Kort Ged. Rb. Nijvel 23 april 1997, *J.L.M.B.* 1997 (verkort), 1256; J. Petit, 2000, 205; K. Wagner, 2003, 41-42.

¹³⁶ Voorz. Rb. Luik 18 juni 1998, *J.T.T.* 1998 (verkort), 447; J. Petit, 2000, 206.

¹³⁷ Art. 1385*bis*, derde lid Ger.W.; J. Laenens, K. Broeckx en D. Scheers, 2004, 605; J. Petit, 2000, 199-200; K. Wagner, 2003, 42; P. Taelman, 2002-03f, 45.

¹³⁸ Kort Ged. Rb. Luik 3 januari 1996, *J.L.M.B.* 1996 (verkort), 311; Voorz. Rb. Luik 18 juni 1998, *J.T.T.* 1998 (verkort), 447; W. van Eeckhoutte, 2001, 48-49.

Anderzijds weigeren individuele stakers dikwijls hun identiteit bekend te maken en sturen ze de gerechtsdeurwaarder met een droogbedankje naar huis. Hier staan we voor een écht betekenisprobleem wisten de meeste gerechtsdeurwaarders ons te vertellen.

36. *Oplossing* – Alleen in theorie kan de gerechtsdeurwaarder het legitimatiebewijs van de stakers opvragen om hun identiteit te controleren. In dat opzicht ontstaat er een enorme kloof tussen zijn juridische en maatschappelijke positie. In realiteit leidt dit tot een escalatie van de geschillen waardoor de conflictbeheersende kracht die de gerechtsdeurwaarder bezit totaal verloren gaat.

Biedt het opvorderen van de politie een uitweg? Het hoeft geen betoog dat dit Russisch optreden hetzelfde effect heeft als een aardbeving in een pottenbakkerij. Bovendien is de beschikbaarheid van manschappen er sinds de politiehervorming niet op verbeterd. Tenslotte vindt de arm der wet de administratieve aanhouding een overdreven schoktherapie en worden stakers doorgaans enkel gearresteerd wegens verstoring van de openbare orde.

De gerechtsdeurwaarder boekt volgens velen meer succes indien hij geen vuurstorm ontketent maar probeert te negotiëren. Hij heeft weliswaar vaak een sterk vermoeden omtrent de identiteit van de betekende maar deze laatste wil zich meestal niet officieel kenbaar maken. In de praktijk wordt gemotiveerd aan de groep of aan de woonplaats betekend.¹³⁹ De wet laat dit eigenlijk niet toe¹⁴⁰ maar het blijkt de enige manier. Bij een adequate motivering zal de rechter luisterbereidheid tonen en stellen dat het normdoel in elk geval bereikt is.

37. *Kritische bedenkingen* – Er zijn geen concrete oplossingen voorhanden. Het staat vast we naar een responsabilisering van de vakbonden moeten streven. Idealiter beschikken de syndicaten over rechtspersoonlijkheid maar ook in de toekomst zal dit nooit het geval zijn. Vakbonden hebben er immers alle belang bij om juridisch niet te bestaan.¹⁴¹ Eventueel kunnen we een soort juridische constructie op poten stellen waarbij de gerechtsdeurwaarder aan de secretaris-generaal – als vertegenwoordiger van de vakbond – kan betekenen want hij

---

¹³⁹ Zie het voorbeeld aangehaald door K. WAGNER, 2003, 42.

¹⁴⁰ Het exploit van betekening moet op straffe van nietigheid de identiteit van de bestemming bevatten, zie art. 43, eerste lid, 3° Ger.W. en E. BREWAEYS, 2000, 1.

¹⁴¹ W. VAN EECKHOUTTE, 2001, 49.

betaalt in die hoedanigheid de stakingsgelden uit.¹⁴² Bijgevolg draagt hij ook de eindverantwoordelijkheid. Geen enkele wettelijke bepaling voorziet in een dergelijke constructie maar de mogelijkheid wordt ook nergens expliciet uitgesloten.

Afdeling 2. Betekening aan krakers

Literatuurselectie – B.C.Z., 2004; BORGERMANS, E., 2000; BREWAEYS, E., 2000, 1 en 5; I.G.H., 2004; Taelman, P., 2002-03e, 34 p.

38. Begrip – Krakers betrekken illegaal, zonder toestemming van de gemeente en zonder huurcontract, gebouwen waarvan zij geen eigenaar zijn. Leegstaande panden zijn een broedplaats voor scharrelaars. In een aantal gevallen forceren ze deuren en ramen om zichzelf een toegang te verschaffen.

Krakers komen voornamelijk in grootsteden voor. De term is afkomstig van “het zetten van een kraak”, waarvan men bij het dievengilde zijn broodwinning maakte. “*Het probleem bij krakers is dat zij in wezen tevreden zijn met de locatie en er werkelijk alles aan doen om de situatie zo lang mogelijk te rekken*”. Aan het woord is een Luikse gerechtsdeurwaarder. “*Ze zijn niet onverdeeld enthousiast met de mededeling om te verkassen en dit zorgt altijd voor animo*”. Krakers voeren een strijd tegen het gevestigde gezag en dat is hun enige drijfveer.¹⁴³

39. Regel – In principe kan de eigenaar de kwaliteit van zijn woning zelf bewaken door het pand af te sluiten of te barricaderen.¹⁴⁴ Hij kan ook meteen naar de vrederechter stappen om een uitdrijving te vorderen want de krakers betrekken het huis zonder recht noch titel.¹⁴⁵ De verzoeker kan de rechter op eenzijdig verzoekschrift vatten.¹⁴⁶ Uiteraard gelden hierbij dezelfde opmerkingen als boven geformuleerd.¹⁴⁷

---

¹⁴² W. VAN EECKHOUTTE, 2001, 110.

¹⁴³ Zie bijvoorbeeld Rb. Arnhem 9 maart 2001, Nr. 71083 1 KG ZA 01-75, URL: <http://squat.net/nijmegen/kraaksteen>; B.C.Z., 2004; I.G.H., 2004.

¹⁴⁴ Art. 544 B.W.; Kort Ged. Rb. Luik 3 januari 1996, *J.L.M.B.* 1996 (verkort), 311.

¹⁴⁵ Art. 591, 1° Ger.W.; Cass. 30 april 1971, *Arr. Cass.* 1971, 847; E. BORGERMANS, 2000; E. BREWAEYS, 2000, 1; J. LAENENS, K. BROECKX en D. SCHEERS, 2004, 229; M. CASTERMANS, 2004, 120.

¹⁴⁶ P. Taelman, 2002-03e, 30.

¹⁴⁷ *Cf. supra*, nr. 34.

40. *Probleemstelling* – Bij de betekening van het uitdrijvingsvonnis kunnen problemen ontstaan. Geen sinecure voor de gerechtsdeurwaarder die slechts een gedeeltelijk zicht heeft op het aantal personen dat het pand bewoont. “*In deze materie zorgt vooral de anonimiteit voor de nodige problemen*” licht gerechtsdeurwaarder Jan DELVA toe.¹⁴⁸

41. *Oplossing* – Vooraleer de gerechtsdeurwaarders zich in de vuurlinie begeven, moeten ze grondig hun huiswerk maken met een eerste identificatiemissie. Een kijkje ter plaatse is aan de orde: een praatje met de burens, eens aan de deur bellen of discreet vragen wie in het gebouw verblijft. Uiteraard doen ze dit best zonder zelf hun identiteit vrij te geven. Gerechtsdeurwaarders die het minder systematisch aanpakken, zijn niet gedoemd om te mislukken maar zullen hoogstwaarschijnlijk niet voldoende afschriften bij hebben.

Het gebeurt ook wel eens dat de gerechtsdeurwaarder geen informatie loskrijgt in de buurt of niemand rond het gebouw kan detecteren. Een administratieve aanhouding door de politie lijkt dan aangewezen. Bij een uithuiszetting zijn gerechtsdeurwaarders verplicht bijstand van de politie te vragen: ze betreden immers een privé-woning. Sommige Waalse gerechtsdeurwaarders trachten de krakers zelfs te verschalken door het luidkeels scanderen of onophoudelijk claxonneren in de hoop op respons. Men moet roeien met de riemen die men heeft...

---

¹⁴⁸ Zie ook E. BREWAEYS, 2000, 1.

DEEL 2: INTERNATIONALE BETEKENINGSPERIKELEN

HOOFDSTUK 1: ALGEMEEN

Literatuurselectie – BORN, H. en FALLON, M., 1987, 457-463; COOLS, S. en WAGNER, K., 2002, 331-336; DE CEUSTER, J. en REICH, S., 1980-81, 2221-2244; DE RIDDER, P., 1986, 268 p.; DOUCHY, M., 2002, 554 p.; DUJARDIN, R., 1991, 95-105; EKELMANS, M., 1992, 826-836; ERAUW, J., 2003-04, 523 p.; LAENENS, J., 1995-96, 1172-1179; LAMBEIN, K. en WAUTERS, W., 1995-96, 313-314; LEDOUX, R., 1975, 635-637; LEDOUX, R., 1979, 385-386; MEEUSEN, J., 1999, 597-603; SCHOTSMANS, L., 1976, 85-92; SMETS, A., Art. 40, 20 p.; TAELEMAN, P., 2002-03c, 6 p.; X, 1996, 112-119; YERNAUX, P., 1991, 105-109.

42. Verantwoording – Nationale grenzen vervagen, de transnationale samenwerking wint aan belang en dit gaat gepaard met nóg meer internationale vorderingen.¹⁴⁹ De betekenisproblematiek overstijgt de Belgische grenzen en is als het ware een mondiaal overdraagbare problematiek.¹⁵⁰ Deze dimensie kan daarom niet onbesproken blijven.

43. Regel – Ze kunnen er niet onderuit: gerechtsdeurwaarders die aan een in het buitenland verblijvende persoon willen betekenen, moeten rekening houden met een veelheid aan nationale en internationale bronnen die ze in de juiste verhouding tegenover elkaar moeten plaatsen.¹⁵¹ Harmoniseren is hier een onbekend werkwoord.¹⁵² Grensoverschrijdend gaat men met gedetailleerde regelgeving betreffende de wijze van betekening aan de slag. Vanuit internationaal perspectief is de problematiek geregeld door een aantal multi- en bilaterale verdragen.¹⁵³ Ook op Europees vlak zaten de lidstaten niet stil.¹⁵⁴ De wettelijke verankering voor de gevallen waarop geen enkele internationale regelgeving toepasselijk is, ligt voor

---

¹⁴⁹ G. DE LEVAL en M. LEBOIS, 2001, 169; J. MEEUSEN, 1999, 597; M. LEBOIS, 2003, 327; P. YERNAUX, 1991, 108-109; R. LEDOUX, 1979, 385.

¹⁵⁰ X, 1996, 112.

¹⁵¹ L. SCHOTSMANS, 1976, 85-86; R. LEDOUX, 1975, 635.

¹⁵² G. DE LEVAL en M. LEBOIS, 2001, 169; X, 1996, 113-114.

¹⁵³ Zie ondermeer Overeenkomst van Brussel, Schikking van 's Gravenhage, Verdrag van Den Haag 1954 en Haags Betekeningsverdrag.

¹⁵⁴ Zie ondermeer art. IV Protocol bij het E.E.X.-Verdrag (het E.E.X.-Verdrag werd, behalve voor Denemarken, vervangen door de Brussel I Verordening, zie S. COOLS en K. WAGNER, 2002, 334. Art. IV van het Protocol dat handelt over de transnationale overmaking van stukken was eerder al door de Betekeningsverordening vervangen) en art. IV Protocol bij het E.V.E.X.-Verdrag.

België in artikel 40 van het Gerechtelijk Wetboek.¹⁵⁵ Het artikel poneert dat de gerechtsdeurwaarder met een aangetekende brief het afschrift van de akte aan de woon- of verblijfplaats in het buitenland stuurt en met de luchtpost¹⁵⁶ indien de plaats van bestemming niet in een aangrenzend land ligt.¹⁵⁷

44. *Probleemstelling* – Het bestaan van meerdere internationale instrumenten, de onderscheiden garanties die ze bieden en de problematiek van de hiërarchie van de rechtsbronnen, zorgen voor veel verwarring.¹⁵⁸ Het spreekt voor zich dat de gerechtsdeurwaarder die alle denkbare draken wou bestrijden, reflexmatig en gelijktijdig op meerdere wijzen betekende.¹⁵⁹ Hoewel dit strikt juridisch niet vereist was, verschaftte die aanpak een grotere zekerheid.¹⁶⁰

45. *Oplossing* – Op Europees gebied deden zich de laatste jaren belangrijke wijzigingen voor¹⁶¹ die uiteindelijk resulteerden in een specifieke verordening. Sinds het Verdrag van Amsterdam is de justitiële samenwerking in burgerlijke zaken immers gecommunautariseerd¹⁶²: de beslissingen van de Raad kunnen sindsdien via bindende instrumenten hun weg naar de lidstaten vinden.¹⁶³ Het bleek duidelijk dat de lidstaten niet machtig genoeg zijn om zelf tot een passende regeling te komen.¹⁶⁴

---

¹⁵⁵ A. SMETS, Art. 40, 8 en 10; G. DE LEVAL, 2003, 112; K. LAMBEIN en W. WAUTERS, 1995-96, 313; P. DE RIDDER, 1986, 9.

¹⁵⁶ De modaliteit van verzending per luchtpost is in de praktijk vervangen door de prioritaire zending, zie Omzendbrief C1999/104.

¹⁵⁷ A. SMETS, Art. 40, 10; E. LEROY, 2001, 178-179; J. DE CEUSTER en S. REICH, 1980-81, 2223; M. EKELMANS, 1992, 828; R. DUJARDIN, 1991, 95-98; Brief d.d. 27 april 1994.

¹⁵⁸ G. DE LEVAL en M. LEBOIS, 2001, 171; J. MEEUSEN, 1999, 597; M. EKELMANS, 2001, 481; P. YERNAUX, 1991, 108; S. COOLS en K. WAGNER, 2002, 336; X, 1996, 112.

¹⁵⁹ J. MEEUSEN, 1999, 599; K. SWERTS, 2001, 6; P. YERNAUX, 1991, 107-108; X, 1996, 114.

¹⁶⁰ G. BLOCK, 1994, 118; R. DUJARDIN, 1996, 104.

¹⁶¹ Het Verdrag van Brussel is nooit in werking getreden maar de essentiële bepalingen ervan zijn overgenomen in de Betekeningsverordening, zie overweging 5 Betekeningsverordening en J. MEEUSEN, 1999, 599-603. Voor een historische schets, zie I. BAMBUST, 2003, 238-240 en M. EKELMANS, 2001, 483.

¹⁶² Art. 65, a), eerste streepje E.G.-Verdrag; M. DOUCHY, 2002, 64; M. TRAEST, 2000-01, 537; P. TAELEMAN, 2002-03c, 4.

¹⁶³ G. DE LEVAL en M. LEBOIS, 2001, 175; I. BAMBUST, Art. 1er, 9; S. COOLS en K. WAGNER, 2002, 334.

¹⁶⁴ Overweging 4 Betekeningsverordening; C. VANHEUKELEN, 2003, 195.

HOOFDSTUK 2: DE BETEKENINGSVERORDENING

Afdeling 1. Algemeen

Literatuurselectie – DE LEVAL, G. en LEBOIS, M., 2001, 303 p.; DE LEVAL, G. en LEBOIS, M., 2003, 476 p.; EKELMANS, M., 2001, 481-488 en 922; ERAUW, J., 2003-04, 523 p.; KOHL, A., Art. 40, 31 p.; LEROY, E., 2001, 138-188; SMETS, A., Art. 40, 20 p.; SWERTS, K., 2001, 6; TRAEST, M., 2000-01, 537-547; VANHEUKELEN, C., 2003, 518 p.

46. *Principe* – De Betekeningsverordening heeft sinds haar inwerkingtreding¹⁶⁵ het Europese¹⁶⁶ rechtsstelsel grondig beïnvloed. Ze tornt slechts gedeeltelijk¹⁶⁷ aan de procedurele autonomie van de lidstaten¹⁶⁸ omdat ze enkel een *vereenvoudigde* grensoverschrijdende verzending en betekening van (buiten)gerechtelijke stukken in burgerlijke en handelzaken beoogt.¹⁶⁹ Voortaan gebeurt de verzending tussen gedecentraliseerde instanties.¹⁷⁰ Een centrale instantie bestaat nog steeds maar heeft slechts beperkte bevoegdheden.¹⁷¹

Op Europees vlak ziet men dit systeem, gekenmerkt door een grotere snelheid, als een verbetering van de interne markt.¹⁷² In de praktijk blijkt het onderwerp soms juridische traumatologie.¹⁷³ De grote meerderheid van de gerechtsdeurwaarders glimlachte vooraleer ze

---

¹⁶⁵ Dit gebeurde op 31 mei 2001, zie art. 25 Betekeningsverordening en G. DE LEVAL, 2005, 119.

¹⁶⁶ Denemarken valt niet onder de Betekeningsverordening, zie overweging 18 Betekeningsverordening; A. KOHL, Art. 40, 3; H. GAUDEMET-TALLON, 2004, 75; W. HEEMSKERK, T.F.E. TJONG TJIN TAI en W.I. WISMAN, 2004, 169.

¹⁶⁷ G. DE LEVAL en M. LEBOIS, 2001, 173 (voetnoot 25).

¹⁶⁸ K. SWERTS, 2001, 6.

¹⁶⁹ G. DE LEVAL en M. LEBOIS, 2001, 173 en 183; M. LEBOIS, 2003, 330; M. TRAEST, 2000-01, 546. Voor het concrete verloop van een internationale betekening, zie G. DE LEVAL en M. LEBOIS, 2003, 265-267.

¹⁷⁰ Art. 2 Betekeningsverordening (zie voor België art. 2 Mededeling van de lidstaten); G. DE LEVAL en M. LEBOIS, 2001, 180-181; J. ERAUW, 2003-04, 133; M. EKELMANS, 2001, 481; S. AMRANI-MEKKI, 2002, 129. België beschikt over een handige website om ondermeer de bevoegde gerechtsdeurwaarder terug te vinden (<http://www.eu-procedure.be>), zie Brief d.d. 17 juni 2004. Het terugvinden van de bevoegde gedecentraliseerde instantie is echter niet in alle lidstaten even makkelijk.

¹⁷¹ Art. 3 Betekeningsverordening (zie voor België art. 3 Mededeling van de lidstaten); G. DE LEVAL en M. LEBOIS, 2001, 181-182; M. EKELMANS, 2001, 484-485; M. TRAEST, 2000-01, 544-545. Zie *in extenso* A. SMETS en B. VOLDERS, Art. 3, 1-6 en I. BAMBUST, 2003, 247-269.

¹⁷² Overwegingen 1 en 2 Betekeningsverordening; C. VANHEUKELEN, 2003, 195; G. DE LEVAL en M. LEBOIS, 2001, 173.

¹⁷³ Verslag, 2001, 1.

diep zuchtte en ons vertelde dat de toepassing van de Betekeningsverordening niet altijd naadloos verloopt. Omwille van het primaat van het Europees Gemeenschapsrecht en de directe werking van verordeningen is het Hof van Justitie van rechtswege bevoegd om interpretatieproblemen te behandelen.¹⁷⁴ Daarnaast lijkt ook het grootste Belgische gerechtsdeurwaarderskantoor het centrale aanspreekpunt voor de internationale betekeningsproblematiek. *“Eigenlijk valt het allemaal wel mee”* luidt het antwoord in Kortrijk. Dat is ook logisch want in dit kantoor werkt een candidate-gerechtsdeurwaarder fulltime aan alle grensoverschrijdende betekeningen. *“Ik weet dan ook perfect welke instantie ik in elke lidstaat moet aanspreken”* springt zij gerechtsdeurwaarder Freddy LOYSON bij. *“Wij hebben onze eigen adressen en vaste contactpersonen die we steevast kunnen gebruiken.”* Voor kleinere gerechtsdeurwaarderskantoren is de transnationale betekening geen vanzelfsprekende opdracht. Vaak hebben zij noch de mankracht noch de middelen om een zoekactie naar de juiste bevoegde instanties op touw te zetten. *“Indien er een buitenlandse betekening dient te gebeuren, kunnen we eventueel te rade gaan bij een confrater. Dit beperkt zich meestal tot een Nederlandse. In Duitsland, Frankrijk en Spanje is dit praktisch onmogelijk”* mailde gerechtsdeurwaarder JANSSEN. Gelukkig blijkt de solidariteit tussen binnen- (en soms buiten-)landse gerechtsdeurwaarders groot. Daarover zijn zowel de Vlaamse als de Waalse collega's het roerend eens. Alleen door de krachten te bundelen, lichten velen ons toe, komen ze tot een bevredigende oplossing.

47. Overzicht – Achtereenvolgens passeren in dit hoofdstuk drie items de revue: we bespreken het materieel toepassingsgebied van de Betekeningsverordening, de taalproblematiek en de dubbele datum. Over de Verordening is systematisch al heel wat inkt gevloeid. Daarom leek het ons interessant de materie vooral vanuit een praktisch oogpunt te behandelen. Om die reden bekeken we de recente rapporten van de Europese Commissie die de kwestie empirisch benaderde.

---

¹⁷⁴ Cass. 22 oktober 2004, C.04.0043.N, URL: <http://www.juridat.be/juris/jucn.htm>; G. DE LEVAL en M. LEBOSIS, 2001, 170.

Afdeling 2. Werkingssfeer

Literatuurselectie – BAMBUST, I., Art. 1er, 9 p.; LEBOIS, M., 2003, 744 p.; SMETS, A. en VOLDERS, B., Art. 1, 14 p.

48. Regel – De draagwijdte van de Betekeningsverordening vormt de sleutel voor de bespreking van dit onderdeel. De Verordening heeft enkel betrekking op burgerlijke en handelszaken.¹⁷⁵ In principe beoordeelt de verzendende staat het burgerlijk of handelskarakter van het te verzenden stuk.¹⁷⁶ Hierbij is het toetsingsrecht van de ontvanger marginaal want hij kan de aanvraag enkel terugsturen indien deze duidelijk buiten het toepassingsgebied valt.¹⁷⁷

49. Probleemstelling – In de Betekeningsverordening, net zoals in het Haags Betekeningsverdrag¹⁷⁸, ontbreekt elk spoor van definiëring op een duidelijke en vaststaande manier.¹⁷⁹ Een precieze omschrijving van burgerlijke en handelszaken komt in de Verordening nergens voor, noch verwijst ze naar het recht van de verzendende of ontvangende lidstaat.¹⁸⁰

50. Oplossingen – De voorbereidende werken refereren aan de rechtspraak van het Hof van Justitie omtrent het E.E.X.-Verdrag en de Brussel I Verordening.¹⁸¹ Het Hof ontwikkelde een autonome interpretatie over beide begrippen.¹⁸² In beginsel vallen enkel de geschillen tussen private personen en publieke autoriteiten (als dragers van de openbare macht) buiten het toepassingsgebied.¹⁸³ Hamvraag blijft op welke manier de rechtspracticus die concepten een concrete invulling kan geven.

---

¹⁷⁵ Art. 1, eerste lid Betekeningsverordening; G. DE LEVAL en M. LEBOIS, 2001, 177; M. EKELMANS, 2001, 483.

¹⁷⁶ A. SMETS en B. VOLDERS, Art. 1, 5; C. VANHEUKELEN, 2003, 200.

¹⁷⁷ Art. 6, derde lid Betekeningsverordening; C. VANHEUKELEN, 2003, 200; E. LEROY, 2001, 149-150; M. EKELMANS, 2001, 483.

¹⁷⁸ C. VANHEUKELEN, 2003, 196; Omzendbrief C1999/104.

¹⁷⁹ A. SMETS en B. VOLDERS, Art. 1, 3.

¹⁸⁰ C. VANHEUKELEN, 2003, 198; E. LEROY, 2001, 144.

¹⁸¹ A. SMETS en B. VOLDERS, Art. 1, 3-4; E. LEROY, 2001, 144.

¹⁸² H.v.J. 14 oktober 1976 (LTU/Eurocontrol), nr. C-29/76, *Jur. H.v.J.* 1976, I, 1541.

¹⁸³ A. SMETS en B. VOLDERS, Art. 1, 4; C. VANHEUKELEN, 2003, 199; E. LEROY, 2001, 145.

Een aantal materies die Brussel I expliciet uitsluit, zoals fiscale zaken¹⁸⁴, sociale zekerheid¹⁸⁵ en arbitrage¹⁸⁶, worden door de Betekeningsverordening niet geweerd.¹⁸⁷ Mogen we hieruit afleiden dat de principes van de Verordening gelden?

Het meest fundamentele bezwaar is naar onze mening de onduidelijkheid over fiscale zaken. Het is vaststaande rechtspraak van het Hof dat die materie niet onder het E.E.X.-Verdrag ressorteert. Zowel het Verdrag als de Brussel I Verordening weren deze zelfs expliciet.¹⁸⁸ Uit die vaststelling kunnen we echter geen analoge conclusie trekken over de toepasbaarheid van de Betekeningsverordening. Ondanks hun grote verwantschap zijn er immers markante verschillen. Zo viseert de Betekeningsverordening een ruimer toepassingsgebied dan de Brussel I Verordening.¹⁸⁹ Bovendien valt de fiscale inning algemeen gezien binnen de burgerlijke sfeer¹⁹⁰: er geldt in het belastingsrecht geen bijzondere betekeniswijze. De Betekeningsverordening behelst dus zeker de burgerlijke aspecten van fiscale zaken.¹⁹¹ “*Fiscale zaken vallen wél onder de Betekeningsverordening*” bevestigde een Nederlandse gerechtelijke instantie in een belastingsgeding. De rechtbank van Amsterdam benadrukte dat “*nu de dagvaarding niet is betekend met inachtneming van de bepalingen van de Betekeningsverordening, (...) geen verstek [kan] worden verleend*”.¹⁹² Naar Europees recht ontbreekt het op dit ogenblik aan jurisprudentie: het Hof van Justitie kreeg nog niet de kans om zich erover te buigen. Het is dus denkbaar dat het de eerdere interpretatie verlaat.¹⁹³

Het socialezekerheidsrecht valt volgens een deel van de doctrine wel onder de Betekeningsverordening omdat ook hier geen specifieke betekening voorhanden is.¹⁹⁴ Maude LEBOS steunt hiervoor op dezelfde argumentatie als deze in fiscale zaken. Ze staat een brede

---

¹⁸⁴ Art. 1, eerste lid Brussel I Verordening.

¹⁸⁵ Art. 1, tweede lid, c) Brussel I Verordening.

¹⁸⁶ Art. 1, tweede lid, d) Brussel I Verordening.

¹⁸⁷ A. SMETS en B. VOLDERS, Art. 1, 5; E. LEROY, 2001, 145; G. DE LEVAL en M. LEBOS, 2001, 178; M. EKELMANS, 2001, 483; M. LEBOS, 2003, 331-332.

¹⁸⁸ Art. 1, eerste lid E.E.X.-Verdrag en Brussel I Verordening.

¹⁸⁹ E. LEROY, 2001, 145; M. LEBOS, 2003, 331 (voetnoot 18) en 332.

¹⁹⁰ A. SMETS en B. VOLDERS, Art. 1, 4; C. VANHEUKELEN, 2003, 199; I. BAMBUST, Art. 1er, 3.

¹⁹¹ G. DE LEVAL en M. LEBOS, 2001, 178; M. LEBOS, 2003, 332. *Contra* Brief d.d. 27 april 1994.

¹⁹² Rb. Amsterdam 5 februari 2003, LJ-nr. AF6469, URL: <http://www.rechtspraak.nl>.

¹⁹³ M. LEBOS, 2003, 333 (voetnoot 27).

¹⁹⁴ *Ibid.*

interpretatie voor en schrijft dat de Verordening sowieso van toepassing moet zijn op elk geschil in burgerlijke of handelszaken. Hiermee beoogt ze ook de publieke materies – zoals een deel van de fiscaliteit en het socialezekerheidsrecht – maar sluit ze het strafrecht expliciet uit.¹⁹⁵

Verschillende auteurs oordelen tenslotte dat de principes van de Verordening ook in arbitragekwesties gelden.¹⁹⁶

Gezien het toepassingsgebied niet apodictisch vaststaat, is het verkieslijk om in een passende sanctionering te voorzien indien zou blijken dat een verkeerde rechtsbron werd aangewend. Momenteel bepaalt de Betekeningsverordening nergens een dergelijk mechanisme.¹⁹⁷ Charles VANHEUKELEN verdedigt de toepassing van het recht van de verzendende lidstaat.¹⁹⁸ Omdat de werkingssfeer niet onbetwistbaar Europees afgebakend is, kan ook de sanctie moeilijk Europees zijn. We vermeldden al dat de verzendende staat het burgerlijk of handelskarakter van het te verzenden stuk in principe beoordeelt.¹⁹⁹ Daaruit volgt dat *die* lidstaat een verkeerde toepassing moet sanctioneren.²⁰⁰ Toegespitst op België betekent dit dat de verzoeker een beroep zou kunnen doen op artikel 867 Ger.W. om een onregelmatige betekening alsnog geldig te verklaren.²⁰¹

51. Kritische bedenkingen – Om de doelmatigheid van de Betekeningsverordening niet in het gedrang te brengen is het volgens ons noodzakelijk dat de Raad opnieuw tussenkomt en voor opheldering zorgt. Het noble voornemen van de opstellers om de begrippen soepel te hanteren in het raam van de rechten van verdediging²⁰² lijkt ons ontoereikend. Het Hof van Justitie kan door de inlassing van een *nieuw* autonoom concept de Verordening beveiligen tegen uiteenlopende interpretaties. Op die manier wordt een algemene definitie op de snelweg richting lidstaten gestuurd en kunnen de nationale rechtscolleges zich schikken naar het Hof.

---

¹⁹⁵ M. LEBOIS, 2003, 333.

¹⁹⁶ G. DE LEVAL en M. LEBOIS, 2001, 178; M. EKELMANS, 2001, 484.

¹⁹⁷ C. VANHEUKELEN, 2003, 199.

¹⁹⁸ *Ibid.*

¹⁹⁹ *Cf. supra*, nr. 48.

²⁰⁰ C. VANHEUKELEN, 2003, 199.

²⁰¹ Zie Cass. 7 juni 2001, *J.L.M.B.* 2001 (verkort), 1728.

²⁰² E. LEROY, 2001, 146.

De ultieme oplossing zit volgens de rechtsleer in een aanpassing van de Verordening door middel van het invoegen van een bepaling waardoor het toepassingsgebied zich uitstrekt tot fiscale zaken.²⁰³ Minstens moet de Europese Commissie klaarheid scheppen door in de Verordening een exhaustieve lijst op te nemen met daarin alle akten die onder haar bereik kunnen vallen.²⁰⁴

De gerechtsdeurwaarders kijken halsreikend uit naar juridische duidelijkheid omtrent de problematiek. Voorzichtigheidshalve betekenen zij ondertussen, om schaakmat te vermijden, vaak conform de voorschriften van artikel 40 Ger.W. én de Betekeningsverordening. Voorkomen is beter dan genezen.

Afdeling 3. Hoofdroute van betekening²⁰⁵

I. ALGEMEEN

52. *Rechten van verdediging* – Artikel 6 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (E.V.R.M.) huldigt het recht op een eerlijke en openbare behandeling, binnen een redelijke termijn, door een onafhankelijke en onpartijdige instantie die door de wet is ingesteld.²⁰⁶ Het is daarom van het grootste belang dat de rechtspleging aan een aantal fundamentele waarborgen voldoet.

53. *Betekeningsverordening* – De Betekeningsverordening staat er garant voor dat de rechten van de verdediging, m.a.w. de procedurele belangen van alle partijen, gevrijwaard worden.²⁰⁷ Zo voorziet ze in specifieke vertalingsregels die partijen toelaten om in een begrijpelijke taal kennis te krijgen van het stuk.²⁰⁸ De Verordening voert bovendien de techniek van de dubbele datum in om partijen de nodige tijd te geven hun verdediging voor te bereiden.

---

²⁰³ C. VANHEUKELEN, 2003, 199; I. BAMBUST, Art. 1er, 3.

²⁰⁴ C. VANHEUKELEN, 2003, 199-200.

²⁰⁵ Artt. 4 tot 11 Betekeningsverordening.

²⁰⁶ F. FERNHOUT, 2004, 540.

²⁰⁷ E. LEROY, 2001, 158-174 en 181-183; G. DE LEVAL en M. LEBOS, 2001, 172 (voetnoot 113); I. BAMBUST en T. KRUGER, 2003-04, 1436. Volgens bepaalde rechtsliteratuur gaat zij in die bescherming nog niet ver genoeg, zie C. VANHEUKELEN, 2003, 209 (voetnoot 58) en 231-232 (voetnoot 115).

²⁰⁸ C. VANHEUKELEN, 2003, 208.

II. WEIGERING VAN ONTVANGST VAN EEN STUK: DE TAALPROBLEMATIEK

Literatuurselectie – BAMBUST, I., Art. 8, 4 p.; KERAMEUS, K., 2002, 554 p.

54. Regel – Gerechtsdeurwaarders moeten minzaam meertalig zijn. “*Vertaling is onontbeerlijk voor grensoverschrijdende operaties*” getuigt David SCHMIDTZ.²⁰⁹

De bestemming kan het stuk weigeren indien het niet in de taal van de regio is opgesteld.²¹⁰ Dezelfde regel geldt wanneer de verzoeker weet dat de ontvanger de taal van de verzendende lidstaat beheerst (op grond van een jarenlang verblijf in die streek bijvoorbeeld²¹¹) en hij het stuk niet in die taal verzendt.²¹² De geadresseerde kan dus op een vertaling aansturen.²¹³ Concreet betekent dit voor België dat een Vlaamse bestemming het stuk in het Nederlands en een Waalse geadresseerde een Franse vertaling zou moeten krijgen. De verzendende instantie waaraan de verzoekende partij het te verzenden stuk overdraagt, brengt de verzoeker in kennis van het feit dat de geadresseerde steeds de mogelijkheid heeft het stuk te weigeren indien het niet in één van de voorziene talen is omgezet.²¹⁴ De verzoeker snijdt in eigen vlees indien hij na die waarschuwing het stuk nog steeds niet wil vertalen want dan gebeurt de betekening op eigen risico.²¹⁵ In een later stadium van het betekeningproces deelt ook de

---

²⁰⁹ Zie ook M. DOUCHY-LOUDOT, 2004, 66.

²¹⁰ Art. 5, eerste lid *juncto* art. 8, eerste lid, a) Betekeningsverordening. Zie ook overweging 10 Betekeningsverordening.

²¹¹ G. DE LEVAL en M. LEBOIS, 2001, 185 (voetnoot 76).

²¹² Art. 8, eerste lid, b) Betekeningsverordening; K. KERAMEUS, 2002, 115. Deze mogelijkheid kan tot onaangenaam gevolg hebben dat enkel de geadresseerde de taal begrijpt maar de ontvangende instantie van de lidstaat waar hij verblijft en die hem de draagwijdte van de akte in principe zou moeten toelichten niet, zie C. VANHEUKELEN, 2003, 208 (voetnoot 54) en G. DE LEVAL en M. LEBOIS, 2003, 275 (voetnoot 42).

²¹³ Dit was niet zo onder het Haags Betekeningsverdrag: alleen de centrale autoriteit, bij uitsluiting van andere personen (C. VANHEUKELEN, 2003, 197 en 207; Omzendbrief C1999/104), kon verlangen dat het stuk werd opgesteld in de taal of één van de talen van haar land (art. 5, tweede lid Haags Betekeningsverdrag), zie G. DE LEVAL en M. LEBOIS, 2001, 185 (voetnoot 75) en K. KERAMEUS, 2002, 118.

²¹⁴ Art. 5, eerste lid Betekeningsverordening; G. DE LEVAL en M. LEBOIS, 2001, 185. Laat de verzendende instantie dit na en weigert de ontvanger het stuk om linguïstieke redenen, dan kan die instantie daarvoor aansprakelijkheid oplopen. De aansprakelijkheid kan gedeeld zijn (bijvoorbeeld samen met de advocaat die de ontwerpakte opstelde of met de juridisch kundige verzoeker), zie C. VANHEUKELEN, 2003, 212 en G. DE LEVAL en M. LEBOIS, 2003, 275.

²¹⁵ C. VANHEUKELEN, 2003, 213; K. KERAMEUS, 2002, 115-116.

ontvangende instantie aan de geadresseerde (en niet aan de verzendende instantie²¹⁶) mee dat hij de mogelijkheid heeft het stuk te weigeren om dezelfde redenen.²¹⁷

De betekening mag principieel slechts geweigerd worden als de motieven daarvoor rechtmatig zijn.²¹⁸ “Een manifest onregelmatige weigering zal de rechter waarschijnlijk niet aanvaarden” stelt candidate-gerechtsdeurwaarder Carine DEJANS.²¹⁹

55. *Probleemstellingen* – Naar de letter biedt deze regeling weinig problemen. De lidstaten hebben immers de plicht om de aanvaarde talen mee te delen aan de Europese Commissie, die ze dan in het Publicatieblad bekend maakt.²²⁰ In sommige lidstaten wordt het principe echter schromelijk met de voeten getreden en dit veroorzaakt de nodige deining. Alle aanwezige spelers op één lijn krijgen blijkt niet evident.

Uit onze resultaten komt naar voren dat bepaalde stukken pertinent worden geweigerd ook al kent de bestemming de taal waarin het stuk werd opgesteld.²²¹ Een Belgische debiteur is op de vlucht voor zijn schuldeisers en landt in Spanje. In het verleden woonde hij meer dan twintig jaar in Gent. Niettegenstaande de ontvanger het Nederlands volledig beheerst, stuurt hij het stuk – dat in die taal werd opgesteld – prompt terug met de melding dat hij ook recht heeft op een Spaanse vertaling. Talenkennis is inderdaad een feitenkwestie en bijgevolg moeilijk te bewijzen.²²² “Dit voorbeeld toont aan dat de toepassing niet voor de hand ligt” vertelt gerechtsdeurwaarder Johan VANQUATEM. Andersom is het Belgisch taalregime voor buitenlanders niet vanzelfsprekend omdat onze drie landstalen verbonden zijn met bepaalde landsgedeelten. Artikel 8 houdt wel rekening met die mogelijkheid maar de taalstructuur

---

²¹⁶ C. VANHEUKELEN, 2003, 213.

²¹⁷ Art. 8, eerste lid Betekeningsverordening. De rechtsleer juicht dit toe, zie C. VANHEUKELEN, 2003, 213 en G. DE LEVAL en M. LEBOIS, 2001, 184-185.

²¹⁸ Overweging 8 Betekeningsverordening is naar onze mening te strikt geformuleerd: indien er “reëel kwaad” is geschied en de weigering daarom terecht is, gaat het volgens ons om een toelaatbaar – maar niet noodzakelijk buitengewoon – geval.

²¹⁹ Zie in verband met deze problematiek de rechtspraak en doctrine inzake de Taalwet Gerechtszaken zoals Cass. 7 januari 1971, R.W. 1970-71 (verkort), 1701; Cass. 8 september 1988, R.W. 1988-89 (verkort), 847; Cass. 14 november 1997, R.W. 1999-00 (verkort), 768; L. LINDEMANS, Art. 8, 2.

²²⁰ Art. 23 Betekeningsverordening.

²²¹ Zie ook K. KERAMEUS, 2002, 115.

²²² C. VANHEUKELEN, 2003, 208 (voetnoot 60); M. TRAEST, 2000-01, 545.

wordt niet per lidstaat uit de doeken gedaan. “*De ontvanger woont in Brugge, de verzoeker in Lyon*”, gaat Johan VANQUATEM verder, “*en het stuk wordt opgestuurd zonder vertaling want Frans is een officiële taal in België. Begrijpt U?*” De geadresseerde kan inderdaad het stuk weigeren omdat het de taal van de regio niet is.²²³ Meteen merkt hij op dat gerechtsdeurwaarders op die manier bezig kunnen blijven met het terugzenden van documenten. Een delicaat probleem stelt zich bovendien wanneer onderdanen van één lidstaat verblijven in een andere lidstaat.²²⁴ Zo moet een Belg, die in Duitsland verblijft en een stuk ontvangt vanuit Italië, zich tevreden stellen met een Duitse vertaling. In dit geval conformeert de Italiaanse verzoeker zich aan artikel 8. Bijgevolg kan de Belgische verweerder niet om een Nederlandse vertaling eisen. Hij kan wel om de originele (Italiaanse) stukken vragen voor zover hij ze begrijpt. Volgens ons kan dit bezwaarlijk voldoening schenken want in hoeverre is iemand die de Italiaanse taal begrijpt ook het juridisch vakjargon machtig?

Een groter probleem schuilt er volgens ons in dat het ganse weigeringsmechanisme ontoereikend geregeld is. In de doctrine werd geopperd dat de ontvangende instantie aan het te betekenen stuk beter de inhoud van artikel 8.1 in de officiële landstaal zou opnemen.²²⁵ De waarschuwing zou dan op zijn minst in vele gevallen begrijpbaar en bewijsbaar zijn. Diezelfde opmerking is dan ook gepast in de relatie tussen de verzoeker die in een andere lidstaat verblijft en de verzendende instantie.²²⁶ De Verordening bespreekt voor het overige nergens de manier van weigeren, bepaalt bovendien geen termijn waarbinnen die weigering moet gebeuren²²⁷ en zwijgt in alle talen over de gevolgen ervan²²⁸. Net omdat de Verordening geen sanctie bepaalt, zal de bevoegde rechter volgens zijn nationale recht oordelen.²²⁹ De

---

²²³ C. VANHEUKELEN, 2003, 208 (voetnoot 56).

²²⁴ *Ibid.*

²²⁵ C. VANHEUKELEN, 2003, 213; Omzendbrief C2002/015. Dit is echter niet verplicht, zie M. EKELMANS, 2001, 486.

²²⁶ M. EKELMANS, 2001, 486.

²²⁷ C. VANHEUKELEN, 2003, 214-215 en 234; I. BAMBUST, 2003, 261-262.

²²⁸ Hoge Raad der Nederlanden 17 oktober 2003, LJ-nr. AF9429, URL: <http://www.rechtspraak.nl>; G. DE LEVAL en M. LEROY, 2001, 185; Omzendbrief C2002/015.

²²⁹ E. LEROY, 2001, 161.

vrees bestaat er bijgevolg in dat de betekende akte niet-toelaatbaar is.²³⁰ Opnieuw betekenen is in dit geval onvermijdelijk.²³¹

56. Oplossingen – Het is in onze ogen glashelder dat de Betekeningsverordening op bepaalde terreinen niet gebruiksvriendelijk is. “*Het modelformulier dat we zelf ter beschikking hebben, loodst ons door een stuk dat in een vreemde taal is opgesteld*” vertelde men ons in het gerechtsdeurwaarderskantoor aan de Handelskaai te Kortrijk. Sommige gerechtsdeurwaarders pleiten voor één uniforme voertaal in alle lidstaten. Hierbij wordt het Engels als de meest gesproken en gelezen taal ter wereld gepromoot. Dat lijkt ons echter een volgend koekoeksei: niet iedereen, zelfs niet alle gerechtsdeurwaarders²³², beheersen het Engels uitstekend. Bovendien verloopt de nationale rechtspleging in de nationale taal en die is niet steeds de Engelse. Volgens Carine DEJANS “*spreekt men in Spanje nog geen Frans, hoe zou men er dan Engels begrijpen?*” De voorgestelde oplossing lijkt ons dan ook ongenueanceerd. Ze kan zelfs in aanvaring komen met het E.V.R.M. omdat ze het recht op toegang tot de rechter²³³ sterk beperkt.²³⁴

Het bewijs dat de bestemming de taal van de verzendende lidstaat kent, is moeilijk te leveren.²³⁵ Bepaalde auteurs sturen aan op de afschaffing van die weigeringsmogelijkheid.²³⁶ Anderen milderen de stelling maar formuleren weliswaar in dezelfde zin: enkel indien de geadresseerde een onderdaan is van de verzendende lidstaat mag de akte in die taal betekend worden.²³⁷ Beide oplossingen leiden tot meer vertalingen en zijn dus bekritiseerbaar omwille van proceseconomische argumenten.²³⁸ Een deel van de doctrine stelt dat de bestemming het

---

²³⁰ G. DE LEVAL en M. LÉBOIS, 2003, 277.

²³¹ C. VANHEUKELEN, 2003, 215.

²³² Verslag, 2001, 3.

²³³ P. TAELEMAN, 2002-03a, 20-21.

²³⁴ C. VANHEUKELEN, 2003, 207.

²³⁵ Het is evident dat de verzender dit bewijs moet leveren, zie K. KERAMEUS, 2002, 118.

²³⁶ Zie de verwijzing in C. VANHEUKELEN, 2003, 208 (voetnoot 60).

²³⁷ M. EKELMANS, 2001, 485; M. TRAEEST, 2000-01, 545.

²³⁸ Art. 5, tweede lid Betekeningsverordening bepaalt immers dat de aanvrager de eventuele kosten van vertaling voor de verzending van het stuk draagt, onverminderd een eventuele latere verwijzing in die kosten door de rechter of de bevoegde autoriteit. Het gaat dus om gerechtskosten, zie G. DE LEVAL en M. LÉBOIS, 2001, 186 (voetnoot 81) en K. KERAMEUS, 2002, 116. De kosten van vertaling kunnen enorm hoog oplopen, zie C. VANHEUKELEN, 2003, 215-216 (voetnoot 74) en G. DE LEVAL en M. LÉBOIS, 2001, 186.

stuk toebedeeld moet krijgen in een voor hem begrijpbare taal, zelfs al is die verschillend van de taal van de verzendende of ontvangende lidstaat.²³⁹ Een afweging tussen de proces-economie en de rechten van verdediging is in dit debat noodzakelijk.

Omdat de Verordening de manier van weigeren niet nader beschrijft, moeten we volgens de rechtsleer aannemen dat de methode vrij is.²⁴⁰ Al loert de bewijskwesitie steeds om het hoekje...²⁴¹ We opteren daarom voor een schriftelijke waarschuwing én weigering. Daarmee is de kous nog niet af want we weten nog steeds niet binnen welke termijn de bestemming een eventuele weigering kan bewerkstelligen. Het procesrecht staat en valt met termijnen. Charles VANHEUKELEN wil daarom de weigeringsmogelijkheid aan een vervaltermijn koppelen. Dat is tevens de visie van candidate Carine DEJANS die daarenboven een vermoeden van aanvaarding suggereert indien niet geweigerd werd binnen een bepaalde periode. Deze theorie verschaft naar onze mening de meest gefundeerde verantwoording om de rechtszekerheid te vrijwaren. Een Europees bepaalde termijn van één maand lijkt ons het best mogelijke antwoord op voorwaarde dat het aanvangs- en eindpunt onbetwistbaar is.²⁴² Het is uit den boze een verzoeker die het stuk niet vertaalde via een nationaal recht te sanctioneren. Volgens ons dient de soevereiniteit hier langs de zijlijn te staan en moet de oefening op Europees niveau gemaakt worden. Charles VANHEUKELEN stelt dan ook terecht voor om een procedurele Europese sanctie in te voeren.²⁴³ We kunnen werken met een sanctie van ontoelaatbaarheid waarbij de akte de verjarings- en de vervaltermijnen onderbreekt²⁴⁴ én opteren voor een regularisatietermijn²⁴⁵. Een loutere nietigheid komt de proceseconomie niet ten goede.²⁴⁶ Misschien kunnen we zelfs artikel 867 Ger.W. invoeren op Europese schaal²⁴⁷

---

²³⁹ C. VANHEUKELEN, 2003, 210 en 234.

²⁴⁰ C. VANHEUKELEN, 2003, 215 (voetnoot 71).

²⁴¹ Zie voor een toepassing I. BAMBUST, 2003, 261-262.

²⁴² Cf. *infra*, nr. 57 e.v.

²⁴³ Zie voor gedetailleerde alternatieven C. VANHEUKELEN, 2003, 215-216. Zo ook E. LEROY, 2001, 161-162 en 184 en G. DE LEVAL en M. LÉBOIS, 2001, 185.

²⁴⁴ Dit naar het voorbeeld van de Belgische Taalwet Gerechtszaken (zie art. 40, derde lid).

²⁴⁵ Dit naar het voorbeeld van het Nederlandse “herstel- of rectificatie-exploit” dat in het begin van de jaren zeventig ingeburgerd is door de Hoge Raad der Nederlanden en sinds 1985 wettelijk gebetonneerd werd, zie G.R. RUTGERS, 1994, 104 en 107-109 (en de aangehaalde rechtspraak) en F. FERNHOUT, 2004, 541. In Nederland stelde men zich de vraag of dit systeem ook toepassing kan vinden met betrekking tot de Betekeningsverordening, cf. *infra*, voetnoot 249.

²⁴⁶ G. DE LEVAL en M. LÉBOIS, 2001, 185.

maar dan moeten we het toepassingsgebied noodgedwongen uitbreiden want de regularisatie reikt hier duidelijk verder.

Momenteel is bij het Hof van Justitie een zaak hangende omtrent een geweigerde akte na linguïstieke problemen.²⁴⁸ Het Hof moet antwoorden op een prejudiciële vraag gesteld door de Hoge Raad der Nederlanden.²⁴⁹

III. DE DUBBELE DATUM

Literatuurselectie – BAMBUST, I., Art. 9, 9 p.; LAENENS, J., 1999-00, 644-645; SMETS, A., Art. 40, 20 p.; SMETS, A. en VOLDERS, B., Art. 9, 8 p.; VAN HOUTTE, H., 1996, 814-819.

A. Algemeen

57. Belang – Centraal in dit onderdeel staat de datum van de betekening. De juiste datum is voor vele zaken van belang.²⁵⁰ Het ligt voor de hand dat hij cruciaal is bij de termijnberekening voor het formuleren van een eis, het invorderen van interesten of aanwenden van rechtsmiddelen.²⁵¹ De problematiek zorgde al voor overvloedige rechtsliteratuur.²⁵² Het is duidelijk dat de fixatie op één moment bij grensoverschrijdend rechtsverkeer niet langer

---

²⁴⁷ G. DE LEVAL en M. LÉBOIS, 2003, 277.

²⁴⁸ H.v.J. (Leffler/Société de droit allemand Berlin Chemie AG), nr. C-443/03, hangende.

²⁴⁹ Hoge Raad der Nederlanden 17 oktober 2003, LJ-nr. AF9429, URL: <http://www.rechtspraak.nl>: “*De vragen van uitleg van de Verordening, waarvan de Hoge Raad beantwoording door het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen nodig acht voor zijn beslissing op het cassatieberoep, zijn de volgende: 1. Dient art. 8 lid 1 van de Verordening aldus te worden uitgelegd dat in geval van weigering van de geadresseerde om het stuk in ontvangst te nemen op de grond dat niet aan het taalvoorschrift van genoemde bepaling is voldaan, de mogelijkheid voor de verzender bestaat om het verzuim te herstellen? 2. Indien het antwoord op vraag 1 ontkennend luidt: moet aan de weigering om het stuk in ontvangst te nemen het rechtsgevolg verbonden worden dat de betekening in het geheel geen werking heeft? 3. Indien het antwoord op vraag 1 bevestigend luidt: a. Binnen welke termijn en op welke wijze dient de vertaling aan de geadresseerde ter kennis te worden gebracht? Gelden voor het toezenden van de vertaling de eisen die de Verordening stelt aan de betekening en kennisgeving van stukken of is de wijze van toezending vrij? b. Is op de mogelijkheid om het verzuim te herstellen het nationale procesrecht van toepassing?*”.

²⁵⁰ M. LÉBOIS, 2003, 336; O. MIGNOLET, 2003, 340.

²⁵¹ G. DE LEVAL en M. LÉBOIS, 2001, 186; H. VAN HOUTTE, 1996, 814; M. DOUCHY, 2002, 66-67; P. YERNAUX, 1991, 106.

²⁵² A. SMETS, Art. 40, 10-11; H. BORN en M. FALLON, 1987, 463; H. VAN HOUTTE, 1996, 814-819; J. LAENENS, 1976-77, 2455-2456; J. LAENENS, 1999-00, 644-645; J. MEEUSEN, 1999, 598-599; L. SCHOTSMANS, 1976, 85-92; M. DONNAY, 1969, 49; P. YERNAUX, 1991, 105-109; R. LEDOUX, 1975, 635-637; X, 1996, 112-119.

verdedigbaar is.²⁵³ “Dit leidt tot schrijnende situaties” verzekerden de meeste gerechtsdeurwaarders.

58. Betekeningsverordening – De Betekeningsverordening voert vanuit deze zorg twee correctieven in. Ze voorziet in het principe van de dubbele datum en in de regel van de niet-verschenen verweerder. De specifieke bescherming van de verweerder die niet verschijnt²⁵⁴ situeert zich voornamelijk in de procedure ten gronde en is volgens ons geen echt betekenisprobleem. Dit aspect valt dan ook buiten het bestek van onze scriptie.²⁵⁵

B. De dubbele datum

59. Regel – Om de rechten van verdediging van alle partijen – de geadresseerde in het buitenland en de verzender in het binnenland – te vrijwaren, voorziet de Verordening in de techniek van de dubbele datum.²⁵⁶ Dit heeft als gevolg dat het ogenblik waarop de betekening rechtsgevolgen resorteert verschillend is ten aanzien van de geadresseerde en de aanvrager. Tegenover de ontvanger is de relevante datum die waarop de betekening overeenkomstig het recht van de aangezochte lidstaat gebeurde.²⁵⁷ Dit moment is het scharnierpunt voor de berekening van de dagvaardingstermijn.²⁵⁸ Wanneer de verzoeker binnen een bepaalde termijn moet betekenen, bepaalt het recht van de verzendende lidstaat de datum die voor hem in aanmerking komt.²⁵⁹ Voor het onderbreken van een verjaringstermijn speelt dit ogenblik een significante rol.²⁶⁰

---

²⁵³ Overweging 11 Betekeningsverordening; A. SMETS, Art. 40, 11; J. LAENENS, 1999-00, 645; J. LAENENS, K. BROECKX en D. SCHEERS, 2004, 326; X, 1996, 115.

²⁵⁴ Art. 19 Betekeningsverordening; G. DE LEVAL en M. LÉBOIS, 2001, 187-188.

²⁵⁵ Zie voor een uiteenzetting over deze problematiek I. BAMBUST, Art. 19, 1-11; I. BAMBUST en T. KRUGER, 2003-04, 1435-1439; M. TRAEST, 2000-01, 546; O. MIGNOLET, 2003, 360-371.

²⁵⁶ C. VANHEUKELEN, 2003, 224-225; G. DE LEVAL, 2005, 90; G. DE LEVAL en M. LÉBOIS, 2001, 187.

²⁵⁷ Art. 9, eerste lid Betekeningsverordening. Zie voor een correcte toepassing Cour Supérieure de Justice Luxemburg 17 april 2002, aangehaald door I. BAMBUST, Art. 9, 3.

²⁵⁸ C. VANHEUKELEN, 2003, 225 (voetnoot 103).

²⁵⁹ Art. 9, tweede lid Betekeningsverordening. Zie voor een correcte toepassing Cour Supérieure de Justice Luxemburg 14 januari 2004, aangehaald door I. BAMBUST, Art. 9, 5.

²⁶⁰ C. VANHEUKELEN, 2003, 226.

In se gebeurt volgens een deel van de rechtsleer een dubbele betekening.²⁶¹ Het stuk wordt aanvankelijk betekend aan de aanvrager volgens zijn nationale procesregels en bepaalt op die manier de betekendingsdatum in zijn hoofde. Vervolgens wordt het stuk betekend overeenkomstig het recht van de aangezochte staat.²⁶² Deze datum geldt ten aanzien van de bestemming.

60. *Probleemstellingen* – De Europese wetgever wou zich ervan verzekeren dat de dubbele datum een grondbeginsel van het Europese procesrecht zou vormen.²⁶³ De soep wordt echter niet zo heet gegeten als zij wordt opgediend. De Verordening biedt de mogelijkheid om af te wijken van het principe van de dubbele datum.²⁶⁴ Het feit dat lidstaten een geldige reden kunnen aanbrengen, volstaat om af te wijken voor een overgangperiode van vijf jaar. Een verlenging veronderstelt evenwel motieven in verband met het rechtstelsel.²⁶⁵ Het blijft gissen wat men daaronder verstaat. In de praktijk lijken veel lidstaten over een geldige reden te beschikken.²⁶⁶ Enkel Duitsland, Griekenland, Italië, Luxemburg en Oostenrijk passen de bepaling ongewijzigd toe.²⁶⁷ België heeft met zijn verklaring een verfijning aangebracht²⁶⁸ maar andere lidstaten deden afbreuk aan het ganse systeem.²⁶⁹ De soevereiniteit mag dan wel zegevieren, het recht op toegang tot de rechter wordt er volgens ons niet minder door gefnuikt. De doctrine verwoordt dan ook terecht de vraag of een verzoeker de lidstaat die artikel 9.2 rechtmatig negeerde voor het Europees Hof voor de Rechten van de Mens kan dagvaarden indien hij door die afbreuk schade oploopt.²⁷⁰ De ongelijke bescherming tussen de verschillende staten kan *forum shopping* alleen maar bevorderen.²⁷¹ Ondanks alle mooie intenties rijzen twijfels over de gelijkheid van alle onderdanen voor de Europese wet.

---

²⁶¹ A. SMETS en B. VOLDERS, Art. 9, 6.

²⁶² Zie evenwel art. 7, eerste lid *in fine* Betekeningsverordening.

²⁶³ C. VANHEUKELEN, 2003, 226 (voetnoot 105).

²⁶⁴ A. SMETS, Art. 40, 12; C. VANHEUKELEN, 2003, 226 en 234; G. DE LEVAL en M. LEBOIS, 2001, 187.

²⁶⁵ Art. 9, derde lid Betekeningsverordening (zie voor België art. 9 Mededeling van de lidstaten en C. VANHEUKELEN, 2003, 228). Deze afwijkingsmogelijkheid is strikter dan die voorzien in artikel 14, tweede lid Betekeningsverordening want daar telt geen termijn noch worden geldige redenen vereist.

²⁶⁶ Zie voor een exhaustieve lijst C. VANHEUKELEN, 2003, 227-229 en M. DOUCHY, 2002, 69-71.

²⁶⁷ C. VANHEUKELEN, 2003, 229.

²⁶⁸ C. VANHEUKELEN, 2003, 228.

²⁶⁹ Zie voor de praktische gevolgen hiervan C. VANHEUKELEN, 2003, 230.

²⁷⁰ C. VANHEUKELEN, 2003, 230 (voetnoot 113).

²⁷¹ C. VANHEUKELEN, 2003, 230 (voetnoot 114).

We kunnen ons bij het principe van de dubbele datum zelf een aantal kiese juridische vragen stellen. Het lijkt alsof de communautaire wetgever niet van meet af aan de bedoeling had een volwaardig respect voor de wederzijdse rechten in te bouwen.²⁷² Bij het bepalen van de datum refereert de Verordening aan het nationale recht van de lidstaten.²⁷³ De tekst wijst dus geen exact ogenblik aan.²⁷⁴ Concreet betekent dit dat de verzoeker in de kou blijft staan als diens interne recht zou beslissen dat de betekening gebeurt op het moment van ontvangst door de geadresseerde.²⁷⁵ Omgekeerd zijn de rechten van de ontvanger pas beschermd als zijn nationaal recht bepaalt dat de betekening voltooid is op het moment dat hij er werkelijk kennis van neemt of geacht wordt er werkelijk kennis van te *kunnen* nemen.²⁷⁶ Bovendien is het, in het licht van de rechtszekerheid, merkwaardig dat de Verordening er niet vanuit gaat dat voor de verzoeker altijd zijn nationale recht geldt, ook indien de vordering niet aan een bepaalde termijn gekoppeld is.²⁷⁷

61. Oplossingen – De rechtsleer wil bijzondere aandacht geven aan de oorspronkelijke doelstellingen van de Europese Unie. Zij moet het evenwicht tussen de rechten van verzoeker en geadresseerde herstellen door de derogatiemogelijkheid af te schaffen.²⁷⁸ Voorop zouden de beginselen van eenvormige toepassing van het gemeenschapsrecht moeten staan zoals de verwezenlijking van een ruimte van rechtvaardigheid waarbinnen het vrij verkeer van personen gewaarborgd is.²⁷⁹ Tenminste, enkel op die manier kunnen die grondrechten in de horizontale rechtsverhouding tussen verzoeker en geadresseerde in alle lidstaten op dezelfde wijze bescherming genieten.

---

²⁷² E. LEROY, 2001, 168.

²⁷³ I. BAMBUST, 2003, 260.

²⁷⁴ E. LEROY, 2001, 165; I. BAMBUST, 2004b, 76 (voetnoot 25).

²⁷⁵ C. VANHEUKELEN, 2003, 225 (voetnoot 101).

²⁷⁶ A. SMETS, Art. 40, 12; G. DE LEVAL en M. LEBOIS, 2001, 187. In België en Frankrijk is dat bijvoorbeeld niet altijd het geval, zie respectievelijk G. DE LEVAL en M. LEBOIS, 2003, 272 (voetnoot 34) en M. DOUCHY, 2002, 68.

²⁷⁷ C. VANHEUKELEN, 2003, 234.

²⁷⁸ C. VANHEUKELEN, 2003, 230-231 en 234; M. DOUCHY, 2002, 71-73.

²⁷⁹ Art. 2, vierde streepje E.U.-Verdrag; G. DE LEVAL en M. LEBOIS, 2001, 170.

Het Belgische recht stipuleert momenteel immers nergens de betekenisdatum voor een verzoeker die handelt op basis van een verdragsrechtelijke regeling.²⁸⁰ We kunnen niet stellen dat het *renvoi* van de Verordening in ons intern recht naar artikel 40 Ger.W. leidt. Dit artikel is een bepaling van gemeen Belgisch internationaal privaatrecht: de betekening vindt plaats bij de afgifte van de akte (tegen ontvangstbewijs) aan de postdienst.²⁸¹ Het heeft bovendien slechts betrekking op de verzending per post.²⁸² “*Geen enkele Belgische regeling lijkt hier dus een plausible oplossing te bieden*” luidt het verdict in het kamp van de gerechtsdeurwaarders.²⁸³ Tegenover een Belgische verzoeker geldt volgens de praktijk de verzendingsdatum als datum van betekening.²⁸⁴ Gelet op de rechtsonzekerheid kan een wetgevend ingrijpen niet langer uitblijven. Wat de datum van kennisgeving betreft, kwam de regering recentelijk tussen²⁸⁵ nadat het Arbitragehof hiertoe de aanzet gaf.²⁸⁶

---

²⁸⁰ C. VANHEUKELEN, 2003, 226 (voetnoot 104); O. MIGNOLET, 2003, 343.

²⁸¹ A. KOHL, Art. 38, 9; A. SMETS, Art. 40, 10; C. VAN REEPINGHEN, 1964, 58; E. GUTT en A.-M. STRANART-THILLY, 1973, 130; G. DE LEVAL, 2003, 112; J. DE CEUSTER en S. REICH, 1980-81, 2223; J. MEEUSEN, 1999, 597; J. PETIT, 2000, 163; M. CASTERMANS, 2004, 207; M. EKELMANS, 2001, 483; P. YERNAUX, 1991, 106; R. VAN LENNEP, 1969, 74; S. COOLS en K. WAGNER, 2002, 334-335. In dergelijk geval worden de dagvaardings-termijnen wel verlengd overeenkomstig art. 55 Ger.W., zie A. FETTWEIS, A. KOHL en G. DE LEVAL, 1983, 144 en E. GUTT en J. LINSMEAU, 1980, 445.

²⁸² E. LEROY, 2001, 166; O. MIGNOLET, 2003, 345.

²⁸³ Zie ondermeer Arbrb. Brussel 19 juli 2002, aangehaald door I. BAMBUST, Art. 9, 5; E. LEROY, 2001, 166.

²⁸⁴ Verslag, 2001, 1-2. *Contra* M. DOUCHY, 2002, 68.

²⁸⁵ Wetsontwerp Invoeging Artikel 53bis Ger.W. (zie voornamelijk pagina 8 (“*Ten slotte doet deze nieuwe bepaling geen afbreuk aan de rechten van de verzender, voor wie de verzenddatum (of de datum van afgifte ter post of ter griffie) nog steeds uitwerking heeft indien hij een akte binnen een bepaalde termijn moet indienen. De theorie van de zogenaamde dubbele datum (...) wordt zo niet opnieuw ter discussie gesteld.*”) en de pagina’s 48 en 49 (“*In het Eerste Deel, Hoofdstuk 8, van het Gerechtelijk Wetboek wordt een artikel 53 bis ingevoegd, luidende: «Art. 53 bis. Ten aanzien van de geadresseerde, en tenzij de wet anders bepaalt, worden de termijnen die beginnen te lopen vanaf een kennisgeving berekend vanaf: 1° Wanneer de kennisgeving is gebeurd bij gerechtsbrief of bij een ter post aangetekende brief met ontvangstbewijs, de eerste dag die volgt op deze waarop de brief aangeboden is geworden aan de woonplaats van de geadresseerde of, in voorkomend geval, aan zijn verblijfplaats of gekozen woonplaats; 2° Wanneer de kennisgeving is gebeurd bij aangetekende brief of bij gewone brief, de derde werkdag die volgt op deze waarop de brief aan de postdiensten overhandigd is geworden, tenzij de geadresseerde het tegendeel bewijst.»*”)); G. DE LEVAL, 2005, 91 (voetnoot 5).

²⁸⁶ Arbitragehof nr. 170/2003, 17 december 2003, rolnr. 2566, R.W. 2003-04 (verkort), 1145, noot J. LAENENS; G. DE LEVAL, 2005, 90-91.

De Betekeningsverordening moet naar onze mening voorzien dat tegenover de verzoeker de datum van verzending geldt en tegenover de geadresseerde deze van ontvangst en dit ongeacht of de vordering al dan niet aan een termijn is gekoppeld.²⁸⁷ De bescherming die de Verordening kan bieden, wordt dan niet meer ondergraven door de datum in ruime mate over te laten aan het nationale beleid.²⁸⁸

Afdeling 4. Andere wijzen van betekening

Literatuurselectie – BAMBUST, I., Art. 14, 10 p.; BAMBUST, I., 2004b, 71-82.

62. Algemeen – De Verordening bespreekt, naast de hoofdwijze van betekenen²⁸⁹, ook bijkomende wijzen en vertrekt op die manier vanuit een zeer brede waaier van betekeningmogelijkheden.²⁹⁰ Het gaat over de betekening door de zorg van diplomatieke of consulaire ambtenaren²⁹¹, de betekening per post²⁹² en ook de rechtstreekse betekening^{293 294}.

63. Overzicht – In deze afdeling zoeken we naar het antwoord op een dubbele vraag. Zijn de “andere” betekeningwijzen autonoom of niet? Verder willen we aandacht vragen voor de taalproblematiek en het fenomeen van de dubbele datum. We gaan na of de principes van de hoofdwijze van betekenen ook hier gelden. Omwille van haar veelvuldig gebruik komt enkel de betekening per post aan bod.

I. AUTONOM OF LUIS IN DE PELS?

64. Regel – Elke lidstaat kan rechtstreeks per post stukken betekenen aan personen die zich in een andere lidstaat bevinden.²⁹⁵ De lidstaten kunnen zelf de voorwaarden bepalen waaronder zij die specifieke vorm van betekenen aanvaarden.²⁹⁶ Velen speelden hier handig

---

²⁸⁷ E. LEROY, 2001, 167-168 en 183-184; M. DOUCHY, 2002, 68-69. Dit voorstel komt ook al in de oudere rechtsliteratuur voor, zie H. VAN HOUTTE, 1996, 818 en X, 1996, 116.

²⁸⁸ M. DOUCHY, 2002, 68-69.

²⁸⁹ Artt. 4 tot 11 Betekeningsverordening. Zie I. BAMBUST, 2004b, 71.

²⁹⁰ A. SMETS, Art. 40, 16; M. EKELMANS, 2001, 482.

²⁹¹ Art. 13 Betekeningsverordening.

²⁹² Art. 14 Betekeningsverordening.

²⁹³ Art. 15 Betekeningsverordening.

²⁹⁴ G. DE LEVAL en M. LÉBOIS, 2001, 188; M. EKELMANS, 2001, 486.

²⁹⁵ Art. 14, eerste lid Betekeningsverordening; A. KOHL, Art. 40, 25.

²⁹⁶ Art. 14, tweede lid Betekeningsverordening; A. KOHL, Art. 40, 25.

op in en beperkten zo de postale betekening.²⁹⁷ Misschien is het vertrouwen van de diverse lidstaten in de postdiensten gestoord?²⁹⁸ Hoogstwaarschijnlijk is het soevereiniteitsgevoel de belangrijkste reden...

65. *Probleemstelling* – De algemene regel roept overigens een aantal kiese vragen en bedenkingen op. Kunnen de lidstaten opteren voor een zelfstandige toepassing van die bijkomende wijze van betekening of mag die wijze slechts in laatste instantie? Moet een betekening per post altijd gecumuleerd worden met de hoofdroute?²⁹⁹

66. *Oplossing* – De huidige regeling bevat een leegte waardoor de rechtsleer stilaan betere oplossingen biedt. Samengevat kan men stellen dat er drie grote strekkingen zijn die elk een eigen interpretatie hanteren over de hiërarchie tussen de verschillende betekeningwijzen.³⁰⁰ De eerste stelling promoot het afschaffen van de subsidiaire, maar ook inefficiënte en onbetrouwbare, betekeningwijzen.³⁰¹ Een tweede stelling zegt dat de betekeningwijzen overeind mogen blijven maar slechts in subsidiaire orde.³⁰² Volgens de derde stelling bestaan ze onafhankelijk als autonome mogelijkheid.³⁰³ De verantwoording voor die strekking berust op het stilzwijgen van de Verordening. We nemen aan dat indien de Europese wetgever een andere bedoeling had, hij de subsidiaire kwalificatie uitdrukkelijk in de Verordening had opgenomen. De laatste strekking haalt het volgens ons boven de andere. We beseffen echter

---

²⁹⁷ Zie de lijst in C. VANHEUKELEN, 2003, 218-220. Voor de voorwaarden waaronder België dit aanvaardt, zie Art. 14 Mededeling van de lidstaten. Voor de problematiek inzake het opleggen van taalvoorwaarden *cf. infra*, nr. 68 e.v.

²⁹⁸ C. VANHEUKELEN, 2003, 234.

²⁹⁹ Deze discussie is niet nieuw maar werd eerder al gevoerd onder gelding van het Haags Betekeningsverdrag en het Protocol bij het E.E.X.-Verdrag, zie Cass. 30 september 1985, *Arr. Cass.* 1985-86 (verkort), 105; G. BLOCK, 1994, 918-919; R. DUJARDIN, 1996, 105-106. Ook het vraagstuk inzake de rechtsgevolgen bij het gebruik van meerdere geldige betekeningwijzen kwam reeds aan de orde, zie Cass. 4 november 1993, *Arr. Cass.* 1993 (verkort), 924; Luik 9 mei 1995, *J.T.* 1996 (verkort), 82; G. BLOCK, 1994, 919-920; R. DUJARDIN, 1996, 105-106. *Cf. inzake de laatst aangehaalde problematiek ook infra*, nr. 73.

³⁰⁰ I. BAMBUST, Art. 4, 4; I. BAMBUST, 2004b, 73; I. BAMBUST, 2003, 263.

³⁰¹ G. DE LEVAL en M. LEBOIS, 2001, 188-189; J. CASTELAIN, 2002, 82-83.

³⁰² E. LEROY, 2001, 176-178 en 183.

³⁰³ Gent 12 september 2003, *Rev. dr. ULg.* 2004, 424, noot I. BAMBUST; C. VANHEUKELEN, 2003, 217; G. DE LEVAL, 2003, 114; G. DE LEVAL, 2005, 119; G. DE LEVAL en M. LEBOIS, 2003, 264; I. BAMBUST, Art. 4, 4; I. BAMBUST, 2004b, 74.

zeer goed dat de keuze niet voor de hand ligt. Alles hangt af van het vertrouwen van de lidstaten in de postdiensten.

Om de onzekerheid voorgoed van de baan te helpen, interpelleerde het Hof van Cassatie de communautaire rechter en vroeg het opheldering omtrent een zelfstandig bestaan van deze betekenisvormen.³⁰⁴

II. DE TAALPROBLEMATIEK EN DE DUBBELE DATUM

67. Algemeen – Een analyse van de Verordening brengt in hoofdzaak twee lacunes aan het licht. Zo blijken de artikelen in verband met de taalproblematiek niet expliciet in het luik “andere betekeniswijzen” voor te komen.³⁰⁵ De Verordening blijft op dit punt ook stilletjes rond de dubbele datum.³⁰⁶ De kernvraag in dit onderdeel is: vinden die bepalingen dan wel toepassing?³⁰⁷

A. De taalproblematiek

68. Regel – Het punt was op een bijzondere wijze aan de orde in de Europese Commissie. De Commissie verklaarde eenzijdig dat artikel 8 van de Betekenisverordening toepasselijk is als de lidstaten niet zelf regelgevend tussenkomen.³⁰⁸ Landen die geen taalvoorwaarden opleggen bij de betekening per post³⁰⁹ vallen onder de algemene regel.³¹⁰ Strikt genomen licht de verzendende instantie de aanvrager in over het feit dat de geadresseerde het niet-vertaalde

---

³⁰⁴ Cass. 22 oktober 2004, C.04.0043.N, URL: <http://www.juridat.be/juris/jucn.htm>: “Houdt iedere nadere beslissing aan tot het Hof van Justitie uitspraak zal hebben gedaan over de navolgende vragen: 1. Is de betekening vermeld in de artikelen 4 tot en met 11 de hoofdwijze van betekening en de betekening rechtstreeks per post, vermeld in artikel 14, een ondergeschikte wijze van betekening met dien verstande dat de eerstgenoemde wijze voorrang heeft op de tweede genoemde wijze, wanneer beide volgens de wettelijke bepalingen worden uitgevoerd? (...)”. Het arrest geeft verkeerdelijk aan dat de bestreden beslissing een arrest van het Gentse hof van beroep van 16 september 2003 is (zie ook de foutieve verwijzing in G. DE LEVAL, 2005, 188 (voetnoot 112)). Het gaat immers duidelijk om een voorziening tegen een arrest van 12 september 2003 (zie immers Gent 12 september 2003, *Rev. dr. ULg.* 2004, 424, noot I. BAMBUST en I. BAMBUST, 2004b, 71-82).

³⁰⁵ C. VANHEUKELEN, 2003, 210; G. DE LEVAL en M. LEBOIS, 2001, 184 (voetnoot 74) en 185 (voetnoot 78).

³⁰⁶ C. VANHEUKELEN, 2003, 231.

³⁰⁷ Volgens sommige rechtsleer is dit niet het geval, zie M. EKELMANS, 2001, 486.

³⁰⁸ Geconsolideerde versie van de mededelingen van de lidstaten, 1.

³⁰⁹ Zie voor een lijst van lidstaten die wel taalvoorwaarden oplegden Geconsolideerde versie van de mededelingen van de lidstaten en C. VANHEUKELEN, 2003, 211-212.

³¹⁰ C. VANHEUKELEN, 2003, 211.

stuk kan weigeren.³¹¹ Doordat er geen ontvangende instantie is, brengt ze ook de ontvanger op de hoogte van zijn weigeringsmogelijkheid.³¹² Belangrijk is dat dit in een voor hem begrijpbare taal moet gebeuren, wat in de praktijk geen sinecure blijkt.

69. *Probleemstelling* – We vragen ons af of die eenzijdige verklaring van de Europese Commissie de minimumbescherming geen stokken in de wielen steekt. We kunnen immers stellen dat lidstaten die met hun regelgeving onder de minimumbescherming duiken³¹³, aan de algemene regel ontsnappen. We hopen dat de Europese Commissie dit signaal niet continueert want op die manier wordt het weefsel van de Betekeningsverordening met ontpitting bedreigd.

70. *Oplossingen* – Volgens de nationale kamer had de Europese Commissie beter geopteerd voor een formulering waardoor artikel 8 toepasselijk zou worden voor de lidstaten die niets hebben bepaald inzake de taalbescherming bij de postbetekening, alsook voor die lidstaten die in een taalbescherming voorzien die niet reikt aan de minimumbescherming van artikel 8.

Er bestaat naar onze mening een eenvoudige oplossing. De Commissie kiest er beter voor de taalproblematiek in één artikel te behandelen dat op alle betekeningwijzen uniform hanteerbaar is.³¹⁴

B. De dubbele datum

71. *Regel* – In haar Verordening zegt de Europese Commissie niets over de datum van betekening via post.³¹⁵ Het is dan ook het nationale recht dat opnieuw soelaas moet bieden.³¹⁶

72. *Probleemstellingen* – We staan hier voor een tweevoudige twistvraag. Welk recht bepaalt de datum als er enkel per post wordt betekend?³¹⁷ De discussie wordt nog complexer

---

³¹¹ C. VANHEUKELEN, 2003, 212 (voetnoot 66).

³¹² C. VANHEUKELEN, 2003, 214.

³¹³ Zoals bijvoorbeeld Duitsland, zie C. VANHEUKELEN, 2003, 211.

³¹⁴ C. VANHEUKELEN, 2003, 210.

³¹⁵ I. BAMBUST, 2004b, 77; I. BAMBUST, 2003, 260.

³¹⁶ C. VANHEUKELEN, 2003, 231.

³¹⁷ C. VANHEUKELEN, 2003, 231.

indien de gerechtsdeurwaarder de hoofdwijze van betekenen combineert met één van de bijkomstige.³¹⁸ Welke datum kunnen we dan in aanmerking nemen?

73. Oplossingen – Indien de verzoeker uitsluitend postaal betekent, valt de oplossing uiteen in verschillende opvattingen.³¹⁹ Ofwel sluiten we opnieuw aan bij artikel 9 van de Betekeningsverordening.³²⁰ Het interne recht van de verzendende lidstaat geldt dan voor de verzoeker en de wetgeving van de ontvangende lidstaat snelt de geadresseerde ter hulp.³²¹ Volgens anderen dekt artikel 40 Ger.W. de lacune toe en geschiedt de betekening bij afgifte van de akte aan de postdienst.³²² Isabelle BAMBUST oordeelt anders³²³ en roept op om afstand te nemen van de nationale wetgeving.³²⁴ Volgens haar is het ogenblik waarop partijen de grootste bescherming genieten doorslaggevend. De betekening is voor de verzoeker voltrokken op het moment van de verzending en voor de bestemming bij de werkelijke afgifte aan zijn persoon.³²⁵ “*We staan hier dus voor een loepzuivere theorie van de dubbele datum*” verduidelijkt onze woordvoester van de nationale kamer.³²⁶ Dit valt zonder twijfel, met de jurisprudentie van het Arbitragehof³²⁷ in het achterhoofd, te verdedigen.

Een antwoord formuleren op de praktische vragen omtrent cumulatie van betekeningwijzen is nog problematischer want de meningen lijken opnieuw sterk afwisselend. Sommigen verdedigen de datum van een eerste geldige betekening³²⁸, anderen vestigen bij de cumulatie

---

³¹⁸ G. DE LEVAL en M. LEBOIS, 2001, 188; I. BAMBUST, 2004b, 74.

³¹⁹ I. BAMBUST, Art. 14, 4.

³²⁰ C. VANHEUKELEN, 2003, 234.

³²¹ C. VANHEUKELEN, 2003, 231.

³²² Gent 12 september 2003, *Rev. dr. ULg.* 2004, 424, noot I. BAMBUST; Kh. Brussel 6 maart 2002, aangehaald door I. BAMBUST, Art. 14, 3-4; Kh. Kortrijk 4 december 2003, aangehaald door I. BAMBUST, Art. 14, 5-6.

³²³ I. BAMBUST, Art. 9, 9; I. BAMBUST, Art. 14, 4.

³²⁴ I. BAMBUST, Art. 14, 3-4.

³²⁵ I. BAMBUST, Art. 14, 4; I. BAMBUST, 2003, 260-261. Zie ook Cour de Cassation Frankrijk 11 februari 2004, Nr. 01-16651, URL: <http://www.legifrance.gouv.fr>.

³²⁶ I. BAMBUST, 2004b, 77-78.

³²⁷ Zie in het bijzonder de overwegingen B.7, B.9 en B.10 Arbitragehof nr. 170/2003, 17 december 2003, rolnr. 2566, *R.W.* 2003-04 (verkort), 1145, noot J. LAENENS; G. DE LEVAL, 2005, 90-91; J. LAENENS, 2003-04, 1147.

³²⁸ Gent 12 september 2003, *Rev. dr. ULg.* 2004, 424, noot I. BAMBUST; G. DE LEVAL, 2003, 113; G. DE LEVAL en M. LEBOIS, 2003, 265. De postale betekening zal over het algemeen sneller gebeuren dan de betekening tussen gedecentraliseerde instanties, zie G. DE LEVAL en M. LEBOIS, 2003, 268 en R. DUJARDIN, 1996, 105.

de aandacht op een nieuw systeem van dubbele datum.³²⁹ Hierbij geldt de eerste betekening tegenover de verzoeker en de tweede tegenover zijn geadresseerde.³³⁰ Isabelle BAMBUST betwist deze visie.³³¹ Eind 2004 stelde het Hof van Cassatie hieromtrent een prejudiciële vraag aan het Hof van Justitie.³³² Het is koffiedik kijken wat de communautaire rechter zal beslissen.

Afdeling 5. Periodieke evaluatie

74. Principe – De Verordening functioneert zélf als zwaard door een periodieke evaluatie in te voeren.³³³ Een Raadgevend Comité ondersteunt de Commissie bij haar taak om over het goed functioneren van de Verordening te waken.³³⁴ Met de nodige hulp van het Comité stelt de Commissie een handboek op dat alle informatie bevat die de lidstaten moeten bekendmaken.³³⁵ Ze formuleert voorstellen met het oog op verbeteringen of inhoudelijke aanpassingen.³³⁶ Dergelijke initiatieven geven het document een nieuw elan in internationale context.³³⁷ De periodieke evaluatie biedt de Verordening een duidelijke meerwaarde.³³⁸ In mei 2004 leverde het consultancybureau *Mainstrat* een studie over de werking van de Betekeningsverordening af.³³⁹ Geïnspireerd door het onderzoek, nam de Europese Commissie vervolgens het initiatief om de tekst van de Verordening te herbekijken. Ze vertrok vanuit een werkdocument³⁴⁰ en stelde een verslag op ten behoeve van het Europees Parlement, de Raad

---

³²⁹ Zie echter de pertinente opmerkingen van I. BAMBUST, 2004b, 75.

³³⁰ G. DE LEVAL en M. LEBOIS, 2001, 188 (voetnoot 94). Zie in de oudere rechtsliteratuur R. DUJARDIN, 1996, 106.

³³¹ I. BAMBUST, 2004b, 76-77.

³³² Cass. 22 oktober 2004, C.04.0043.N, URL: <http://www.juridat.be/juris/jucn.htm>: “*Houdt iedere nadere beslissing aan tot het Hof van Justitie uitspraak zal hebben gedaan over de navolgende vragen: (...) 2. Gaat, in geval van cumulatie van betekening overeenkomstig de artikelen 4 tot en met 11, enerzijds, en rechtstreeks per post overeenkomstig artikel 14, anderzijds, voor de geadresseerde van de betekening, de termijn van hoger beroep in op de datum van de betekening gedaan overeenkomstig de artikelen 4 tot en met 11 en niet op de datum van de betekening overeenkomstig artikel 14?*”.

³³³ Art. 24 Betekeningsverordening.

³³⁴ Art. 18 Betekeningsverordening.

³³⁵ Art. 23, tweede lid Betekeningsverordening.

³³⁶ K. KERAMEUS, 2002, 116-117; M. LEBOIS, 2003, 335.

³³⁷ E. LEROY, 2001, 142-144.

³³⁸ E. LEROY, 2001, 180-181; G. DE LEVAL en M. LEBOIS, 2001, 191.

³³⁹ Study, 2004.

³⁴⁰ Annexes to the report, 2004.

en het Economisch en Sociaal Comité.³⁴¹ In april 2004 besprak de Commissie haar resultaten met het Raadgevend Comité.³⁴² Op 4 februari 2005 volgde een tweede hoorzitting³⁴³ over het Commissieverslag.³⁴⁴

75. Resultaten – De Commissie kwam tot de conclusie dat de Verordening een goed werkinstrument is maar dat ze nog te weinig in de praktijk is ingeburgerd. Uit statistieken blijkt duidelijk dat 73 procent van de ondervraagden de verzending als vlotter kwalificeert sinds de inwerkingtreding.³⁴⁵ Naar onze mening is dit een logisch uitvloeisel van de decentralisering.

Uit het onderzoek blijkt tevens dat de geadresseerde niet steeds kennis krijgt van zijn weigeringsrecht op grond van artikel 8. Volgens 15 procent brengt de ontvanger *niet altijd* de geadresseerde op de hoogte, 3 procent meent dat de ontvangende instantie de geadresseerde *nooit* inlicht.³⁴⁶ Slechts 7 op honderd ondervraagden zien de afwezigheid van een weigeringstermijn als problematisch.³⁴⁷ Op dit laatste punt zijn de meningen sterk verdeeld.³⁴⁸

De Commissie nam ook de techniek van de dubbele datum onder de loep precies omdat het in de praktijk een huzarenstuk blijkt. Merkwaardig genoeg heeft 52 procent daarbij geen vraagtekens. Daarentegen bekent 22 procent dat de betekenisdatum in sommige gevallen zeer moeilijk te bepalen is. Een kleine minderheid beklagt zich over de onduidelijke afwijkingen die de lidstaten invoerden.³⁴⁹ Nochtans stelt de Commissie zich niet tot doel om het artikel in de nabije toekomst aan te passen.³⁵⁰

---

³⁴¹ Rapport, 2004.

³⁴² Rapport, 2004, 3-4.

³⁴³ Zie voor de eerste hoorzitting Rapport, 2004, 2-3.

³⁴⁴ Discussion paper, 2005.

³⁴⁵ Annexes to the report, 2004, 2.

³⁴⁶ Annexes to the report, 2004, 5.

³⁴⁷ *Ibid.*

³⁴⁸ Rapport, 2004, 5.

³⁴⁹ Annexes to the report, 2004, 6.

³⁵⁰ Rapport, 2004, 5.

De postale betekening staat bekend als de meest gebruikte methode: 55 procent stelt vast dat ze vaker voorkomt dan de hoofdwijze van betekenens.³⁵¹ De problemen spruiten vooral voort uit het gebrekkig opgestelde ontvangsbewijs.³⁵² De Commissie geeft toe dat bij een eventuele aanpassing van de Verordening het taalregime hier expliciet moet gelden en roept op tot een grotere uniformisering tussen de lidstaten.³⁵³

76. *Belang* – De Commissie zal zich baseren op de suggesties die ze ontvangt naar aanleiding van haar rapport en zal eventueel dit jaar nog overgaan tot het indienen van een nieuw wetgevend ontwerp.³⁵⁴ Tijdens de tweede hoorzitting verschenen al enkele aanpassingsvoorstellen ten tonele.³⁵⁵

Afdeling 6. Kritische bedenkingen

77. *Doelstellingen* – De afkondiging van een aantal specifieke communautaire akten heeft de europeanisering van de procespraktijk sterk bevorderd. Het is duidelijk dat we ook de Betekeningsverordening in deze context moeten situeren.³⁵⁶

De Europese Unie beoogde grensoverschrijdende betekenens in de lidstaten op dwingende wijze te regelen.³⁵⁷ Net daarom primeert de Betekeningsverordening, voor het gebied dat tot haar werkingssfeer behoort³⁵⁸, op de door lidstaten gesloten bi- of multilaterale overeenkomsten.³⁵⁹

---

³⁵¹ Annexes to the report, 2004, 8.

³⁵² Annexes to the report, 2004, 9; Rapport, 2004, 7.

³⁵³ Rapport, 2004, 7.

³⁵⁴ Rapport, 2004, 9.

³⁵⁵ Discussion paper, 2005, 1-7.

³⁵⁶ C. VANHEUKELEN, 2003, 197-198; G. DE LEVAL en M. LEBOIS, 2001, 170 (voetnoot 10) en 190; M. EKELMANS, 2001, 481. Een Europees procesrecht is reeds langs een wens, zie J. JUNILLON, 2004, 36.

³⁵⁷ C. VANHEUKELEN, 2003, 235; G. DE LEVAL en M. LEBOIS, 2001, 175.

³⁵⁸ Buiten het toepassingsgebied gelden dus nog steeds de eerdere bepalingen, zie M. EKELMANS, 2001, 487.

³⁵⁹ Art. 20, eerste lid Betekeningsverordening; C. VANHEUKELEN, 2003, 197; G. DE LEVAL, 2005, 119; G. DE LEVAL en M. LEBOIS, 2001, 171. Volgens de rechtsleer is deze bepaling overbodig omdat het communautaire recht automatisch primeert op het verdragsrecht, zie G. DE LEVAL en M. LEBOIS, 2003, 278 en M. DOUCHY, 2002, 63-66.

78. *Probleemstellingen* – Wanneer we de balans van de voorbije vijf jaar opmaken, stellen we echter vast dat zowel de communautaire akte zelf als de houding van de lidstaten nog voor verbetering vatbaar is. We moeten de dwingende kracht van de tekst nuanceren.³⁶⁰ Vooreerst kunnen lidstaten nog steeds regelingen treffen op voorwaarde dat die de toezending van stukken verder versnellen of vereenvoudigen en verenigbaar zijn met de Betekeningsverordening.³⁶¹ Daarenboven zijn derogatiemogelijkheden voorzien.³⁶² Enerzijds opteerde men dus voor een juridisch bindend instrument maar anderzijds bouwde men escapeclausules in.³⁶³ De aanwezigheid van dergelijke clausules³⁶⁴ doet aanvoelen dat de tekst eigenlijk een politiek compromis is.³⁶⁵ De lidstaten waren blijkbaar nog niet klaar om een uniform beleid uit te werken.³⁶⁶

Hiermee verwoorden we kernachtig de achillespees van de Betekeningsverordening. Partijen worden nog teveel overgelaten aan de onderscheiden nationale wetgevingen. Dit uit zich ook in het feit dat de Betekeningsverordening de problematiek niet volledig dekt. Dit zorgt volgens ons voor de nodige speelruimte want indien de communautaire akte geen oplossing aanreikt, moeten we noodgedwongen op zoek naar het toepasselijke nationale recht. Komt daar nog bij dat we soms niet weten of de Betekeningsverordening doelt op het recht van de verzoekende dan wel van de aangezochte staat.³⁶⁷ De taakverdeling wordt in bepaalde gevallen volledig opengelaten. Elke lidstaat kan op die manier de eigen nationale procesregels in ruime mate doen gelden tegenover andere lidstaten en zo een eenvormige toepassing in gevaar brengen.³⁶⁸ Men dient volgens de meeste auteurs dan ook een passend evenwicht te zoeken tussen de belangen van de verzoeker en de verweerder.

---

³⁶⁰ G. DE LEVAL en M. LEBOIS, 2001, 174.

³⁶¹ Art. 20, tweede en derde lid Betekeningsverordening; C. VANHEUKELEN, 2003, 197-198; G. DE LEVAL, 2005, 119; G. DE LEVAL en M. LEBOIS, 2001, 171 (voetnoot 17) en 188.

³⁶² Zie bijvoorbeeld art. 9, derde lid en art. 14, tweede lid Betekeningsverordening.

³⁶³ G. DE LEVAL en M. LEBOIS, 2001, 176; M. EKELMANS, 2001, 488.

³⁶⁴ K. SWERTS, 2001, 6.

³⁶⁵ G. DE LEVAL en M. LEBOIS, 2001, 191-192.

³⁶⁶ C. VANHEUKELEN, 2003, 235; G. DE LEVAL en M. LEBOIS, 2001, 176.

³⁶⁷ Zie bijvoorbeeld art. 1, eerste lid en art. 8, eerste lid Betekeningsverordening.

³⁶⁸ G. DE LEVAL en M. LEBOIS, 2001, 175-176.

79. Oplossingen – Drie mogelijke oplossingen komen ons voor de geest.³⁶⁹ Ofwel bepaalt de Betekeningsverordening zelf expliciet welk nationaal recht van toepassing is bij lacunes. Het lijkt ons echter niet aangewezen om systematisch naar het nationaal recht te verwijzen. We mogen immers niet uit het oog verliezen dat lidstaten vaak een beperkte tot nihil kennis van het vreemd recht bezitten.³⁷⁰ Het gerechtelijk recht uniformiseren is een tweede alternatief. Het hoeft geen betoog dat dit een enorme opgave is die alle aspecten van het nationale recht beroert. De meest eenvoudige oplossing lijkt ons een doorgedreven hersteloperatie waardoor een aantal inhoudelijke correcties aangebracht worden. De Betekeningsverordening moet met het juiste wapen schieten zoniet verspilt ze kostbare kogels. De periodieke evaluatie kan als speerpunt dienen. Er moeten dwingende minimale voorschriften komen om een échte Europese juridische ruimte te creëren³⁷¹; afwijkingsmogelijkheden voor de lidstaten kunnen niet door de beugel.

80. Conclusie – Uit deze bedenkingen kunnen we één gemeenschappelijk besluit trekken: over deze fijnbesnaarde materie zijn heel wat uiteenlopende meningen zodat gerechtsdeurwaarders in onzekerheid blijven. We bevinden ons hier op een punt waar we een bijzonder gevoelig evenwicht moeten vinden tussen twee cruciale belangen: enerzijds de historische soevereiniteit van de lidstaten³⁷² en anderzijds het noodzakelijke supranationaal gezag.³⁷³ Niettemin daagt de actualiteit ons uit tot het zoeken naar werkbare oplossingen.

---

³⁶⁹ G. DE LEVAL en M. LEBOIS, 2001, 175.

³⁷⁰ G. DE LEVAL en M. LEBOIS, 2001, 183-184.

³⁷¹ C. VANHEUKELEN, 2003, 235; G. DE LEVAL en M. LEBOIS, 2003, 263.

³⁷² Zie over het begrip soevereiniteit de interessante bijdrage van I. BAMBUST, 2003, 241-243.

³⁷³ G. DE LEVAL en M. LEBOIS, 2001, 173.

BESLUIT

*“Science, my lad, is made up of mistakes,
but they are mistakes which it is useful to make,
because they lead little by little to the truth.”*
Jules VERNE (Journey to the center of the earth)

81. *De betekening* – Hoewel de betekening recent aan belang inboet, blijft het een cruciale handeling. Dit volgt uit haar veelvuldig gebruik in de dagelijkse rechtspraktijk. De betekening is de regel voor dagvaardingen, rechterlijke uitspraken, beslagen en vele andere procedurestukken. De gerechtsdeurwaarder is bijgevolg eigenlijk de regisseur van het ganse procesgebeuren. We mogen zijn naam niet als een vloek laten klinken door hem als haarklover of letterknecht te bestempelen. Het wordt stilaan tijd dat men de betekening meer als een professioneel vakgebied gaat zien en niet als iets dat de gerechtsdeurwaarder er, als veredelde postbode, “halvelings” bijneemt. Het is immers belangrijk voor de proceseconomie dat betekeningen rechtsgeldig kunnen gebeuren.

82. *(Inter)nationale betekenisregels* – We beseffen zeer goed dat “wat we willen”, gekaderd moet worden binnen “wat er kan”, “wie het zal doen” en vooral “wat het zal kosten”. We hopen dat we met onze scriptie de situatie aan de kaak konden stellen. Een papieren pleidooi zal zeker niet volstaan. Op wetgevend gebied is concrete actie nodig. Wetswijzigingen moeten altijd een antwoord zijn op de noden en vragen uit de praktijk. Er is al één en ander bereikt maar het leven zoals het is, toont aan dat de regelgever niet op zijn lauweren mag rusten. Er zijn geen woorden maar daden nodig.

De nationale betekenisregels ontsnappen zeker niet aan die opmerking. We toonden omstandig aan dat de betekening aan onbekwamen momenteel spaak loopt. Er is geen nood aan spektakelwetgeving maar aan een doordacht en werkbaar kader. Voor de gerechtsdeurwaarder bestaat er slechts één praktische oplossing. Het voorlopig bewind moet uit het attest van het rijksregister blijken. Er zou een netwerk moeten komen waarbij het nationaal register van een bepaald persoon aanduidt dat diezelfde persoon zich ook in het centraal register van de voorlopige bewindvoering bevindt. Op die manier hoeft de gerechtsdeurwaarder slechts één register te raadplegen en verzamelt hij automatisch alle noodzakelijke informatie voor een rechtsgeldige betekening. Naar onze mening volstaat een

codering om de uitgaande gegevensstroom te blokkeren voor onbevoegden. Het gebruik van het identificatienummer van het nationaal rijksregister als sleutel zou hierbij zeer nuttig zijn. Tot nu toe mogen gerechtsdeurwaarders het nummer echter niet gebruiken. Ook aan de controle op de regelgeving inzake straatnamen, huisnummers en brievenbussen moet men een hogere waarde toekennen. Een efficiënte inspectie zou de betekeningen aan de procureur des Konings aanzienlijk verminderen. Tenslotte blijft betekenen aan stakers en krakers problematisch. Voor stakers zou de secretaris-generaal van de vakbond eventueel soelaas kunnen bieden. Het betekenisprobleem bij krakers krijgt vooralsnog geen remedie.

Bovendien verlopen de grensoverschrijdende betekeningen niet vlekkeloos en behoeven ook deze regels een aanpassing. De Betekeningsverordening heeft ongetwijfeld wel bijgedragen tot een verhoogde efficiëntie maar niet alle problemen zijn van de baan. Er heerst nog steeds veel verwarring in het kamp van de gerechtsdeurwaarders en hun entourage. De huidige Europese regeling ontstond in 2000 en na vijf jaar dringen zich al aanpassingen op. De eerste ervaringen met de Verordening op het terrein waren zeker niet onverdeeld positief. De afbakening van de werkings sfeer kan beter en er is duidelijkheid nodig over het moment van betekenen zonder hiervoor telkens naar het nationale recht te verwijzen. Vervolgens is een aanpassing van de Verordening onontbeerlijk om een uniforme toepassing van de taalregels te garanderen; de Europese Commissie gaf dit zelfs toe. Verder blijft het wachten op een uitspraak van het Hof van Justitie. Het Hof moet uitsluitel brengen over de weigeringsmogelijkheid na taalproblemen, over het juridisch karakter van de bijkomende betekeniswijzen en over de invloed van de cumulatie met de hoofdwijze van betekenen op de datum. Tenslotte is het wenselijk te werken met een effectief systeem van dubbele datum bij een uitsluitend postale betekening. Er stelden zich dus heel wat praktische en organisatorische moeilijkheden en volgens sommigen is dit een logisch gevolg gelet op de grote groep landen met verschillende rechtssystemen, culturen en tradities. Het is gebleken dat de gerechtsdeurwaarders nood hebben aan duidelijke en degelijke richtlijnen die een grotere houvast geven bij de toepassing van dit nieuwe instrument. Het verbaast niemand dat verschillende rechtsgeleerden al gepoogd hebben een oplossing voor de internationale problematiek uit te dokteren. Een enorme verscheidenheid aan voorstellen tot wijziging zijn dan ook ten tonele verschenen. Ondanks alles zal de internationale betekening een verhaal van vallen en opstaan blijven omdat we altijd te maken krijgen met een verschil in taal, rechtssystemen en typisch intermenselijke conflicten. Er zijn nog talloze hindernissen te

nemen... Het staat buiten kijf dat de slaagkans recht evenredig is met de professionaliteit. Een verfijning van de Europese regeling is een stap in de goede richting.

83. Conclusie – Hoe dan ook, de les die we hieruit trokken, is dat men met kleine stapjes wel vooruitgang kan boeken. Wie in één keer te ver wil springen loopt het risico zo veel tegenkrachten op te roepen dat het kaartenhuis ineens stort. Eén ding is zeker: “[l]’huissier de justice par la signification humanisée, est (...) le seul garant de l’équilibre des parties en présence, le seul garant du contradictoire, et en définitive, l’un des garants de la démocratie”.³⁷⁴

---

³⁷⁴ J. CASTELAIN, 2002, 82.

BIBLIOGRAFIE

I. JURIDISCHE AKTEN

A. Internationale juridische akten

1. Verdragen

Verdrag van Amsterdam

Verdrag van Amsterdam 2 oktober 1997 houdende wijziging van het Verdrag betreffende de Europese Unie, de Verdragen tot oprichting van de Europese Gemeenschappen en sommige bijhorende akten, *P.B. C. 340/1* van 10 november 1997.

Verdrag van Brussel

Verdrag van Brussel 26 mei 1997 inzake de betekening en de kennisgeving in de lidstaten van de Europese Unie van gerechtelijke en buitengerechtelijke stukken in burgerlijke of in handelszaken, *P.B. C. 261/1* van 27 augustus 1997.

E.U.-Verdrag

Verdrag van Maastricht 7 februari 1992 over de Europese Unie, *P.B. C. 325/5* van 24 december 2002.

Haags Betekeningsverdrag

Verdrag van Den Haag 15 november 1965 inzake de betekening en de kennisgeving in het buitenland van gerechtelijke en buitengerechtelijke stukken in burgerlijke zaken en in handelszaken, en de Bijlage, *B.S. 9* februari 1971.

E.E.X.-Verdrag

Verdrag van Brussel 27 september 1968 betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, *P.B. L. 299/32*.

E.G.-Verdrag

Verdrag van Rome 25 maart 1957 tot oprichting van de Europese Gemeenschap, *P.B. C. 325/33* van 24 december 2002.

Verdrag van Den Haag 1954

Verdrag van Den Haag 1 maart 1954 betreffende de burgerlijke rechtsvordering, *B.S.* 11 mei 1958.

Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

Verdrag van Rome 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, *B.S.* 19 augustus 1955.

2. Verordeningen

Brussel I Verordening

Verordening (EG) nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, *P.B. L.* 12/1 van 16 januari 2001.

Betekenningsverordening

Verordening (EG) nr. 1348/2000 van de Raad van 29 mei 2000 inzake de betekening en de kennisgeving in de lidstaten van gerechtelijke en buitengerechtelijke stukken in burgerlijke of in handelszaken, *P.B. L.* 160/37 van 30 juni 2000.

3. Protocollen

Protocol bij het E.V.E.X.-Verdrag

Protocol Nr. 1 betreffende enkele onderwerpen van bevoegdheid, wijze van procederen en tenuitvoerlegging bij het Verdrag van Lugano 16 september 1988 betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, *P.B. L.* 319/9.

Protocol bij het E.E.X.-Verdrag

Protocol bij het Verdrag van Brussel 27 september 1968 betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, *P.B. L.* 299/32.

4. *Overeenkomsten en schikkingen*

Overeenkomst van Brussel

Overeenkomst tussen de Belgische Regering en de Regering van de Bondsrepubliek Duitsland tot het vergemakkelijken van de rechtsbetrekkingen bij de toepassing van het op 1 maart 1954 te Den Haag gesloten Verdrag betreffende de burgerlijke rechtsvordering, ondertekend te Brussel op 25 april 1959, *B.S.* 31 december 1959.

Schikking van 's Gravenhage

Schikking van 23 december 1959 en 20 januari 1960 tussen België en Nederland betreffende de rechtstreekse betekening van processtukken door de gerechtsdeurwaarders, afgesloten bij wisseling van brieven, gedagtekend te 's Gravenhage op 30 december 1937 en 7 februari 1938, *B.S.* 12 maart 1960.

5. *Mededelingen van de lidstaten*

Mededeling van de lidstaten

Mededeling van de lidstaten overeenkomstig artikel 23 van Verordening (EG) nr. 1348/2000 van de Raad van 29 mei 2000 inzake de betekening en de kennisgeving in de lidstaten van gerechtelijke en buitengerechtelijke stukken in burgerlijke of in handelszaken, *P.B. C.* 151/4 van 22 mei 2001.

Geconsolideerde versie van de mededelingen van de lidstaten

Geconsolideerde versie van de mededelingen van de lidstaten overeenkomstig artikel 23 van Verordening (EG) nr. 1348/2000 van de Raad van 29 mei 2000 inzake de betekening en de kennisgeving in de lidstaten van gerechtelijke en buitengerechtelijke stukken in burgerlijke of in handelszaken, 55 p., URL: http://europa.eu.int/comm/justice_home/judicialatlascivil/html/pdf/vers_consolide_nl_1348.pdf, 30 maart 2005.

B. Nationale juridische akten

1. *Wetten*

Wet Wijziging Voorlopig Bewind

Wet van 3 mei 2003 tot wijziging van de wetgeving betreffende de bescherming van de goederen van personen die wegens hun lichaams- of geestestoestand geheel of gedeeltelijk onbekwaam zijn die te beheren, *B.S.* 31 december 2003.

Wet Minnelijke Invordering

Wet van 20 december 2002 betreffende de minnelijke invordering van schulden van de consument, *B.S.* 29 januari 2003.

Wet Centraal Bestand

Wet van 29 mei 2000 houdende oprichting van een centraal bestand van berichten van beslag, delegatie, overdracht en collectieve schuldenregeling, alsook tot wijziging van sommige bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek, *B.S.* 9 augustus 2000.

Wet Bevolkingsregisters

Wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters en de identiteitskaarten en tot wijziging van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen, *B.S.* 3 september 1991.

Wet Voorlopig Bewind

Wet van 18 juli 1991 betreffende de bescherming van de goederen van personen die wegens hun lichaams- of geestestoestand geheel of gedeeltelijk onbekwaam zijn die te beheren, *B.S.* 26 juli 1991.

Rijksregisterwet

Wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen, *B.S.* 21 april 1984.

Taalwet Gerechtszaken

Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, *B.S.* 22 juni 1935.

2. Koninklijke besluiten

K.B. Centraal Register

Koninklijk Besluit van 21 september 2004 houdende vaststelling van de regels inzake oprichting, beheer en raadpleging van het Centraal Register van Verklaringen betreffende de aanwijzing van een voorlopige bewindvoerder, *B.S.* 3 januari 2005.

K.B. Identiteitskaarten

Koninklijk besluit van 25 maart 2003 betreffende de identiteitskaarten, *B.S.* 28 maart 2003.

K.B. Bevolkings- en vreemdelingenregister

Koninklijk Besluit van 16 juli 1992 tot vaststelling van de informatie die opgenomen wordt in de bevolkingsregisters en in het vreemdelingenregister, *B.S.* 15 augustus 1992.

Nieuwe Gemeentewet

Koninklijk besluit van 24 juni 1988 tot codificatie van de gemeentewet onder het opschrift “Nieuwe Gemeentewet”, *B.S.* 3 september 1988, bekrachtigd bij de wet van 26 mei 1989, *B.S.* 30 mei 1989.

K.B. Rijksregister

Koninklijk besluit van 16 mei 1986 waarbij aan gerechtsdeurwaarders toegang wordt verleend tot het Rijksregister van de natuurlijke personen, *B.S.* 19 juni 1986.

K.B. Nummering

Koninklijk besluit van 14 juli 1980 waarbij de nummering der huizen en andere gebouwen wordt voorgeschreven, *B.S.* 8 augustus 1980.

K.B. Postdienst

Koninklijk besluit van 12 januari 1970 houdende reglementering van de postdienst, *B.S.* 22 april 1970.

3. Parlementaire voorbereidingen

Wetsontwerp Invoeging Artikel 53bis Ger.W.

Wetsontwerp houdende bepalingen betreffende termijnen, het verzoekschrift op tegenspraak en de procedure van collectieve schuldenregeling, *Parl. St.* Kamer 2003-04, nr. 1309/001.

Wetsvoorstel Stakingsrecht

Wetsvoorstel tot regeling van het stakingsrecht in de openbare sector, *Parl. St.* Kamer 2003-04, nr. 492/001.

Wetsontwerp Voorlopig Bewind

Ontwerp van wet betreffende de bescherming van de goederen van personen die wegens hun lichaams- of geestestoestand geheel of gedeeltelijk onbekwaam zijn die te beheren en

Voorstel van wet betreffende de bescherming van de licht mentaal gehandicapte personen, *Parl. St. Senaat* 1990-91, nr. 1102-3.

II. RECHTSPRAAK

A. Internationale rechtscolleges

H.v.J. (Leffler/Société de droit allemand Berlin Chemie AG), nr. C-443/03, hangende.

H.v.J. 14 oktober 1976 (LTU/Eurocontrol), nr. C-29/76, *Jur. H.v.J.* 1976, I, 1541.

Benelux Hof 29 november 1993, *R.W.* 1993-94, 705, concl. G. D'HOORE.

B. Buitenlandse rechtscolleges

1. *Nederland*

Hoge Raad der Nederlanden 17 oktober 2003, LJ-nr. AF9429, URL: <http://www.rechtspraak.nl>.

Rb. Breda 10 december 2003, LJ-nr. AN9935, URL: <http://www.rechtspraak.nl>.

Rb. Amsterdam 5 februari 2003, LJ-nr. AF6469, URL: <http://www.rechtspraak.nl>.

Rb. Arnhem 9 maart 2001, Nr. 71083 1 KG ZA 01-75, URL: <http://squat.net/nijmegen/kraaksteen>.

2. *Luxemburg*

Cour Supérieure de Justice Luxemburg 14 januari 2004, aangehaald door BAMBUST, I., Art. 9, 5.

Cour Supérieure de Justice Luxemburg 17 april 2002, aangehaald door BAMBUST, I., Art. 9, 3.

3. *Frankrijk*

Cour de Cassation Frankrijk 11 februari 2004, Nr. 01-16651, URL: <http://www.legifrance.gouv.fr>.

C. Belgische rechtscolleges

1. Arbitragehof

Arbitragehof nr. 170/2003, 17 december 2003, rolnr. 2566, *R.W.* 2003-04 (verkort), 1145, noot J. LAENENS.

2. Hof van Cassatie

Cass. 22 oktober 2004, C.04.0043.N, URL: <http://www.juridat.be/juris/jucn.htm>.

Cass. 30 mei 2003, *R.W.* 2003-04 (verkort), 974, noot A. SMETS.

Cass. 29 november 2002, *R.W.* 2003-04 (verkort), 346, noot P. SCHOLLEN.

Cass. 19 april 2002, *R.W.* 2003-04 (verkort), 660, verwijzende noot.

Cass. 7 juni 2001, *J.L.M.B.* 2001 (verkort), 1728.

Cass. 26 oktober 2000, *Arr. Cass.* 2000, 1659.

Cass. 25 februari 1999, *Arr. Cass.* 1999, 279.

Cass. 14 november 1997, *R.W.* 1999-00 (verkort), 768.

Cass. 12 mei 1997, *Arr. Cass.* 1997 (verkort), 541.

Cass. 9 januari 1997, *Arr. Cass.* 1998 (verkort), 39, noot K. BROECKX.

Cass. 20 december 1996, *R.W.* 1996-97 (verkort), 1403, noot K. BROECKX.

Cass. 29 maart 1995, *Arr. Cass.* 1995, 359.

Cass. 14 februari 1995, *Pas.* 1995 (verkort), I, 178.

Cass. 23 september 1994, *A.J.T.* 1995-96 (verkort), 312, noot K. LAMBEIN en W. WAUTERS.

Cass. 15 december 1993, *Arr. Cass.* 1994 (verkort), 25, noot R. DE CORTE en K. SEYEN.

Cass. 4 november 1993, *Arr. Cass.* 1993 (verkort), 924.

Cass. 30 september 1993, *Arr. Cass.* 1993 (verkort), 781.

Cass. 27 mei 1991, *Arr. Cass.* 1990-91 (verkort), 953.

Cass. 20 januari 1989, *Arr. Cass.* 1988-89, 613, concl. E. KRINGS.

Cass. 8 september 1988, *R.W.* 1988-89 (verkort), 847.

Cass. 12 mei 1986, *Arr. Cass.* 1985-86 (verkort), 1228.

Cass. 30 september 1985, *Arr. Cass.* 1985-86 (verkort), 105.

Cass. 23 juni 1983, *Arr. Cass.* 1982-83 (verkort), 1315.

Cass. 14 juni 1982, *R.W.* 1982-83 (verkort), 989, noot P. LEMMENS.

Cass. 3 juni 1982, *R.W.* 1983-84 (verkort), 677, verwijzende noot.

Cass. 21 december 1981, *Arr. Cass.* 1981-82 (verkort), 541.

Cass. 22 mei 1980, *Pas.* 1980 (verkort), I, 1168.

Cass. 27 mei 1977, *Arr. Cass.* 1977, 996, concl. E. KRINGS.

Cass. 21 oktober 1976, *Arr. Cass.* 1977, 227.

Cass. 14 mei 1974, *Pas.* 1974, I, 945.

Cass. 30 april 1971, *Arr. Cass.* 1971, 847.

Cass. 7 januari 1971, *R.W.* 1970-71 (verkort), 1701.

Cass. 22 juli 1932, *Pas.* 1932 (verkort), I, 232.

3. *Hoven van beroep*

Antwerpen 21 juni 2004, *NjW* 2004 (verkort), 1058, noot E.B.

Antwerpen 20 oktober 2003, *P.&B.* 2004 (verkort), 70.

Gent 12 september 2003, *Rev. dr. ULg.* 2004, 424, noot I. BAMBUST.

Gent 20 december 2002, *P.&B.* 2003 (verkort), 385, verwijzende noot.

Brussel 26 november 2002, *P.&B.* 2003 (verkort), 384.

Antwerpen 28 oktober 2002, *NjW* 2003 (verkort), 455, noot en verwijzende noot.

Gent 16 mei 2002, *P.&B.* 2003 (verkort), 234.

Brussel 22 juni 2001, *J.L.M.B.* 2001 (verkort), 1485, noot C. VANHEUKELEN.

Antwerpen 29 januari 2001, *P.&B.* 2002 (verkort), 329, noot S. COOLS en K. WAGNER.

Luik 22 december 2000, *J.T.* 2001 (verkort), 683.

Antwerpen 17 mei 2000, *A.J.T.* 2000-01 (verkort), 697.

Antwerpen 16 maart 1998, *R.W.* 1999-00, 643, noot J. LAENENS.

Luik 9 mei 1995, *J.T.* 1996 (verkort), 82.

Luik 16 december 1993, *J.L.M.B.* 1994 (verkort), 1498, noot A. KOHL.

Brussel 23 december 1992, *P.&B.* 1993 (verkort), 22.

Brussel 8 januari 1991, *J.L.M.B.* 1991 (verkort), 718.

Luik 20 juni 1973, *J.T.* 1974 (verkort), 100.

4. *Lagere rechtscolleges*

Rb. Antwerpen 29 maart 2000, *A.J.T.* 2000-01 (verkort), 740, noot P. VANLERSBERGHE.

Rb. Brussel 6 december 1996, *R.W.* 1998-99 (verkort), 164.

Rb. Brussel 12 oktober 1994, *T.B.B.R.* 1995 (verkort), 340.

Rb. Nijvel 29 maart 1988, *T.B.B.R.* 1990 (verkort), 88.

Rb. Aarlen 2 oktober 1987, *J.L.M.B.* 1988, 542, noot E. CHEVALIER.

Jeugdrb. Dinant 19 februari 1974, *Pas.* 1974 (verkort), III, 39.

Arbrb. Brussel 19 juli 2002, aangehaald door BAMBUST, I., Art. 9, 5.

Arbrb. Dinant 13 maart 1986, *Ann. dr. Liège* 1987, 255, noot A. KOHL.

Arbrb. Bergen 19 maart 1985, *J.T.T.* 1985 (verkort), 377.

Kh. Kortrijk 4 december 2003, aangehaald door BAMBUST, I., Art. 14, 5-6.

Kh. Brussel 6 maart 2002, aangehaald door BAMBUST, I., Art. 14, 3-4.

Kort Ged. Rb. Nijvel 23 april 1997, *J.L.M.B.* 1997 (verkort), 1256.

Kort Ged. Rb. Luik 3 januari 1996, *J.L.M.B.* 1996 (verkort), 311.

Kort. Ged. Rb. Brussel 9 juni 1992, *J.T.* 1993, 315.

Kort Ged. Rb. Brussel 12 mei 1992, *J.T.T.* 1992, 412.

Voorz. Rb. Luik 18 juni 1998, *J.T.T.* 1998 (verkort), 447.

Voorz. Rb. Hasselt 14 februari 1996, *Limb. Rechtsl.* 1996 (verkort), 39.

Beslagr. Gent 16 januari 2001, onuitg.

Beslagr. Brussel 11 juli 1996, *P.&B.* 1997 (verkort), 116.

Beslagr. Brussel 17 november 1988, *Ann. dr. Liège* 1989 (verkort), 226, noot J.-F. DEPUIS.

Vred. tweede kanton Doornik 30 december 2003, onuitg.

Vred. Doornik 23 mei 2000, *Div. Act.* 2000, 154.

Vred. Marchienne-au-Pont 30 oktober 1996, *J.L.M.B.* 1996 (verkort), 1669.

III. RECHTSLEER

A. Boeken

M. BRIERS, H. JESPERS en R. DUJARDIN, 1989

BRIERS, M., JESPERS, H. en DUJARDIN, R., *De gerechtsdeurwaarder: een praktisch repertorium*, Antwerpen, Kluwer, 1989, 383 p.

M. CASTERMANS, 2004

CASTERMANS, M, *Gerechtelijk privaatrecht: algemene beginselen, bevoegdheid en burgerlijke rechtspleging*, Gent, Story-Scientia, 2004, 528 p.

P. DE RIDDER, 1986

DE RIDDER, P., *De betekening in het buitenland in burgerlijke zaken en in handelszaken. Compilatie der internationale Verdragen van 's Gravenhage, het Verdrag tussen de E.E.G.-lidstaten en de Overeenkomsten gesloten met België, gevolgd door slotformules van exploitanten in het Nederlands, Frans, Duits, Engels, Italiaans en andere talen*, Brussel, Bruylant, 1986, 268 p.

A. FETTWEIS, A. KOHL en G. DE LEVAL, 1980

FETTWEIS, A., KOHL, A. en DE LEVAL, G., *Droit judiciaire privé*, II dln., Luik, Presses Universitaires de Liège, 1980, 449 p.

A. FETTWEIS, A. KOHL en G. DE LEVAL, 1983

-, *Eléments de la procédure civile*, I, Luik, Presses Universitaires de Liège, 1983, 267 p.

J. GERLO, 2000

GERLO, J., *Handboek voor familierecht*, I, *Personen- en familierecht*, Brugge, die Keure, 2000, 342 p.

J. LAENENS, K. BROECKX en D. SCHEERS, 2004

LAENENS, J., BROECKX, K. en SCHEERS, D., *Handboek gerechtelijk recht*, Antwerpen, Intersentia, 2004, 691 p.

B. MAES, 2001

MAES, B., *Inleiding tot het gerechtelijk privaatrecht*, Brugge, die Keure, 2001, 294 p.

B. MAES, 1996

-, *Overzicht van het gerechtelijk privaatrecht*, Brugge, die Keure, 1996, 254 p.

P. MERTENS, 1976

MERTENS, P., *De betekening in het buitenland (bij gerechtsdeurwaardersexploot)*, Antwerpen, Vlaamse Conferentie van Gerechtsdeurwaarders, 1976, 171 p.

W. PINTENS, B. VAN DER MEERSCH en K. VANWINCKELEN, 2002

PINTENS, W., VAN DER MEERSCH, B. en VANWINCKELEN, K., *Inleiding tot het familiaal vermogensrecht*, Leuven, Universitaire pers, 2002, 997 p.

P. ROUARD, 1979

ROUARD, P., *Traité élémentaire de droit judiciaire privé. Introduction générale*, I, *Principes généraux du droit judiciaire privé*, Brussel, Bruylant, 1979, 426 p.

B. SCHOENAERTS en M. LAMIROY, 1995

SCHOENAERTS, B. en LAMIROY, M., *De Belgische justitie: een Kafkaïaanse nachtmerrie. Analyse en remedie*, Gent, Mys & Breesch, 1995, 383 p.

R. VAN LENNEP, s.d.

VAN LENNEP, R., *Belgisch burgerlijk procesrecht, I, Verhandeling. Rechtsingang – Behandeling van het geding – Incidenten in verband met de verhandeling voor bijzondere rechtsmachten*, Antwerpen, Standaard, s.d., 531 p.

R. VAN LENNEP, 1969

-, *Gerechtigd wetboek, I, Algemene beginselen – Gerechtelijke organisatie – Bevoegdheid – Burgerlijke rechtspleging – Bijzondere rechtsplegingen – Bewarend beslag en middelen tot tenuitvoerlegging*, Leuven, Universitas Leuven, 1969, 447 p.

C. VAN REEPINGHEN, 1964

VAN REEPINGHEN, C., *Rapport sur la réforme judiciaire, I*, Brussel, Moniteur Belge, 1964, 794 p.

J.-C. VERWAEST, 1998

VERWAEST, J.-C., *De justitiegids. Wegwijs in het labirint van het Belgisch gerecht*, Roeselare, Roularta Books, 1998, 224 p.

K. WAGNER, 2001

WAGNER, K., *Casebook 20 jaar dwangsom*, Gent, Mys & Breesch, 2001, 560 p.

W. WILMS, 1990

WILMS, W., *Dagvaarding en verjaring (artikelen 2244 e.v. B.W.)*, Antwerpen, Maklu, 1990, 113 p.

B. Bijdragen in tijdschriften

1. Buitenlandse tijdschriften

F. FERNHOUT, 2004

FERNHOUT, F., “Wie draagt de gevolgen van fouten van de gerechtsdeurwaarder?”, *Advocatenblad* 2004, 540-541.

W. HEEMSKERK, T.F.E. TJONG TJIN TAI en W.I. WISMAN, 2005

HEEMSKERK, W., TJONG TJIN TAI, T.F.E. en WISMAN, W.I., “Kroniek burgerlijk procesrecht 2004”, *Advocatenblad* 2005, 164-175.

W. HEEMSKERK, T.F.E. TJONG TJIN TAI en W.I. WISMAN, 2004

HEEMSKERK, W., TJONG TJIN TAI, T.F.E. en WISMAN, W.I., “Kroniek burgerlijk procesrecht 2003”, *Advocatenblad* 2004, 160-171.

2. Belgische tijdschriften

B. ALLEMEERSCH en K. WAGNER, 2003-04

ALLEMEERSCH, B. en WAGNER, K., “Stand van zaken en actuele ontwikkelingen inzake het geding”, *R.W.* 2003-04, 1121-1145.

G. BAETEMAN en J. GERLO, 1981

BAETEMAN, G. en GERLO, J., “Personen- en familierecht: overzicht van rechtspraak (1975-1980)”, *T.P.R.* 1981, 749-952.

I. BAMBUST, 2004a

BAMBUST, I., “J’aime calculer lentement (...). J’aime également calculer avec beaucoup de peines...”, (noot onder Gent 12 september 2003), *Rev. dr. ULg.* 2004, 427-436.

I. BAMBUST en T. KRUGER, 2003-04

BAMBUST, I. en KRUGER, T., “Artikel 19 Betekening-Vo en artikel 26 EEX-Vo: een juridisch practicum”, *R.W.* 2003-04, 1435-1439.

G. BLOCK, 1994

BLOCK, G., “Cumul des modes de signification et point de départ des délais de procédure”, (noot onder Cass. 4 november 1993), *J.L.M.B.* 1994, 918-920.

R. BOONE, 2003

BOONE, R., “Het leven zoals het is: gerechtsdeurwaarder”, *Juristenkrant* 2003, afl. 66, 8-9.

H. BORN en M. FALLON, 1987

BORN, H. en FALLON, M., “Droit judiciaire international: chronique de jurisprudence (1983-1985)”, *J.T.* 1987, 457-463.

E. BREWAEYS, 2003

BREWAEYS, E., “Het sprookje van de valse schoonmoeder”, (noot onder Cass. 29 november 2002), *Juristenkrant* 2003, afl. 64, 5.

E. BREWAEYS, 2000

-, “Onbekende krakers gaan vrijuit”, (noot onder Vred. Gent 16 november 2000), *Juristenkrant* 2000, afl. 20, 1 en 5.

M. BRIERS, 1986

BRIERS, M., “Wijziging van het Gerechtelijk Wetboek met betrekking tot de betekening van exploitatie (art. 37, 38, 43, 46, 57, 1512 en 1531) en van het tarief voor akten van gerechtsdeurwaarders in burgerlijke en handelszaken (art. 6 en 12 K.B. 30 november 1976)”, *T. Vred.* 1986, 34-40 en 70-77.

K. BROECKX, 1996-97

BROECKX, K., “Betekening in maritieme zaken: extra waakzaamheid geboden”, (noot onder Cass. 20 december 1996), *R.W.* 1996-97, 1404-1406.

K. BROECKX, 1998

-, “Het gevaar van woonstkeuze in België door een buitenlandse procespartij”, (noot onder Cass. 9 januari 1997), *Arr. Cass.* 1998, 36-39.

D. CHEVALIER, 2004

CHEVALIER, D., “L’article 488*bis* nouveau du Code Civil: l’administration provisoire en péril?”, *J.T.* 2004, 179-180.

E. CHEVALIER, 1988

CHEVALIER, E., “La signification prévue par l’article 38, paragraphe 1er, du Code judiciaire en cas d’instance en divorce”, (noot onder Rb. Aarlen 2 oktober 1987), *J.L.M.B.* 1988, 543-544.

S. COOLS en K. WAGNER, 2002

COOLS, S. en WAGNER, K., “Betekening in het buitenland (Zwitserland): langzaam en onzeker naar snel en efficiënt”, (noot onder Antwerpen 29 januari 2001), *P.&B.* 2002, 331-336.

J. DE CEUSTER en S. REICH, 1980-81

DE CEUSTER, J. en REICH, S., “Internationaal privaatrecht midden 1978 t/m 1979 (slot)”, *R.W.* 1980-81, 2221-2244.

R. DE CORTE en K. SEYEN, 1994

DE CORTE, R. en SEYEN, K., “De adressering van de procespartijen en de betekening”, (noot onder Cass. 15 december 1993), *Arr. Cass.* 1994, 21-24.

G. DE LEVAL, 1985

DE LEVAL, G., “Du nouveau dans les significations et les notifications (La loi du 24 mai 1985 modifiant les articles 37, 38, 43 et 46 du Code judiciaire, *Moniteur belge* du 12 juin 1985)”, *J.T.* 1985, 725-728.

D. DE PRINS, 1997-98

DE PRINS, D., “Het beleid van het Hof van Cassatie inzake formalisme in het gerechtelijk recht”, *Jura Falc.* 1997-98, 561-584.

A. DE WILDE, 2000

DE WILDE, A., “Betekening en referentieadres”, (noot onder Rb. Antwerpen 11 mei 1998), *R.W.* 1999-2000, 787-789.

G. DEPUIS, 1982

DEPUIS, G., “Huissiers et pièces d’identité”, *J.T.* 1982, 402-403.

J.-F. DEPUIS, 1989

DEPUIS, J.-F., “Note sur la population de droit”, (noot onder Beslagr. Brussel 17 november 1988), *Ann. dr. Liège* 1989, 228-232.

M. DONNAY, 1969

DONNAY, M., “Code judiciaire – Des significations et notifications”, *Rec. gén. enr. not.* 1969, 41-55.

R. DUJARDIN, 1991

DUJARDIN, R., “De betekeniswijzen in de E.E.G. buiten de Verdragen van ‘s Gravenhage”, *De Gerechtsd.* 1991, 95-105.

E.B., 2004

E.B., noot onder Antwerpen 21 juni 2004, *NjW* 2004, 1062.

M. EKELMANS, 1992

EKELMANS, M., “La signification des actes judiciaires dans les pays limitrophes”, *T.B.H.* 1992, 826-836.

M. EKELMANS, 2001

-, “Le Règlement 1348/2000 relatif à la signification et à la notification des actes judiciaires et extrajudiciaires”, *J.T.* 2001, 481-488 en 922.

F. EVERS, 2001

EVERS, F., “Enquête over civiel procesrecht: de resultaten”, *Juristenkrant* 2001, afl. 25, 10.

A. FETTWEIS, 1982a

FETTWEIS, A., “Huissiers et pièces d’identité”, *J.T.* 1982, 402-403.

A. FETTWEIS, 1981

-, “La signification des exploits et le Code van Reepinghen”, *J.T.* 1981, 405-407.

A. FETTWEIS, 1978

-, “Le domicile judiciaire et le pouvoir du juge en cas de défaut du défendeur”, *J.T.* 1978, 214-215.

A. FETTWEIS, 1982b

-, “Une petite réforme qui devrait avoir de grands effets”, *J.T.* 1982, 69-70.

E. GUTT en J. LINSMEAU, 1980

GUTT, E. en LINSMEAU, J., “Droit judiciaire privé: examen de jurisprudence (1971 à 1978)”, *R.C.J.B.* 1980, 417-451.

E. GUTT en A.-M. STRANART-THILLY, 1973

GUTT, E. en STRANART-THILLY, A.-M., “Droit judiciaire privé: examen de jurisprudence (1965 à 1970)”, *R.C.J.B.* 1973, 91-229.

A. KOHL, 1987

KOHL, A., “Au sujet de la signification à résidence”, (noot onder Arbrb. Dinant 13 maart 1986), *Ann. dr. Liège* 1987, 258-261.

A. KOHL, 1994

-, “Signification à une personne morale et qualité pour agir en justice au nom de celle-ci, lorsqu’elle est défenderesse”, (noot onder Luik 16 december 1993), *J.L.M.B.* 1994, 1499-1500.

E. KRINGS, 1977

KRINGS, E., conclusie voor Cass. 27 mei 1977, *Arr. Cass.* 1977, 997-1001.

E. KRINGS, 1988-89

-, conclusie voor Cass. 20 januari 1989, *Arr. Cass.* 1988-89, 613-615.

J. LAENENS, 1985-86a

LAENENS, J., “Betekening en kennisgeving”, *R.W.* 1985-86, 1524.

J. LAENENS, 1995-96

-, “De doorwerking van het Europees gemeenschapsrecht in het procesrecht. De civiele rechtsingang in Europees perspectief”, *R.W.* 1995-96, 1172-1179.

J. LAENENS, 2003-04

-, “De kennisgeving van een rechterlijke beslissing als vertrekpunt van een vervaltermijn: een rechtspraakommekeer”, (noot onder Arbitragehof 17 december 2003), *R.W.* 2003-04, 1147.

J. LAENENS, 1997

-, “De tijd in het burgerlijk geding”, *De Gerechtsd.* 1997, 1-20.

J. LAENENS, 1976-77

-, “Kroniek van het gerechtelijk privaatrecht (Gerechtelijk jaar 1975-1976) (eerste deel)”, *R.W.* 1976-77, 2447-2466.

J. LAENENS, 1985-86b

-, “Kroniek van het gerechtelijk recht (1984-85)”, *R.W.* 1985-86, 2523-2540.

J. LAENENS, 1982-83

-, “Kroniek van het gerechtelijk recht (1980-1982)”, *R.W.* 1982-83, 1425-1450.

J. LAENENS, 1999-00

-, “Tijdstip van een betekening in Duitsland”, (noot onder Antwerpen 16 maart 1998), *R.W.* 1999-00, 644-645.

K. LAMBEIN en W. WAUTERS, 1995-96

LAMBEIN, K. en WAUTERS, W., “De betekening en kennisgeving in grensoverschrijdende gevallen”, (noot onder Cass. 23 september 1994), *A.J.T.* 1995-96, 313-314.

R. LEDOUX, 1975

LEDoux, R., “La signification des actes judiciaires à l'étranger et la Convention de Bruxelles (art. 20, al. 2) ou la fin d'une iniquité”, *J.T.* 1975, 635-637.

R. LEDOUX, 1979

-, “La signification des actes judiciaires entre la Belgique, la R.F.A. et la France”, *J.T.* 1979, 385-386.

P. LEMMENS, 1982-83

LEMMENS, P., “De ondertekening van het afschrift van het exploit”, (noot onder Cass. 14 juni 1982), *R.W.* 1982-83, 991-994.

E. LEROY, 2001

LEROY, E., “Le Règlement (CE) nr. 1348/2000 relatif à la signification et à la notification dans les états membres des actes judiciaires et extrajudiciaires en matière civile et commerciale, adopté par le Conseil de l’Union Européenne le 29 mai 2000”, *Rev. not. b.* 2001, 138-188.

S. MAERTENS, 2001

MAERTENS, S., “De publiciteit van de verschillende vormen van onbekwaamheid. Pleidooi voor eenvormigheid”, *De Gerechtsd. – Digest* 2001, 36-41.

J. MEEUSEN, 1999

MEEUSEN, J., “Het Europees betekenisverdrag: snelheid, soepelheid en samenwerking als troeven voor meer efficiënte betekenisprocedures in Europa”, *T.B.H.* 1999, 597-603.

A. MICHELENS, 1996

MICHELENS, A., “Woonstkeuze: een slechte gewoonte?”, *Not. Fisc. M.* 1996, 209-213.

W. PINTENS en A. VERBEKE, 1991-92

PINTENS, W. en VERBEKE, A., “Voorlopig bewind over de goederen toebehorend aan een meerderjarige”, *R.W.* 1991-92, 169-180.

P. ROUARD, 1981

ROUARD, P., “La carte d’identité et le Code judiciaire”, *J.T.* 1981, 499.

P. ROUARD, 1978

-, “Le domicile judiciaire et le pouvoir du juge en cas de défaut du défendeur”, *J.T.* 1978, 214-215.

P. SCHOLLEN, 2003-04

SCHOLLEN, P., “Over de bewijslast in art. 867 Ger.W.”, (noot onder Cass. 29 november 2002), *R.W.* 2003-04, 347.

L. SCHOTSMANS, 1976

SCHOTSMANS, L., “De betekening van gerechtelijke akten in het buitenland”, (noot onder Kh. Hasselt 20 september 1974), *Limb. Rechtsl.* 1976, 85-92.

S.L., 2003

S.L., noot onder Gent 16 mei 2002, *NjW* 2003, 676.

A. SMETS, 2003-04

SMETS, A., “Hoe speciaal is de keuze van woonplaats?”, (noot onder Cass. 30 mei 2003), *R.W.* 2003-04, 975-976.

F. SNOECK, 2004

SNOECK, F., “Wijze van betekenen in strafzaken is archaisch”, *Juristenkrant* 2004, afl. 91, 2-3.

M. STORME, B. TILLEMEN en A. VERBEKE, 2004

STORME, M., TILLEMEN, B. en VERBEKE, A., “Dagvaarding of verzoekschrift?”, *Juristenkrant* 2004, afl. 87, 4.

K. SWERTS, 2001

SWERTS, K., “Betekenen in Europa voortaan eenvoudiger”, *Juristenkrant* 2001, afl. 31, 6.

M. TRAEST, 2000-01

TRAEST, M., “Internationaal privaatrecht in verordeningen: een verdere stap in de ontwikkeling van een Europees internationaal privaatrecht”, *A.J.T.* 2000-01, 537-547.

J. VAN COMPERNOLLE e.a., 2002

VAN COMPERNOLLE, J., CLOSSET-MARCHAL, G., VAN DROOGHENBROECK, J.-F., DECROËS, A. en MIGNOLET, O., “Droit judiciaire privé: examen de jurisprudence (1991 à 2001)”, *R.C.J.B.* 2002, 437-572.

H. VAN HOUTTE, 1996

VAN HOUTTE, H., “Het ogenblik van de betekening bij dagvaarding in het buitenland”, *T.B.H.* 1996, 814-819.

C. VANHEUKELEN, 2001

VANHEUKELEN, C., “Les différences entre les significations à parquet des articles 38 et 40 du Code judiciaire”, (noot onder Brussel 22 juni 2001), *J.L.M.B.* 2001, 1489-1491.

P. VANLERSBERGHE, 2000-01

VANLERSBERGHE, P., “De betekening aan de verblijfplaats”, (noot onder Rb. Antwerpen 29 maart 2000), *A.J.T.* 2000-01, 741-744.

F. VANNESTE, 2003-04

VANNESTE, F., “Het vereiste van de keuze van woonplaats door de burgerlijke partij”, (noot onder Antwerpen 24 november 1998), *R.W.* 2003-04, 628-629.

E. VIEUJEAN, 1985

VIEUJEAN, E., “Personnes: examen de jurisprudence (1976 à 1982)”, *R.C.J.B.* 1985, 472-556.

X, 1996

X, “«Betekening in het buitenland» en «De Europese titel» – Synthese colloquium van Den Haag van 18 mei 1995”, *De Gerechtsd.* 1996, 112-119.

X, 2005a

X, “Databank voorlopige bewindvoerders”, *Juristenkrant* 2005, afl. 102, 14.

X, 2003

X, noot onder Antwerpen 28 oktober 2002, *NjW* 2003, 456.

P. YERNAUX, 1991

YERNAUX, P., “De problemen in verband met de betekening in het buitenland”, *De Gerechtsd.* 1991, 105-109.

C. Bijdragen in verzamelwerken

1. *Bijdragen in buitenlandse verzamelwerken*

J. CASTELAIN, 2002

CASTELAIN, J., “La transmission sécurisée et la signification des actes” in ISNARD, J. en NORMAND, J. (eds.), *Nouveaux droits dans un nouvel espace européen de justice: le droit processuel et le droit de l’exécution*, Parijs, Editions Juridiques et Techniques, 2002, 554 p.

M. DOUCHY, 2002

DOUCHY, M., “Du conflit de conventions au conflit de sources: droit international privé et droit communautaire” in ISNARD, J. en NORMAND, J. (eds.), *Nouveaux droits dans un nouvel espace européen de justice: le droit processuel et le droit de l’exécution*, Parijs, Editions Juridiques et Techniques, 2002, 554 p.

M. DOUCHY-LOUDOT, 2004

DOUCHY-LOUDOT, M., “L’obtention des preuves en matière civile et commerciale au sein de l’espace judiciaire européen” in DOUCHY-LOUDOT, M. (ed.), *Le visage inconnu de l’espace judiciaire européen*, Parijs, Editions Juridiques et Techniques, 2004, 192 p.

H. GAUDEMET-TALLON, 2004

GAUDEMET-TALLON, H., “Les aspects de droit international privé du projet ALI-Unidroit ” in FERRAND, F. (ed.), *La procédure civile mondiale modélisée*, Parijs, Editions Juridiques et Techniques, 2004, 351 p.

J. JUNILLON, 2004

JUNILLON, J., “Le projet ALI-Unidroit, vue critique d’un praticien du droit” in FERRAND, F. (ed.), *La procédure civile mondiale modélisée*, Parijs, Editions Juridiques et Techniques, 2004, 351 p.

K. KERAMEUS, 2002

KERAMEUS, K., “La traduction des actes dans le règlement du 29 mai 2000” in ISNARD, J. en NORMAND, J. (eds.), *Nouveaux droits dans un nouvel espace européen de justice: le droit processuel et le droit de l’exécution*, Parijs, Editions Juridiques et Techniques, 2002, 554 p.

P. THERY, 2004

THERY, P., “Les actes judiciaires ou extra-judiciaires électroniques dans l’espace judiciaire européen” in DOUCHY-LOUDOT, M. (ed.), *Le visage inconnu de l’espace judiciaire européen*, Parijs, Editions Juridiques et Techniques, 2004, 192 p.

2. *Bijdragen in Belgische verzamelwerken*

I. BAMBUST, Art. 1er

BAMBUST, I., “Art. 1er Règl. n° 1348/2000” in DE LEVAL, G. (ed.), *Jurisprudence du Code judiciaire – Droit européen et international*, Brugge, die Keure, losbl., 9 p.

I. BAMBUST, Art. 4

-, “Art. 4 Règl. n° 1348/2000” in DE LEVAL, G. (ed.), *Jurisprudence du Code judiciaire – Droit européen et international*, Brugge, die Keure, losbl., 5 p.

I. BAMBUST, Art. 8

-, “Art. 8 Règl. n° 1348/2000” in DE LEVAL, G. (ed.), *Jurisprudence du Code judiciaire – Droit européen et international*, Brugge, die Keure, losbl., 4 p.

I. BAMBUST, Art. 9

-, “Art. 9 Règl. n° 1348/2000” in DE LEVAL, G. (ed.), *Jurisprudence du Code judiciaire – Droit européen et international*, Brugge, die Keure, losbl., 9 p.

I. BAMBUST, Art. 14

-, “Art. 14 Règl. n° 1348/2000” in DE LEVAL, G. (ed.), *Jurisprudence du Code judiciaire – Droit européen et international*, Brugge, die Keure, losbl., 10 p.

I. BAMBUST, Art. 19

-, “Art. 19 Règl. n° 1348/2000” in DE LEVAL, G. (ed.), *Jurisprudence du Code judiciaire – Droit européen et international*, Brugge, die Keure, losbl., 11 p.

I. BAMBUST, Art. 20

-, “Art. 20 Règl. n° 1348/2000” in DE LEVAL, G. (ed.), *Jurisprudence du Code judiciaire – Droit européen et international*, Brugge, die Keure, losbl., 4 p.

I. BAMBUST, 2003

-, “La chambre nationale des huissiers de justice de Belgique et sa nouvelle vocation dans le cadre du Règlement (CE) nr. 1348/2000 du Conseil du 29 mai relatif à la signification et à la notification dans les états membres des actes judiciaires et extrajudiciaires et matière civile et commerciale: centre S.O.S. entre le géocentrisme et l’héliocentrisme” in DE LEVAL, G. en STORME, M. (eds.), *Het Europees gerechtelijk recht en procesrecht*, Brussel, die Keure, 2003, 518 p.

G. BLOCK, 1993

BLOCK, G., “Signification à une organisation internationale suite à l’arrêt Eurocontrol de la Cour de Cassation du 10 septembre 1992” in *Liber amicorum Marcel Briers*, Gent, Mys & Breesch, 1993, 428 p.

S. BRIJS, 2001

BRIJS, S., “Naar een centraal elektronisch bestand van beslagberichten” in DIRIX, E. en TAELEMAN, P. (eds.), *Beslag- en executierecht. Naar een collectief beslagrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2001, 283 p.

G. DE LEVAL en M. LEBOIS, 2001

DE LEVAL, G. en LEBOIS, M., “Betekenen in de Europese Unie op grond van Verordening 1348/2000 van 29 mei 2000” in VAN HOUTTE, H. en PERTEGAS SENDER, M. (eds.), *Het nieuwe Europese IPR: van verdrag naar verordening*, Antwerpen, Intersentia, 2001, 303 p.

G. DE LEVAL en M. LEBOIS, 2003

-, “Signifier en Europe sur la base du Règlement 1348/2000; bilan après un an et demi d’application” in *Imperat lex. Liber amicorum Pierre Marchal*, Gent, De Boeck & Larcier, 2003, 476 p.

L. DELWAIDE, 1993

DELWAIDE, L., “De dagvaarding van de kapitein in het zeerecht” in *Liber amicorum Marcel Briers*, Gent, Mys & Breesch, 1993, 428 p.

R. DUJARDIN, 1996

DUJARDIN, R., “De betekening in het buitenland” in NATIONALE KAMER VAN DE GERECHTSDEURWAARDERS (ed.), *Aanleg en bevoegdheid – Betekening in het buitenland – Bewijs – Vaststelling – Dwangsom – Verantwoordelijkheid. Permanente vorming van de gerechtsdeurwaarders*, Diegem, Story-Scientia, 1996, 215 p.

A. KOHL, Art. 32

KOHL, A., “Art. 32 C. Jud.” in DE LEVAL, G. (ed.), *Jurisprudence du Code judiciaire – Principes généraux*, Brugge, die Keure, losbl., 22 p.

A. KOHL, Art. 33

-, “Art. 33 C. Jud.” in DE LEVAL, G. (ed.), *Jurisprudence du Code judiciaire – Principes généraux*, Brugge, die Keure, losbl., 1 p.

A. KOHL, Art. 34

-, “Art. 34 C. Jud.” in DE LEVAL, G. (ed.), *Jurisprudence du Code judiciaire – Principes généraux*, Brugge, die Keure, losbl., 1 p.

A. KOHL, Art. 35

-, “Art. 35 C. Jud.” in DE LEVAL, G. (ed.), *Jurisprudence du Code judiciaire – Principes généraux*, Brugge, die Keure, losbl., 15 p.

A. KOHL, Art. 36

-, “Art. 36 C. Jud.” in DE LEVAL, G. (ed.), *Jurisprudence du Code judiciaire – Principes généraux*, Brugge, die Keure, losbl., 6 p.

A. KOHL, Art. 37

-, “Art. 37 C. Jud.” in DE LEVAL, G. (ed.), *Jurisprudence du Code judiciaire – Principes généraux*, Brugge, die Keure, losbl., 8 p.

A. KOHL, Art. 38

-, “Art. 38 C. Jud.” in DE LEVAL, G. (ed.), *Jurisprudence du Code judiciaire – Principes généraux*, Brugge, die Keure, losbl., 12 p.

A. KOHL, Art. 39

-, “Art. 39 C. Jud.” in DE LEVAL, G. (ed.), *Jurisprudence du Code judiciaire – Principes généraux*, Brugge, die Keure, losbl., 12 p.

A. KOHL, Art. 40

-, “Art. 40 C. Jud.” in DE LEVAL, G. (ed.), *Jurisprudence du Code judiciaire – Principes généraux*, Brugge, die Keure, losbl., 31 p.

A. KOHL, Art. 42

-, “Art. 42 C. Jud.” in DE LEVAL, G. (ed.), *Jurisprudence du Code judiciaire – Principes généraux*, Brugge, die Keure, losbl., 20 p.

A. KOHL, Art. 45

-, “Art. 45 C. Jud.” in DE LEVAL, G. (ed.), *Jurisprudence du Code judiciaire – Principes généraux*, Brugge, die Keure, losbl., 8 p.

J. LAENENS, 1984

LAENENS, J., “Inleiding van het geding: exploit of verzoekschrift?” in GEINGER, H. (ed.), *De vereenvoudiging en versnelling van het burgerlijk proces*, Antwerpen, Kluwer, 1984, 132 p.

M. LEBOIS, 2003

LEBOIS, M., “L’amorce d’un droit procédural européen: les Règlements 1348/2000 et 1206/2001 en matière de signification, notification et de preuves face au procès social” in DE LEVAL, G. en HUBIN, J. (eds.), *Espace judiciaire et social européen*, Brussel, De Boeck & Larcier, 2003, 744 p.

T. LEMOINE, 2004

LEMOINE, T., “L’évolution de la fonction d’huissier durant l’époque contemporaine” in HEIRBAUT, D., ROUSSEAUX, X., en VELLE, K. (eds.), *Politieke en sociale geschiedenis van justitie in België van 1830 tot heden*, Brugge, die Keure, 2004, 265-269.

E. LEROY, 2003

LEROY, E., “L’aide juridique et judiciaire en droit européen” in DE LEVAL, G. en STORME, M. (eds.), *Het Europees gerechtelijk recht en procesrecht*, Brussel, die Keure, 2003, 518 p.

L. LINDEMANS, Art. 8

LINDEMANS, L., “Art. 8 Wet Talen Gerechtszaken” in DEPUYDT, P., LAENENS, J., LINDEMANS, D. en RAES, S. (eds.), *Gerechtelijk recht. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Mechelen, Kluwer, losbl., 2 p.

O. MIGNOLET, 2003

MIGNOLET, O., “Le contenu des règles de procédure issues des règlements communautaires et leur sanction” in DE LEVAL, G. en STORME, M. (eds.), *Het Europees gerechtelijk recht en procesrecht*, Brussel, die Keure, 2003, 518 p.

W. PINTENS, 2004

PINTENS, W., “De hervorming van het voorlopig bewind over de goederen van een meerderjarige door de wet van 3 mei 2003” in MAERTENS, S. en BENOIT, G. (eds.), *Actualia ouderlijk gezag, voogdij en voorlopig bewind (dossier T. Vred.)*, Brugge, die Keure, 2004, 176 p.

G.R. RUTGERS, 1994

RUTGERS, G.R., “De sanctieregeling van het gerechtelijk recht in Nederland” in LAENENS, J. en STORME, M. (eds.), *De sanctieregeling in het gerechtelijk recht*, Brussel, Kluwer, 1994, 111 p.

A. SMETS, Art. 32

SMETS, A., “Art. 32 Ger.W.” in DEPUYDT, P., LAENENS, J., LINDEMANS, D. en RAES, S. (eds.), *Gerechtelijk recht. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Mechelen, Kluwer, losbl., 6 p.

A. SMETS, Art. 33

-, “Art. 33 Ger.W.” in DEPUYDT, P., LAENENS, J., LINDEMANS, D. en RAES, S. (eds.), *Gerechtelijk recht. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Mechelen, Kluwer, losbl., 4 p.

A. SMETS, Art. 34

-, “Art. 34 Ger.W.” in DEPUYDT, P., LAENENS, J., LINDEMANS, D. en RAES, S. (eds.), *Gerechtig recht. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Mechelen, Kluwer, losbl., 10 p.

A. SMETS, Art. 35

-, “Art. 35 Ger.W.” in DEPUYDT, P., LAENENS, J., LINDEMANS, D. en RAES, S. (eds.), *Gerechtig recht. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Mechelen, Kluwer, losbl., 14 p.

A. SMETS, Art. 36

-, “Art. 36 Ger.W.” in DEPUYDT, P., LAENENS, J., LINDEMANS, D. en RAES, S. (eds.), *Gerechtig recht. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Mechelen, Kluwer, losbl., 4 p.

A. SMETS, Art. 37

-, “Art. 37 Ger.W.” in DEPUYDT, P., LAENENS, J., LINDEMANS, D. en RAES, S. (eds.), *Gerechtig recht. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Mechelen, Kluwer, losbl., 8 p.

A. SMETS, Art. 38

-, “Art. 38 Ger.W.” in DEPUYDT, P., LAENENS, J., LINDEMANS, D. en RAES, S. (eds.), *Gerechtig recht. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Mechelen, Kluwer, losbl., 10 p.

A. SMETS, Art. 39

-, “Art. 39 Ger.W.” in DEPUYDT, P., LAENENS, J., LINDEMANS, D. en RAES, S. (eds.), *Gerechtig recht. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Mechelen, Kluwer, losbl., 8 p.

A. SMETS, Art. 40

-, “Art. 40 Ger.W.” in DEPUYDT, P., LAENENS, J., LINDEMANS, D. en RAES, S. (eds.), *Gerechtig recht. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Mechelen, Kluwer, losbl., 20 p.

A. SMETS, Art. 41

-, “Art. 41 Ger.W.” in DEPUYDT, P., LAENENS, J., LINDEMANS, D. en RAES, S. (eds.), *Gerechtig recht. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Mechelen, Kluwer, losbl., 2 p.

A. SMETS, Art. 42

-, “Art. 42 Ger.W.” in DEPUYDT, P., LAENENS, J., LINDEMANS, D. en RAES, S. (eds.), *Gerechtig recht. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Mechelen, Kluwer, losbl., 10 p.

A. SMETS, Art. 43

-, “Art. 43 Ger.W.” in DEPUYDT, P., LAENENS, J., LINDEMANS, D. en RAES, S. (eds.), *Gerechtig recht. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Mechelen, Kluwer, losbl., 20 p.

A. SMETS, Art. 44

-, “Art. 44 Ger.W.” in DEPUYDT, P., LAENENS, J., LINDEMANS, D. en RAES, S. (eds.), *Gerechtig recht. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Mechelen, Kluwer, losbl., 4 p.

A. SMETS, Art. 45

-, “Art. 45 Ger.W.” in DEPUYDT, P., LAENENS, J., LINDEMANS, D. en RAES, S. (eds.), *Gerechtig recht. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Mechelen, Kluwer, losbl., 6 p.

A. SMETS, Art. 46

-, “Art. 46 Ger.W.” in DEPUYDT, P., LAENENS, J., LINDEMANS, D. en RAES, S. (eds.), *Gerechtig recht. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Mechelen, Kluwer, losbl., 10 p.

A. SMETS, Art. 47

-, “Art. 47 Ger.W.” in DEPUYDT, P., LAENENS, J., LINDEMANS, D. en RAES, S. (eds.), *Gerechtig recht. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Mechelen, Kluwer, losbl., 6 p.

A. SMETS en B. VOLDERS, Art. 1

SMETS, A. en VOLDERS, B., “Art. 1 Verordening nr. 1348/2000” in DEPUYDT, P., LAENENS, J., LINDEMANS, D. en RAES, S. (eds.), *Gerechtig recht. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Mechelen, Kluwer, losbl., 14 p.

A. SMETS en B. VOLDERS, Art. 2

-, “Art. 2 Verordening nr. 1348/2000” in DEPUYDT, P., LAENENS, J., LINDEMANS, D. en RAES, S. (eds.), *Gerechtig recht. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Mechelen, Kluwer, losbl., 2 p.

A. SMETS en B. VOLDERS, Art. 3

-, “Art. 3 Verordening nr. 1348/2000” in DEPUYDT, P., LAENENS, J., LINDEMANS, D. en RAES, S. (eds.), *Gerechtig recht. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Mechelen, Kluwer, losbl., 6 p.

A. SMETS en B. VOLDERS, Art. 9

-, “Art. 9 Verordening nr. 1348/2000” in DEPUYDT, P., LAENENS, J., LINDEMANS, D. en RAES, S. (eds.), *Gerechtig recht. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Mechelen, Kluwer, losbl., 8 p.

R. VANCRAENEBROECK, Art. 516

VANCRAENEBROECK, R., “Art. 516 Ger.W.” in DEPUYDT, P., LAENENS, J., LINDEMANS, D. en RAES, S. (eds.), *Gerechtig recht. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Mechelen, Kluwer, losbl., 8 p.

C. VANHEUKELEN, 2003

VANHEUKELEN, C., “Le Règlement 1348/2000 – Analyse et évaluation par un praticien du droit” in DE LEVAL, G. en STORME, M. (eds.), *Het Europees gerechtig recht en procesrecht*, Brussel, die Keure, 2003, 518 p.

M. VERRYCKEN, 2004

VERRYCKEN, M., “Enkele knelpunten bij de toepassing van de wet van 18 juli 1991 betreffende de bescherming van de goederen van personen die wegens hun lichaams- of geestestoestand geheel of gedeeltelijk onbekwaam zijn die te beheren” in KONINKLIJKE

FEDERATIE VAN HET BELGISCH NOTARIAAT (ed.), *Voorlopig bewind*, Brussel, Bruylant, 2004, 208 p.

E. VIEUJEAN, 1996

VIEUJEAN, E., “Le majeur physiquement ou mentalement inapte à gérer ses biens” in MEULDERS-KLEIN, M.T. (ed.), *Protection des malades mentaux et incapacités des majeurs. Le droit belge après les réformes*, Diegem, Kluwer, 1996, 374 p.

A. WYLLEMAN, Art. 488bis, e)

WYLLEMAN, A., “Art. 488bis, e) B.W.” in CASMAN, H., HEYVAERT, A., PAUWELS, J. en SENAËVE, P. (eds.), *Personen- en familierecht. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl., 3 p.

A. WYLLEMAN, Art. 488bis, k)

-, “Art. 488bis, k) B.W.” in CASMAN, H., HEYVAERT, A., PAUWELS, J. en SENAËVE, P. (eds.), *Personen- en familierecht. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl., 1 p.

A. WYLLEMAN, 1994

-, “Twee jaar voorlopig bewind” in STORME, M. (ed.), *Personen- en familierecht. Gezin en recht in een postmoderne samenleving*, Gent, Mys & Breesch, 1994, 548 p.

D. Reeksen

1. *Buitenlandse reeksen*

S. AMRANI-MEKKI, 2002

AMRANI-MEKKI, S., *Le temps et le procès civil*, in *Nouvelle bibliothèque de thèses*, Parijs, Le Dalloz, 2002, 589 p.

2. *Belgische reeksen*

G. DE LEVAL, 2005

DE LEVAL, G., *Eléments de procédure civile*, in *Collection de la Faculté de droit de l'Université de Liège*, Brussel, De Boeck & Larcier, 2005, 552 p.

G. DE LEVAL, 2003

DE LEVAL, G., *Eléments de procédure civile*, in *Collection de la Faculté de droit de l'Université de Liège*, Brussel, De Boeck & Larcier, 2003, 525 p.

J. ERAUW en C. ROMMELAERE, 2002

ERAUW, J. en ROMMELAERE, C., *Bronnen van internationaal privaatrecht*, in *Gandaius monografieën*, Mechelen, Kluwer, 2002, 423 p.

J. PETIT, 2000

PETIT, J., *Sociaal procesrecht*, in *I.C.A.*, Brugge, die Keure, 2000, 708 p.

W. VAN EECKHOUTTE, 2001

VAN EECKHOUTTE, W., *Arbeidsrecht 2002*, in *Gandaius monografieën*, Antwerpen, Kluwer, 2001, 494 p.

K. WAGNER, 2003

WAGNER, K., *Dwangsom*, in *A.P.R.*, Gent, Story-Scientia, 2003, 225 p.

E. Syllabi

J. ERAUW, 2003-04

ERAUW, J., *Belgisch internationaal privaatrecht*, onuitg., syllabus bij het opleidingsonderdeel Internationaal privaatrecht, UGent, 2003-04, 523 p.

M. STORME en R. DE CORTE, 1973

STORME, M. en DE CORTE, R., *Handleiding van gerechtelijk recht*, I, onuitg., syllabus bij het opleidingsonderdeel Gerechtelijk recht, UGent, 1973, 126 p.

P. Taelman, 2002-03a

Taelman, P., *Procesrecht*, I, *Inleiding*, onuitg., syllabus bij het opleidingsonderdeel Procesrecht, UGent, 2002-03, 35 p.

P. Taelman, 2002-03b

-, *Procesrecht*, III, *Bevoegdheid – Intern rechtsverkeer*, onuitg., syllabus bij het opleidingsonderdeel Procesrecht, UGent, 2002-03, 50 p.

P. Taelman, 2002-03c

-, *Procesrecht, IV, Bevoegdheid – Grensoverschrijdend rechtsverkeer*, onuitg., syllabus bij het opleidingsonderdeel Procesrecht, UGent, 2002-03, 6 p.

P. Taelman, 2002-03d

-, *Procesrecht, V, Het geding*, onuitg., syllabus bij het opleidingsonderdeel Procesrecht, UGent, 2002-03, 119 p.

P. Taelman, 2002-03e

-, *Procesrecht, VII, Kort geding – Eenzijdig verzoekschrift – Summiere rechtspleging om betaling te bevelen*, onuitg., syllabus bij het opleidingsonderdeel Procesrecht, UGent, 2002-03, 34 p.

P. Taelman, 2002-03f

-, *Procesrecht, X, Bewarende maatregelen, middelen tot tenuitvoerlegging en collectieve schuldenregeling*, onuitg., syllabus bij het opleidingsonderdeel Procesrecht, UGent, 2002-03, 80 p.

F. Internet

I. Bambust, 2004b

Bambust, I., “Dwarsdoorsnede van de betekenisverordening”, (noot onder Gent 12 september 2003), *Tijdschrift@ipr.be* 2004, afl. 3, 71-82, URL: <http://www.ipr.be/data/tijdschrift11.pdf>, 25 februari 2005.

IV. CIRCULAIRES

A. Omzendbrieven van de nationale kamer van gerechtsdeurwaarders

Omzendbrief C2004/046

Omzendbrief C2004/046 d.d. 5 maart 2004 van de nationale kamer van gerechtsdeurwaarders.

Omzendbrief C2004/042

Omzendbrief C2004/042 d.d. 24 februari 2004 van de nationale kamer van gerechtsdeurwaarders.

Omzendbrief C2003/101

Omzendbrief C2003/101 d.d. 11 september 2003 van de nationale kamer van gerechtsdeurwaarders.

Omzendbrief C2002/015

Omzendbrief C2002/015 d.d. 15 februari 2002 van de nationale kamer van gerechtsdeurwaarders.

Omzendbrief C1999/104

Omzendbrief C1999/104 d.d. 5 november 1999 van de nationale kamer van gerechtsdeurwaarders.

Omzendbrief C1997/089

Omzendbrief C1997/089 – D 201 d.d. 27 juni 1997 van de nationale kamer van gerechtsdeurwaarders.

B. Ministeriële omzendingen

Omzendbrief 1992

Omzendbrief van 7 oktober 1992 betreffende het houden van de bevolkingsregisters en het vreemdelingenregister, *B.S.* 15 oktober 1992.

V. *BRIEFWISSELING*

Brief d.d. 7 december 2004

Brief d.d. 7 december 2004 van de nationale kamer van gerechtsdeurwaarders aan de chambre nationale des huissiers de justice de France.

Brief d.d. 17 juni 2004

Brief d.d. 17 juni 2004 van de nationale kamer van gerechtsdeurwaarders aan de chambre nationale des huissiers de justice de France.

Brief d.d. 27 februari 2004

Brief d.d. 27 februari 2004 van de nationale kamer van gerechtsdeurwaarders aan de minister van Binnenlandse Zaken.

Brief d.d. 15 december 2003

Brief d.d. 15 december 2003 van de nationale kamer van gerechtsdeurwaarders aan de arrondissementskamer van de gerechtsdeurwaarders van Gent.

Brief d.d. 10 december 2003

Brief d.d. 10 december 2003 van de arrondissementskamer van de gerechtsdeurwaarders van Gent aan de nationale kamer van gerechtsdeurwaarders.

Brief d.d. 20 juni 2002

Brief d.d. 20 juni 2002 van de nationale kamer van gerechtsdeurwaarders aan de ministers van Binnenlandse Zaken en Justitie.

Brief d.d. 20 januari 1998

Brief d.d. 20 januari 1998 van de nationale kamer van gerechtsdeurwaarders aan de Koninklijke federatie van Belgische notarissen.

Brief d.d. 3 juli 1997a

Brief d.d. 3 juli 1997 van de arrondissementskamer van de gerechtsdeurwaarders van Antwerpen aan de burgemeester van het gerechtelijk arrondissement Antwerpen.

Brief d.d. 3 juli 1997b

Brief d.d. 3 juli 1997 van de arrondissementskamer van de gerechtsdeurwaarders van Antwerpen aan de nationale kamer van gerechtsdeurwaarders.

Brief d.d. 30 juni 1997

Brief d.d. 30 juni 1997 van de nationale kamer van gerechtsdeurwaarders aan de minister van Justitie.

Brief d.d. 26 juni 1997

Brief d.d. 26 juni 1997 van de nationale kamer van gerechtsdeurwaarders aan de minister van Justitie.

Brief d.d. 25 juni 1997

Brief d.d. 25 juni 1997 van de minister van Justitie aan de nationale kamer van gerechtsdeurwaarders.

Brief d.d. 5 juni 1997

Brief d.d. 5 juni 1997 van de minister van Binnenlandse Zaken aan de minister van Justitie.

Brief d.d. 18 april 1997

Brief d.d. 18 april 1997 van de minister van Justitie aan de nationale kamer van gerechtsdeurwaarders.

Brief d.d. 1 april 1997

Brief d.d. 1 april 1997 van de nationale kamer van gerechtsdeurwaarders aan de minister van Justitie.

Brief d.d. 6 maart 1997

Brief d.d. 6 maart 1997 van de arrondissementskamer van de gerechtsdeurwaarders van Dendermonde aan de nationale kamer van gerechtsdeurwaarders.

Brief d.d. 21 februari 1997

Brief d.d. 21 februari 1997 van de nationale kamer van gerechtsdeurwaarders aan de minister van Justitie.

Brief d.d. 27 april 1994

Brief d.d. 27 april 1994 van de Centrale Administratie van de B.T.W., registratie en domeinen aan de nationale kamer van gerechtsdeurwaarders.

Brief d.d. 5 mei 1994

Brief d.d. 5 mei 1994 van de nationale kamer van gerechtsdeurwaarders aan de Centrale Administratie van de B.T.W., registratie en domeinen.

VI. PERSBERICHTEN EN KRANTENKNIPSELS

B.C.Z., 2004

B.C.Z., “Krakers vluchten voor politie”, *De Standaard*, 12 augustus 2004.

E. BORGERMANS, 2000

BORGERMANS, E., “Jongeren kraken villa Opus Dei”, *De Standaard*, 18 juli 2000.

L. COPPENS, 2005

COPPENS, L., “Wijs zelf je bewindvoerder aan”, *De Standaard*, 13 januari 2005.

I.G.H., 2004

I.G.H., “Krakers moeten weg uit panden Brugse poort”, *De Standaard*, 21 december 2004.

J. ROODHOOF, 2004

ROODHOOF, J., “Juridische kroniek. Een bewindvoerder voor uw nonkel”, *De Standaard*, 3 februari 2004.

S. VAN WIELE, 1997

VAN WIELE, S., “Twintig procent van Antwerpse huizen heeft geen huisnummer”, *Gazet van Antwerpen*, 1-2 februari 1997.

X, 2005b

X, *Een menselijke aanpak voor de voorlopige bewindvoering. Nieuwe databank zal groeiend fenomeen in kaart brengen*, Persbericht van 13 januari 2005, Koninklijke federatie van het Belgisch notariaat, <http://www.notaris.be>, 30 maart 2005.

VII. VARIA

A. Internationaal

Discussion paper, 2005

Discussion paper for the hearing on the Commission report on the service of documents, 4 februari 2005, onuitg.

Annexes to the report, 2004

Commission staff working paper. Annexes to the report from the Commission to the European Parliament, the Council and the European Economic and Social Committee on the application of Council Regulation (EC) No 1348/2000 on the service in the member states of judicial and extra judicial documents in civil or commercial matters, 1 oktober 2004, URL: http://europa.eu.int/comm/justice_home/ejn/serv_doc/serv_doc_ec_an_en.pdf.

Rapport, 2004

Rapport de la Commission des Communautés Européennes au Conseil, au Parlement Européen et au Comité Economique et Social Européen sur l'application du Règlement (CE) nr. 1348/2000 du Conseil relatif à la signification et à la notification dans les états membres des actes judiciaires et extrajudiciaires en matière civile et commerciale, Brussel, 1 oktober 2004, URL: http://europa.eu.int/eur-lex/fr/com/rpt/2004/com2004_0603fr01.pdf.

Study, 2004

Study on the application of Council Regulation (EC) No 1348/2000 on the service of judicial and extra judicial documents in civil or commercial matters, mei 2004, URL: http://europa.eu.int/comm/justice_home/doc_centre/civil/studies/doc/study_ec1348_2000_en.pdf.

B. Nationaal

Advies Privacycommissie, 2004

Advies van de Commissie voor bescherming van de persoonlijke levenssfeer over het ontwerp van koninklijk besluit houdende vaststelling van de regels inzake oprichting, beheer en raadpleging van het Centraal Register van Verklaringen betreffende de aanwijzing van een voorlopige bewindvoerder, 26 februari 2004, URL: <http://193.191.208.6/juris/jurnv.htm>.

Gemeentelijk infoblad Pittem-Egem, 2005

Gemeentelijk infoblad van de gemeente Pittem-Egem (ed. I. DELAERE), april-mei-juni 2005, 31 p.

Politiereglement De Panne

Politiereglement van de gemeente De Panne, URL: <http://home.tiscali.be/yuc-glagrou/polreglement.htm>, 15 februari 2005.

Politierglement Hoeilaart

Politierglement van de gemeente Hoeilaart, URL: <http://www.digipol.be/druivenstreek/doc/polregho.htm>, 15 februari 2005.

Politierglement Merelbeke

Politierglement van de gemeente Merelbeke, URL: <http://www.merelbeke.be/bestuur/bes999.htm>, 15 februari 2005.

Politierglement Overijse

Politierglement van de gemeente Overijse, URL: <http://www.digipol.be/druivenstreek/doc/polregov.htm>, 15 februari 2005.

Verslag, 2001

Verslag van het overleg van de Koninklijke beroepsorganisatie van gerechtsdeurwaarders van Nederland en de nationale kamer van gerechtsdeurwaarders van België, 19 december 2001.

Verordening Knokke-Heist

Verordening d.d. 24 juli 1993 nopens de appartementsnummering van de gemeente Knokke-Heist.

VIII. CHRONOLOGISCHE LIJST VAN AANGESPROKEN GERECHTSDEURWAARDERS

De Heren C. ONSEA en P. VAN NOTEN op 27 januari 2005.

De Heer en Mevrouw P. MARYNS op 28 januari 2005.

De Heer H. GEIREGAT op 28 januari 2005.

Mevrouw I. BAMBUST op 31 januari 2005.

De Heer P. JANSSEN op 2 februari 2005.

De Heer J. DELVA op 4 februari 2005.

De Heer R. LIEVENS op 9 februari 2005.

De Heer J. VANQUATEM op 11 februari 2005.

De Heer F. LOYSON en Mevrouw C. DEJANS op 14 februari 2005.

Mevrouw I. BAMBUST op 18 februari 2005.

De Heren B. GEETS en M. BEERTEN op 3 maart 2005.

De Heren D. SCHMITZ, J.-P. DELHOUGNE en E. GALAND op 4 maart 2005.

Mevrouw I. BAMBUST op 7, 23, 24 maart en 5 april 2005.

IX. BIJLAGEN

Vred. tweede kanton Doornik 30 december 2003, onuitg.

Beslagr. Gent 16 januari 2001, onuitg.

INHOUDSTAFEL

VOORWOORD	2
CITEERWIJZE	4
INLEIDING	5
DEEL 1: NATIONALE BETEKENINGSPERIKELEN	9
HOOFDSTUK 1: BETEKENING IN HET KADER VAN VOORLOPIG BEWIND.....	9
Afdeling 1. Voorlopig bewind.....	9
Afdeling 2. Betekening in het kader van voorlopig bewind.....	10
I. Regel en probleemstelling.....	10
II. Oplossingen.....	12
III. Kritische bedenkingen.....	17
HOOFDSTUK 2: OP ZOEK NAAR DE WOONPLAATS.....	19
Afdeling 1. Algemeen	19
Afdeling 2. Regel en probleemstellingen	20
Afdeling 3. Oplossingen.....	22
Afdeling 4. Kritische bedenkingen.....	24
HOOFDSTUK 3: BETEKENING EN TERHANDSTELLING AAN HET PARKET....	25
HOOFDSTUK 4: BETEKENING AAN STAKERS EN KRAKERS.....	27
Afdeling 1. Betekening aan stakers	27
Afdeling 2. Betekening aan krakers	31
DEEL 2: INTERNATIONALE BETEKENINGSPERIKELEN	33
HOOFDSTUK 1: ALGEMEEN.....	33
HOOFDSTUK 2: DE BETEKENINGSVERORDENING.....	35
Afdeling 1. Algemeen	35
Afdeling 2. Werkingssfeer.....	37
Afdeling 3. Hoofdroute van betekening	40
I. Algemeen	40
II. Weigering van ontvangst van een stuk: de taalproblematiek.....	41
III. De dubbele datum.....	46
A. Algemeen	46
B. De dubbele datum.....	47

Afdeling 4. Andere wijzen van betekening	51
I. Autonomo of luis in de pels?.....	51
II. De taalproblematiek en de dubbele datum	53
A. De taalproblematiek	53
B. De dubbele datum.....	54
Afdeling 5. Periodieke evaluatie	56
Afdeling 6. Kritische bedenkingen.....	58
BESLUIT	61
BIBLIOGRAFIE	64
I. Juridische akten	64
A. Internationale juridische akten	64
1. Verdragen	64
2. Verordeningen	65
3. Protocollen	65
4. Overeenkomsten en schikkingen.....	66
5. Mededelingen van de lidstaten	66
B. Nationale juridische akten.....	66
1. Wetten	66
2. Koninklijke besluiten	67
3. Parlementaire voorbereidingen	68
II. Rechtspraak	69
A. Internationale rechtscolleges	69
B. Buitenlandse rechtscolleges	69
1. Nederland	69
2. Luxemburg	69
3. Frankrijk	69
C. Belgische rechtscolleges	70
1. Arbitragehof	70
2. Hof van Cassatie.....	70
3. Hoven van beroep.....	72
4. Lagere rechtscolleges	73
III. Rechtsleer	74
A. Boeken.....	74

B.	Bijdragen in tijdschriften.....	77
1.	Buitenlandse tijdschriften.....	77
2.	Belgische tijdschriften.....	77
C.	Bijdragen in verzamelwerken.....	86
1.	Bijdragen in buitenlandse verzamelwerken	86
2.	Bijdragen in Belgische verzamelwerken.....	87
D.	Reeksen	95
1.	Buitenlandse reeksen.....	95
2.	Belgische reeksen.....	95
E.	Syllabi.....	96
F.	Internet	97
IV.	Circulaires	97
A.	Omzendbrieven van de nationale kamer van gerechtsdeurwaarders.....	97
B.	Ministeriële omzendbrieven.....	98
V.	Briefwisseling.....	98
VI.	Persberichten en krantenknipsels	101
VII.	Varia	101
A.	Internationaal.....	101
B.	Nationaal	102
VIII.	Chronologische lijst van aangesproken gerechtsdeurwaarders.....	103
IX.	Bijlagen	104
	INHOUDSTAFEL	105